

Lapal hap pasal si Isa Almasi JURAN BAYI SIYULAT UK SI MATIYU

Pahati pasal juran itu

Ma waktu bayi maitu si Isa ma dunya itu, in kalahatan bangsa Yahudi bayi ma pag'ntanan bangsa Roma, bo' bangsa Yahudi bayi kapagagihan uk Sultan Mahatinggi, iya Sultan Roma, maka uk gubnul bayi pibōtang uk Sultan. Hangkan na mahi' manga sundalu Roma bayi ma kalohahan lahat Yahudiya.

Jari kasigpitan bangsa Yahudi itu sabab siyoho' sigam mayad sukay subay ni parinta Roma, iya ngantan lahat sigam. Iya siyoho' magkallo' sukay ian bangsa Yahudi du, suga' landu' sigam kibansihan uk manga Yahudi kasehean, kaisa ma sabab maghinang ma bangsa Roma, karuwa na, ma sabab pilabi uk sigam ngamu' sukay, bo' ma sigam labi na.

Si Matiyu itu bayi dakayo' min aa magkallo' sukay ian. Suga' makake peen iya ma si Isa, linganan iya uk si Isa me' ma iya. Magtuwi libbahan uk na hinang na ian bo' iya me' ma si Isa. Tahinang na iya dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa, iya tapene' uk si Isa magbe' maka iya magnasihat lapal na.

Iya tasulat uk si Matiyu itu bayi siyulatan uk na ni pagkahi na Yahudi, bo' supaya katauhan sigam pasal pamandu' si Isa maka pasal kahinangan na. Pipasti' uk na ni sigam in si Isa, aa suwig

ma lahat Nasaret, asal Almasi, hati na aa bayi janji' uk Tuhan min masa awwal le'. Bayi tasulat asal uk si Musa maka uk kanabi-nabihan pasal si Almasi itu, in iya dakayo'-kayo' pene' uk Tuhan, pipaitu uk na ni dunya ngalappasan bangsa Yahudi, sampay mo sigam ni kasalamatan.

Manjari hiyōwat tōōd uk manga Yahudi ma waktu kapanuman Tuhan ma janji' na hi', bo' iyagaran uk sigam kalahil si Almasi. Hangkan ko' juran itu bayi siyulat uk si Matiyu bo' supaya kihagad uk bangsa Yahudi in si Isa itu Almasi du peen, iya tapene' uk Tuhan magnakura' ma sigam.

*Pasal kapangkatan si Isa
(Lukas 3.23-38)*

¹ Iya na itu kapangkatan si Isa Almasi, panubu' si Daud iya panubu' si Ibrahim.

^{2-6a} Min si Ibrahim sampay ni si Sultan Daud, iya na itu kapanubuan na: si Ibrahim ian bayi 'mma' si Isahak, bo' si Isahak ian 'mma' si Ya'kub. Si Ya'kub bayi 'mma' si Yuda maka manga danakan na. Iya Yuda bayi 'mma' si Peres maka si Sera, si Tamar bayi ina' sigam. Iya Peres bayi 'mma' si Hesdon, iya Hesdon bayi 'mma' si Aram. Iya Aram bayi 'mma' si Amminadab, iya Amminadab bayi 'mma' si Nasson. Iya Nasson bayi 'mma' si Salmon, iya Salmon bayi 'mma' si Bowas, ina' na bayi si Rahab. Si Bowas bayi 'mma' si Obed, ina' na bayi si Rut. Si Obed bayi 'mma' si Jesse. Iya Jesse bayi 'mma' si Sultan Daud.

6b-11 Salaitu panubu' min si Daud sampay ni waktu pamakalloan bangsa Israil pahi' ni lahat Babilon: si Daud ian bayi 'mma' si Sulayman, ina' na bayi handa si Uriya. Si Sulayman bayi 'mma' si Robowam, iya Robowam bayi 'mma' si Abiya, iya Abiya bayi 'mma' si Asa. Iya Asa bayi 'mma' si Josapat, iya Josapat bayi 'mma' si Joram, iya Joram bayi 'mma' si Usiyas. Iya Usiyas bayi 'mma' si Jotam, iya Jotam bayi 'mma' si Ahas, iya Ahas bayi 'mma' si Hijikiya. Iya Hijikiya bayi 'mma' si Manasse, iya Manasse bayi 'mma' si Amon, iya Amon bayi 'mma' si Jusiya. Iya Jusiya bayi 'mma' si Jekoniya maka manga danakan na.

12-16 Salaitu isab panubu' min masa pamakalloan bangsa Israil ni lahat Babilon, sampay ni waktu kalahil si Isa: si Jekoniya bayi 'mma' si Salati, iya Salati bayi 'mma' si Sirubbabil. Iya Sirubbabil bayi 'mma' si Abiyud, iya Abiyud bayi 'mma' si Eliyakim, iya Eliyakim bayi 'mma' si Asor. Iya Asor bayi 'mma' si Sadok, iya Sadok bayi 'mma' si Akim, iya Akim bayi 'mma' si Eliyud. Iya Eliyud bayi 'mma' si Eleyasal, iya Eleyasal bayi 'mma' si Mattan, iya Mattan bayi 'mma' si Ya'kub. Iya Ya'kub bayi 'mma' si Yusup iya halla si Mariyam. Si Mariyam bayi ina' si Isa, iya iyōnan si Almasi.

17 Manjari niya' kapangkatan na sangpu' ka 'mpat min si Ibrahim sampay ni si Sultan Daud. Sangpu' isab ka 'mpat kapangkatan na min si Daud sampay ni waktu bayi pamakalloan manga aa Israil ni Babilon. Sangpu' ka 'mpat isab kapangkatan na minnihi' sampay ni waktu kapag-anak ma si Almasi.

*Pasal kapag-anak ma si Isa
(Lukas 2.1-7)*

¹⁸ Salaitu iya kalangnganan kapag-anak ma si Isa Almasi. Si Mariyam iya ina' si Isa bayi na makapagtunang asal maka si Yusup, suga' ma 'nsa' le' sigam bayi takawin, tasayu si Mariyam in iya ngiram na min kawasa Nyawa Sutsi.

¹⁹ Si Yusup, iya tunang na hi', aa adil asal. Hangkan na, kitauhan peen uk na in battōng na si Mariyam, baya' iya pabutas ma 'nsa' niya' makatau ma iya, sabab 'nsa' baya' muwanan si Mariyam kaiyaan. ²⁰ Sabu peen si Yusup mikil-mikil pasal itu, niya' paluwas ma diyōm upi ni iya dakayo' malaikat min Tuhan. Uk malaikat, “O Yusup panubu' si Daud, daa kau hawal-hawal magdakayo' maka si Mariyam iyu, sabab min kawasa Nyawa Tuhan iya hangkan niya' bittōngan uk na. ²¹ Nganak du iya lalla, bo' si Isa iya pangōn nu iya sabab iya iya ngalappasan bangsa na du min karusahan sigam.”

²² Na, pitakka pakaradjaan itu kamemon bo' niya' katakkahan ma bayi tasulat ma diyōm kitab, iya bayi pilatun uk Tuhan ni kanabihan. Iya uk na,

²³ “Niya' ian budjang ngiram, bo' iya nganak lalla,

Si Emmanuil iya pangōn ma iya.”

(Iya hati na “Emmanuil” itu, Tuhan pabōtang ma kitabi.)

²⁴ Pagbati' si Yusup min upihan na bine' uk na panohoan malaikat, bo' hinda na si Mariyam.

²⁵ Suga' 'nsa' sigam maghulid sataggōl 'nsa' le'

mag-anak si Mariyam. Mag-anak peen anak lalla, iyōnan iya si Isa uk si Yusup.

2

Manga aa min sōbangan

¹ Si Isa bayi iyanakan ma kalumaan Betlehem ma lahat Yahudiya, ma masa kapagsultan si Herod. 'Nsa' taggōl, niya' manga aa bayi min sōbangan takka pahi' ni Awrusalam. Manga aa itu asal ngadjian pasal manga bituun.

² Pagtakka sigam ni Awrusalam magtuwi sigam tiyaw. Uk sigam, “Maingga na onde' bahu bayi iyanakan, iya giyanta' magsultan ma bangsa Yahudi? Tanda' kami bituun iya pandōga na paluwas min sōbangan, bo' tiya' kami paitu mudji iya.”

³ Pagtake itu uk Sultan Herod, magtuwi landu' sasaw pikilan na. Sampay manga aa kamemon ma diyōm दौरا ian magkasasawan du isab.

⁴ Magpanohoan si Herod subay magtipun manga nakura' kaimaman maka manga guru sara' agama. Uk na ma sigam, “Maingga kono' panganakan Almasi?”

⁵ Uk manga aa ian, “Ma kalumaan Betlehem, ma lahat Yahudiya, sabab salaitu iya bayi tasulat uk nabi ma diyōm Kitab. Uk na,

⁶ 'Iya kalumaan Betlehem itu,

Mehe gaōsan na min kalumaan kasehean, iya bantug ma lahat Yahudiya,
Sabab niya' du palahil minnihi' dakayo' aa mag-nakura',

Bo' pignakuraan uk na manga aa ku bangsa Israil!' "

⁷ Puwas hi' manga lalla min sōbangan hi' bayi siyohoan uk Sultan Herod subay magbissala maka iya ma 'nsa' niya' makatau. Tiyaw sigam uk na bang umay waktu bayi paluwas bituun hi'. Makaba'-ba' peen manga aa ian, ⁸ manjari sigam siyoho' pahi' ni Betlehem. Salaitu iya panohoan Sultan ma sigam, uk na, "Pahi' kaam. Pehahun bi tōōd onde'-onde' ian. Bang iya tapeha bi na, pahatihun bi aku supaya aku me' mudji ni iya."

⁹⁻¹⁰ Ubus peen sigam bissalahan uk sultan, palanjal na sigam tudju ni Betlehem. Ma labayan peen, tanda' uk sigam bituun iya bayi tanda' uk sigam ma lahat sōbangan ian. Pag'nda' sigam, sakali landu' sigam kiyōgan. In bituun ian, hi' parahu min sigam sampay taabut tōngōd pabōtangan onde'. Ian na patōngōd min diyata' na. ¹¹ Jari pasōd sigam ni diyōm luma' ian bo' iyampa tanda' uk sigam onde' maka ina' na si Mariyam. Pasujud sigam mudji ni onde' ian. Piluwas uk sigam iya bayi biyo pangahulmat ni onde'. Niya' bulawan, niya' kamanyan, maka niya' pahamut iyōnan mira.

¹² Puwas hi' biyandaan sigam uk Tuhan ma diyōm upihan sigam, 'nsa' siyoho' pabayik ni si Herod. Manjari mowe' na sigam ni lahat sigam palabay min daddōk saddi.

Kalahi di si Yusup tudju ni lahat Misil

¹³ Pagmowe' manga aa hi', niya' malaikat min Tuhan palahil ni si Yusup ma diyōm upihan na. Uk na, "Punduk kau. Bohun onde' maka ina' na

iyu bo' kaam lahi ni lahat Misil. Mahi' le' kaam sataggōl kaam 'nsa' pakallo' ku minnihi'. Iyu na si Herod meha onde' iyu piyatay.”

¹⁴ Magtuwi papunduk na si Yusup. Killo' uk na onde' maka ina' na hi' bo' sigam lahi minnihi' tudju ni lahat Misil ma waktu sangōm. ¹⁵ Mahi' sigam pabōtang sampay matay na si Herod. Jari niya' du katawwaan ma bayi bissala Tuhan, iya tasulat ma diyōm kitab uk si Nabi Hoseya. Uk na, “Bayi soho' ku anak ku paluwas paitu min lahat Misil.”

Pamapatay manga onde'-onde'

¹⁶ Pagtau peen itu uk si Herod in iya bayi iyakkalan uk manga aa min sōbangan ian, pasu' tōōd atay na. Magtuwi iya magpanohoan piyatay manga onde'-onde' lalla kamemon ma Betlehem sampay ma kalumaan ma katilibut na, sasuku ngumul duwan tahun sampay pareyo' le' minnihi'. Bista uk si Herod waktu na min bayi pamatau iya uk manga aa min sōbangan pasal waktu bayi kalahil bituun.

¹⁷ Minnihi' niya' katawwaan ma bayi tasulat uk si Nabi Irimiya, iya uk na,

¹⁸ “Niya' lingōg take ma lahat Rama,
Lingōg aa magkarukkaan maka magtangisan.
Si Rakel nangisan manga anak na.
'Nsa' taparōhōng pagtangis na,
Sabab hi' piyatay anak na kamemon.”

Kapamowe' manga di si Yusup min lahat Misil

¹⁹ Ubus peen bayi matay si Herod, niya' isab malaikat min Tuhan bayi paluwas ni diyōm upi si Yusup mahi' ni lahat Misil. ²⁰ Uk malaikat,

“Punduk kau. Bohun onde' iyu maka ina' na pabayik ni lahat Israil, sabab hi' na bayi matay iya bayi baya' mapatay onde' iyu.” ²¹ Sakali papunduk si Yusup. Biyo uk na onde' maka ina' na pabayik ni lahat Israil.

²² Pagtau peen uk si Yusup in si Arkilas iya paganti' min 'mma' na si Herod magsultan ma lahat Yahudiya, tiyāw iya palahat. Siyoho' iya pabayik ma diyōm upihan na, iya hangkan sigam pahi' tudju ni lahat Jalil, ²³ bo' pabōtang sigam ma kalumaan iyōnan Nasaret. Jari niya' du katawwaan ma bayi pigpalatun uk manga kanabihan pasal si Almasi. Uk sigam, “Iyōnan du iya aa Nasaret.”

3

Pagnasihah si Yahiya Magpapandi

(Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18; Yahiya 1.19-28)

¹ Manjari ma waktu hi', takka si Yahiya Magpapandi pahi' ni lahat Yahudiya magnasihah, pahi' ni jadjahan lahat iya 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi. ² Uk nasihat na ni manga aa bayi patipun pay'an, “Pataikut kaam min dusa bi sabab sikōt na waktu kapagparinta Tuhan ma kitabi.” ³ Si Yahiya itu bayi pigbissala ma awwal le' uk si Isaya. Uk na,

“Niya' aa ngalingan ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.

Salaitu pangalingan na, uk na, ‘Song na takka Panghu’.

Lanuin bi daddōk palabayan na.

Pabōntōlun bi palangnganan na.’ ”

Salaihi' bayi pagbissala uk si Isaya hi'.

⁴ Iya pasammek si Yahiya ian bu hayōp unta' bayi tinnun, maka dakayo' sabitan kuwit sapi' pakambot ma hawakan na. Iya kiyakan na manga ampan maka gula' buwani. ⁵ Sakali pahi' ni si Yahiya manga aa min दौरा Awrusalam maka aa min kalohahan lahat Yahudiya, maka aa isab min manga kalumaan ma katahaan sapa' Jordan. ⁶ Magpasabannal sigam pasal bayi dusa sigam, bo' piyandi sigam uk si Yahiya ma diyōm sapa' Jordan hi'.

⁷ Suga' pag'nda' si Yahiya ma baanan aa Parisi maka aa Saddusi pay'an ni iya mikipandi, uk na ni sigam, “Kaam iyu, addat bi sali' sapantun so pangangakkal. Sayi baha' bayi ma'-ma' ma kaam in kaam subay papuwas min mulka' Tuhan iya song patakka? ⁸ Bang kaam sabannal-bannal pataikut na min dusa bi, hinangun bi hinang hap, palsaksian in addat bi pinda na. ⁹ Daa kaam magpikil in kaam 'nsa' miyulkaan ma sawukat kaam panubu' si Ibrahim. Baan ta kaam, minsan min manga batu itu tahinang du panubu' si Ibrahim uk Tuhan! ¹⁰ Kaam iyu sali' hantang manga kayu song tibbōng maka kapa, tōbtōb min poon na. Sabab kayu kamemon 'nsa' hap buwa' na tibbōng du, liyarukan ni diyōm api tiyutung. ¹¹ Maka aku itu,” uk si Yahiya, “bohe' sadja iya pamandi ku ma kaam, tanda' saksi' in kaam pataikut na min dusa bi. Suga' niya' paitu damuwi min aku labi le' kawasa min aku. 'Nsa' aku tiyōp minsan sadja menten tawumpa' na. Saddi bohan pamandi na ma kaam, hati na in iya mahōp Nyawa Sutsi ni diyōm baran bi.

Manga aa kasehean isab piyandi uk na maka api.
¹² Pikandi du uk na aa hap maka aa laa, sali' sapantun aa nahapan payi. Iya payi na tiyawu' uk na ma diyōm pagtawuan na, bo' hapa na iya tiyutung uk na ma api 'nsa' kapaddahan.”

Pamandi ma si Isa
(Markus 1.9-11; Lukas 3.21-22)

¹³ Jari itu, ma waktu hi', takka si Isa bayi min lahat Jalil pay'an ni sapa' Jordan ian, bo' mikipandi ma si Yahiya. ¹⁴ Suga' 'nsa' baya' si Yahiya. Uk na ni si Isa, “Angay kau mikipandi ma aku? Aku itu subay pandi nu!”

¹⁵ Suga' nambung si Isa, uk na, “Hinangun na buttihi', sabab patut du bang be' ta panohoan Tuhan kamemon.” Jari siyulut uk si Yahiya si Isa.

¹⁶ Ubus peen si Isa bayi piyandi, pariyata' na iya min diyōm bohe'. Sakali paukab langit, bo' tanda' na Nyawa Tuhan sali' dagbōs assang, pareyo' minnihi' patapu' ma iya. ¹⁷ Niya' isab suwara halling min diyōm sulga'. Uk na hi', “Iya na itu anak ku kalasahan ku, landu' makasulut atay ku.”

4

Kapanulay ma si Isa
(Markus 1.12-13; Lukas 4.1-13)

¹ Manjari si Isa ian biyo uk Nyawa Tuhan ni lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi, bo' siyasat iya uk nakura' sayitan may'an, kalu tabo magdusa.
² 'Nsa' si Isa bayi makakakan ayi-ayi ma diyōm 'mpatpu' bahangi. Puwas hi' landu' iya giyōtas.

³ Jari pahi' ni iya nakura' sayitan. Uk na, "Bang kau sabannal-bannal Anak Tuhan, sohoun manga batu itu papinda ni tinapay."

⁴ Suga' nambung si Isa, uk na, "Tasulat asal ma diyōm kitab, iya uk na hi', "Nsa' kiyakan baran sadja iya makakaallum ma manusiya', sampay lapal kamemon iya bissala uk Tuhan.' "

⁵ Puwas hi' biyo si Isa uk nakura' sayitan ni दौरا Awrusalam, iya iyōnan दौरا Mahasutsi, bo' pitōngōd iya ma puntuk langgal mehe mahi'.

⁶ Uk sayitan hi', "Bang kau iya bannal Anak Tuhan pakuppa kau minniyu, sabab tasulat asal ma diyōm kitab, iya uk na, 'Siyoho' uk Tuhan manga malaikat na nganjagahan kau. Tiyayak kau uk sigam bo' 'nsa' makahantak nayi' nu ni batu.' "

⁷ Halling si Isa, "Bayi na isab tasulat salaitu, 'Daa sulayin bi kawasa Tuhan iya Panghu' bi.' "

⁸ Puwas hi' biyo si Isa uk nakura' sayitan ni diy-ata' bud langkaw tōōd, bo' iyampa pindaan lahat kamemon ma kalohahan dunya, maka kawasa manga aa iya mangantan kalahat-lahatan ian.

⁹ Uk nakura' sayitan ni si Isa, "Bang kau pasujud ma aku mudji, pamuwan ku ian kamemon ma kau."

¹⁰ Iya sambung si Isa ni iya, "Pakallo' kau, sayitan! Sabab asal tasulat ma diyōm kitab, uk na, 'Panghu' bi Tuhan sadja iya subay pudji bi. Tunggal iya paghinangan bi!' "

¹¹ Puwas hi' pakallo' nakura' sayitan min si Isa, bo' niya' manga malaikat paluwas pay'an ni si Isa hi' ngadjalan iya.

*Tiyagnaan uk si Isa hinang na ma lahat Jalil
(Markus 1.14-15; Lukas 4.14-15)*

¹² Manjari pagtake uk si Isa in si Yahiya Magpapandi bayi na tajil, pahì' iya ni lahat Jalil.

¹³ 'Nsa' iya bayi pahanti' ma kalumaan Nasaret, suga' palanjaj iya pahì' ni दौरا Kapirnaum, iya ma bihing danaw Jalil, bo' pabōtang iya may'an. Ian asal Kapirnaum ma jadjahan lahat Sibulun maka Naptali. ¹⁴ Jari niya' katawwaan ma bayi tasulat uk si Isaya, iya uk na,

¹⁵ “Lahat Sibulun maka lahat Naptali, Iya ma ōtan sapa' Jordan maka tahik saddōpan, Lahat iyōnan lahat Jalil, lahat kalamuran manga bangsa 'nsa' Yahudi.

¹⁶ In manga aa na bayi hantang pabōtang ma diyōm kalindōman, makanda' du kasawahan landu' sahaya.

Manga aa bayi kalōkōban uk kamatay, Tawwa' du karantaan.”

¹⁷ Puwas minnihi' nagna' si Isa magnasihāt lapal na. Uk na, “Tayikutin bi na dusa bi sabab sikōt na waktu kapagparinta Tuhan ma kaam.”

*Si Isa noho' 'mpat aa magmulid ma iya
(Markus 1.16-20; Lukas 5.1-11)*

¹⁸ Na, sabu si Isa mangngan ma bihing danaw Jalil, niya' tanda' na duwangan magdanakan. Dakayo' ian si Simun, iya iyōnan isab si Petros. Dakayo' ian si Andariyas. Ian sigam ngahug pōkōt ma danaw, sabab magdaraying asal sigam.

¹⁹ Jari halling si Isa ni sigam. Uk na, “Paitu kaam me' ma aku. Bayi kaam asal magkallo' daying, suga' panduan ta kaam magkallo' pagkahi bi

manusiya' me' ma aku.” ²⁰ Take peen halling si Isa uk duwangan hi', magtuwi sigam bayi ngambanan pōkōt sigam bo' iyampa me' ma si Isa.

²¹ Makalanjal peen si Isa minnihi', niya' isab tanda' na duwangan magdanakan, si Ya'kub maka si Yahiya, anak si Sibidi. Ian sigam ma diyata' bayan sigam magbe' maka 'mma' sigam magpaayad pōkōt. Lingan uk si Isa duwangan itu, siyoho' me' ma iya. ²² Magtuwi 'mbanan uk sigam 'mma' sigam maka bayan hi', bo' iyampa me' ma si Isa.

Si Isa mandu' sampay magpakowe' ginisan saki
(Lukas 6.17-19)

²³ Na, liyatag uk si Isa kalohahan lahat Jalil ian. Mandu' na peen iya ma diyōm kalanggalan. Magnasihat iya lapal hap pasal kapagparinta Tuhan ma manusiya'. Kaulian uk na manga aa saki maka manga aa lamma min ginisan saki sigam. ²⁴ Jari pasaplag kabantugan na ni kalohahan lahat Siriya ian. Hangkan manga aa ian bayi mo sehe' sigam ni si Isa, sayi-sayi tawwa' saki kaginis-ginisan atawa paddi', manga aa siyōd uk sayitan, aa biyaboy-baboy, maka aa matay ugat sigam. Bo' kaulian sigam kamemon uk si Isa. ²⁵ Jari landu' heka manga aa bayi paturul ma iya, aa min lahat Jalil maka aa min Sangpu' Daira ian. Niya' isab manga aa min daira Awrusalam, min kalohahan lahat Yahudiya, sampay min dambiya' sapa' Jordan.

5

Pamandu' si Isa ma pigi'-bud

¹ Manjari pag'nda' peen si Isa ma manusiya' katipunan ian, nukad iya ni pigi' bud ningko' may'an. Pay'an ni iya manga mulid na, patipun ma katilibut na, ² bo' nagna' iya mandu' ma sigam.

Pasal kahapan sabannal-bannal

(Lukas 6.20-23)

Halling na ma sigam,

³ “Mehe du kahapan sasuku katauhan na in kagunahan na tōōd iya tabang min Tuhan. Sabab tantu du niya' palsukuan na ma diyōm pagparintahan Tuhan.

⁴ Mehe du kahapan sasuku magkarukkaan pasal kalaatan na, Sabab biyuwanan iya kasannangan uk Tuhan ma atay na.

⁵ Mehe du kahapan sasuku deyo' pangatayan na Sabab makatayima' du iya bayi panganjanji' Tuhan.

⁶ Mehe du kahapan sasuku baya' tōōd pagmaatayan na kaadilan, Sabab diyulan du iya uk Tuhan.

⁷ Mehe du kahapan sasuku maase' ma kasehean na, Sabab kiasean du iya uk Tuhan.

⁸ Mehe du kahapan sasuku pote' atay na tudju ni Tuhan, Sabab makapag'nda' du iya maka Tuhan.

⁹ Mehe du isab kahapan sasuku mapagsulut ma manga pagkahi na, Sabab iyōnan du iya anak Tuhan.

- 10 Mehe isab kahapan sasuku liyaat ma sabab iya me' ma kabayaan Tuhan, Sabab niya' palsukuan na ma diyōm pagparintahan Tuhan.
- 11 Mehe isab kahapan bi bang kaam ganta' iyudju' maka pidjala', maka bang kaam limut 'nsa' bannal ma sabab kaam me' ma aku. ¹² Subay kaam kiyōgan tōōd bang salaihi', sabab tantu du mehe tungbas bi ma diyōm sulga'. Salaihi' isab bayi pamidjala' ma manga nabi iya bayi ma dunya itu ma masa awwal hi'."

*Pasal asin maka kasawahan
(Markus 9.50; Lukas 14.34-35)*

¹³ Halling le' si Isa, "Kaam bean ku sali' dalil asin para ma manusiya' kamemon. Suga' bang asin itu bayi killoan kaasin na, 'nsa' niya' makapabing asin na. 'Nsa' niya' kagunahan na, timanan sadja ma pag-iddōkan uk aa.

¹⁴ "Kaam iyu bean ku sali' dalil ilaw iya muwan kasawahan ma manusiya' kamemon. Sali' sapantun kalumaan pabōtang ma diyata' bud, tanda' uk aa kamemon, 'nsa' talimbungan.

¹⁵ 'Nsa' niya' ngandōkōtan palitaan bo' lōkōban na maka undam, suga' biyōtang du uk na ma diyata' pabōtangan na bo' muwan sawa ma sasuku ma diyōm luma' ian. ¹⁶ Salaihi' du isab ma kaam, subay kaam muwan sawa ma pagkahi bi manusiya'. Hati na subay tanda' kahinangan bi hap uk aa kasehean, bo' sigam tabo nanglitan 'Mma' bi ma diyōm sulga'."

Pamandu' pasal sara'

17 “Daa kaam magpikil manga aku paitu ngal-loan sara' iya bayi pilatun uk si Musa, maka manga pandu' bayi min kanabi-nabihan hi'. In maksud ku paitu mahatihan pasal sara' hi' bang ayi kamaksuran na tōōd. 18 Baan ta kaam tōōd: sataggōl masi langit maka dunya itu, 'nsa' du niya' kiyulangan min sara' itu minsan laa hal dambatang sulat na maka balis na. Subay sampulna' kamemon bo' iyampa tumanan kamaksuran na. 19 Hangkan sayi-sayi ngalanggal sara' itu minsan laa dakayo' sara' 'nsa' mehe maka piyanduan uk na sehe' na me'-me' ma iya maghinang salaihi', in aa ian deyo' tōōd ma diyōm pagparintahan Tuhan. Bo' sayi-sayi me' ma sara' sampay manduan sehe' na subay me', langkaw du iya ma diyōm pagparintahan Tuhan. 20 Suga' baan ta kaam, 'nsa' du kaam makasōd ni diyōm pagparintahan Tuhan bang 'nsa' paliyu kaadilan bi min kaadilan manga Parisi maka manga guru ma sara' agama.”

Pamandu' pasal karugal

21 “Bayi na take bi bayi panohoan ma manga aa ma masa awwal hi', iya uk na, 'Wajib kaam daa mapatay pagkahi bi manusiya'. Sayi-sayi map-atay pagkahi na pibōtangan du iya hukuman.’ 22 Suga' salaitu na pamandu' ku ma kaam sayi-sayi ngandugal ma pagkahi na subay hiyukum. Maka sayi-sayi ngōn 'dupang' ma sehe' na subay biyo ni sara' mehe paghukuman na. Sayi-sayi isab mahallingan pagkahi na, uk na, 'E! Babbal kau! 'Nsa' niya' kapusan nu!' Piligdu aa ian binsana' ma diyōm api nalka'. 23 Hangkan

na, bang kau ganta' ma diyōm langgal song ngungsud ayi-ayi ni Tuhan, bo' taintōm nu in kau bayi makabuwan dusa ni pagkahi nu manusiya',²⁴ 'mbanin le' pangungsud nu bo' kau pasaut ni pagkahi nu ian ngamu' ampun ni iya dahu bo' iyampa kau pabing nukbalan pangungsud nu ni Tuhan.

²⁵ "Bang kau tiyuntutan uk aa bo' kau biyo ni sara', bohun iya magsulut ma 'nsa' le' takkahan ni sara'. Sabab bang kau 'nsa' magsulut dahu, takkahan du kau ni huwis, bo' kau siyongan uk huwis ni manga pulis bo' iyampa kau jinil. ²⁶ Jari taggōlan du kau ma diyōm jil hi'. Subay puwasan nu bayi kataksilan nu kamemon bo' iyampa kau makaluwas minnihi'."

Pamandu' pasal magjina

²⁷ "Bayi na take bi panohoan itu, iya uk na, 'Wajib kaam daa magjina.' ²⁸ Suga' salaitu na pamandu' ku ma kaam: sayi-sayi nganda' ni danda maka uk na napsuhan iya, in aa ian magjina marimay pikilan na. ²⁹ Hangkan na bang mata nu ni katau ganta' mo kau magdusa, subay larutun. Gam na peen larutin mata nu iyu bo' timanan. Hap le' buta mata nu dambiya', bang peen 'nsa' kau liyarukan katibuukan nu ni diyōm nalka' ma jukup mata nu karuwambiya'.³⁰ Damikkiyan na isab bang tangan nu ni katau ganta' mo kau magdusa, hopoin. Hap le' tittōpan dambiya' tangan nu bo' timanan nu. Hap le' pukul dambiya' tangan nu, bang peen 'nsa' kau liyarukan katibuukan nu ni diyōm nalka' ma jukup tangan nu karuwambiya'."

*Pamandu' pasal pagtiman aa maglakibini
(Matiyu 19.9; Markus 10.11-12; Lukas 16.18)*

³¹ “Niya' isab bayi panohoan sara', iya uk na, 'sayi-sayi nimanan handa na subay iya muwan pagpasahan na.' ³² Suga' salaitu na pamandu' ku ma kaam: sayi-sayi nimanan handa na ma 'nsa' niya' sababan na, ma 'nsa' du iya bayi maglalla, tahinang na iya sali' bayi magjina. Maka bang niya' lalla maghanda ma danda bayi timanan, dusahan isab iya; taitung du isab iya magjina.”

Pamandu' pasal pagsapa

³³ “Bayi na take bi isab bayi pamandu' ma manga aa ma masa awwal hi', iya uk na, 'Wajib kaam daa magbaluba min sapa bi. Wajib isab hinangun bi iya bayi najal bi ni Tuhan.' ³⁴ Suga' salaitu na pamandu' ku ma kaam: daa na kaam magsapa. Daa sapahun bi sulga' pagsapahan bi sabab paningkoan Tuhan ko' ian. ³⁵ Daa sapahun bi dunya sabab pabōtangan nayi' na ko'. Sampay दौर Awrusalam, daa sapahun bi isab sabab suku' Tuhan, iya Sultan Mahatinggi. ³⁶ Minsan kok bi, subay 'nsa' sapa bi pagsapahan bi sabab 'nsa' kaam iya bayi mapanjari. Minsan dalamba buun bi 'nsa' kapindahan bi walna' na ni itōm atawa ni pote'. ³⁷ Bang kaam nganjanji' subay kaam halling 'aho' sadja, atawa 'nsa' sadja. Ayi-ayi pamasugpat bi ma bissala bi saddi minnihi', luwas min sayitan ko' iyu.”

*Pamandu' pasal pamuli
(Lukas 6.29-30)*

³⁸ “Bayi na take bi pamandu' itu, iya uk na, 'Bang niya' makaat dambiya' mata pagkahi na

subay du isab piyulihan pikaat dambiya' mata na. Damikkiyan na bang niya' ngalempongan baggaang pagkahi na subay du isab piyulihan lempongan baggaang na.' ³⁹ Suga' iya na itu pamandu' ku ma kaam: daa kaam muli bang niya' ganta' ngahinang laat ma kaam. Bang niya' ganta' aa nampak bayihu' nu dambiya', patampalun isab dambiya' panampakan aa hi'. ⁴⁰ Bang niya' ganta' nuntutan kau bo' kau miyultahan badju' nu, pamuwanun ma iya sampay juba nu. ⁴¹ Bang niya' sundalu Roma ngalōgōs ma kau mo kapanyapan na lawak dabatu na, bohun le' ma iya ni duwa batu. ⁴² Bang niya' aa ngamu' ayi-ayi ma kau, buwanin. Bang niya' baya' mōs ayi-ayi ma kau subay pibōsan."

*Pamandu' pasal lasa ma manga banta
(Lukas 6.27-28; 6.32-36)*

⁴³ "Bayi na take bi isab pamandu' dakayo' itu, iya uk na, 'Kalasahan bi bagay bi, suga' kabansihan bi bang banta bi.' ⁴⁴ Suga' iya na itu pamandu' ku ma kaam: kalasahan bi banta bi. Amu'-amuin bi kahapan min Tuhan sasuku ngahinang laat ma kaam, ⁴⁵ bo' supaya kaam ningōd addat Tuhan, iya 'Mma' bi ma diyōm sulga'. Sabab Tuhan iya muwan kasawahan 'llaw ma aa kamemon hap maka laat sali'-sali'. Muwanan isab iya ulan ma manga aa kamemon iya maghinang kabōntōlan sampay isab ma aa maghinang kalaatan. ⁴⁶ Daa kaam magpikil bang kaam ngalasa sadja ma asal bagay bi, niya' tahōwat bi tungbas min Tuhan, sabab minsan aa dusahan, iya manga aa ngallo' sukay parinta,

ngalasa sigam ma aa ngalasaan sigam. ⁴⁷ Bang manga kabagayan sadja iya sagina bi pahap, sali' du kaam maka manga aa 'nsa' me' ma panohoan Tuhan sabab iya du sigam nagina ma aa asal kabagayan sigam. ⁴⁸ Kaam iyu subay jukup ma kawul-piil bi tudju ni aa kamemon, sali' du 'Mma' bi ma diyōm sulga'."

6

Pamandu' pasal pagtabang ma aa kamiskinan

¹ "Kamaya'-maya' kaam. Bang niya' hinang bi hap pagtaat ni Tuhan, daa hinangun bi ma mata mayiran bo' supaya tanda' aa kamemon. Sabab bang hinang bi ian supaya kaam tanda' uk aa, 'nsa' du niya' tungbas bi min Tuhan, iya 'Mma' bi ma diyōm sulga'. ² Hangkan na, bang niya' pamuwan bi ma aa kulang-kabus, daa pagbantugun bi.

"Hati na, daa singōrin bi manga aa maglaku-laku in sigam hap, iya narakka ma panganda' manga aa kamemon ma diyōm langgal sampay ma paglabayan. Baya' tōōd siyanglitan uk manga aa mahadjana'. Baan ta kaam tōōd, bang sigam kasanglitan uk manusiya', iya na hi' tungbas sigam. 'Nsa' niya' saddi. ³ Suga' kaam iyu, bang niya' tabang bi ni aa miskin, subay 'nsa' niya' makatauhan iya, minsan bagay bi na. ⁴ Subay ma kalimbungan tōōd. Jari bang salaihi', tiyung-basan du kaam uk 'Mma' bi Tuhan, iya makanda' ma ayi-ayi hinang bi minsan ma kalimbungan."

Pasal panambahayang (Lukas 11.2-4)

5 “Bang kaam nambahayang, daa singōrin bi manga aa maglaku-laku in addat sigam hap. Sabab kiyōgan sigam nangge nambahayang ma diyōm langgal atawa ma paglabayan aa bo' supaya tanda' uk mahadjana' kamemon. Baan ta kaam tōōd, bang sigam kasanglitan uk aa, iya na hi' panungbas sigam. 'Nsa' niya' tungbas saddi tatayima' sigam. 6 Suga' kaam iyu, bang kaam nambahayang, pasōd kaam ni diyōm bilik bi. Tambōlun bi lawang bo' iyampa kaam nambahayang ni 'Mma' bi Tuhan, iya 'nsa' tanda'. Bo' 'Mma' bi itu, iya makanda' ma ayi-ayi hinang bi minsan ma diyōm kalimbungan, iya du nungbas ma kaam.

7 “Bang kaam nambahayang, daa paggunahun bi kabtangan heka iya 'nsa' niya' pus na, sali' panambahayang manga aa iya 'nsa' magtaat ma Tuhan tabi. Sabab biya' uk sigam in panambahayang sigam kine du uk Tuhan ma sawukat landu' taha'. 8 Daa singōrin bi sigam, sabab kitauhan asal uk 'Mma' bi Tuhan bang ayi kasusahan bi minsan 'nsa' le' kaam ngamu' tabang ma iya. 9 Jari itu, bang kaam nambahayang subay salaitu iya kalangnganan na:

‘O 'Mma' kami Tuhan ma sulga', bang peen pig-addatan ōn nu sutsi uk aa kamemon,

10 Bang peen 'nsa' taggōl bo' kau magparinta ma manusiya' kamemon ma dunya itu,

Bang peen du bine' kabayaan nu ma dunya itu sali' iya asal bine' maiyu ma sulga'.

11 Buwanan nu kami balanja' ma 'llaw itu.

¹² Ampunun manga dusa kami, sali' kapangampun kami ma sayi-sayi makabuwanan kami dusa.

¹³ Daa kami sulayan nu biyo ni diyōm sasat, suga' papuwasun kami min nakura' sayitan, iya makalaat.'

Salaihi' subay panambahayang bi.

¹⁴ "Bang kaam ngampun manga aa makabuwan dusa ni kaam, iya du kaam iyampun uk 'Mma' bi ma diyōm sulga'. ¹⁵ Iya hati na, bang 'nsa' ampun bi aa bayi makabuwan dusa ni kaam, iya du kaam 'nsa' iyampun uk 'Mma' bi Tuhan."

Pasal pagpuwasa

¹⁶ "Bang kaam magpuwasa daa subay palupahun bi pamayihuan bi, sali' aa maglaku-lakuan in sigam hap. 'Nsa' sigam ngintul di sigam, pangilahan aa kasehean in sigam magpuwasa du. Baan ta kaam tōōd, bang sigam kasanglitan uk manusiya', iya na hi' panungbas sigam. 'Nsa' niya' saddi. ¹⁷ Suga' kaam iyu, bang kaam magpuwasa, kuwaupin bi bayihu' bi maka sudlayun bi buun bi, ¹⁸ bo' 'nsa' katauhan uk aa kasehean in kaam puwasa atawa 'nsa'. Iya sadja makatau iya 'Mma' bi Tuhan, iya 'nsa' tanda' asal uk manusiya'. Bo' 'Mma' bi iyu, iya makanda' ma ayi-ayi hinang bi sampay ma diyōm kalimbungan, nungbas du ma kaam."

Pasal karaya ma diyōm sulga'

(Lukas 12.33-34)

¹⁹ "Daa kaam magtipun alta' ma itu ma dunya, sabab magkaat sadja, pigkeket uk bobok,

kasehean giyaha', kasehean isab liyangpasan. ²⁰ Suga' maghinang kaam hap bo' niya' karaya bi tiyawuan kaam ma diyōm sulga', sabab karaya mahi' 'nsa' takeket uk bobok, 'nsa' magkagaha', maka 'nsa' talangpasan. ²¹ Sabab na maingga-maingga panawuan bi alta' bi, mahi' iya patap-tapan pangatayan bi.”

*Paralilan pasal palitaan ma diyōm baran ta
(Lukas 11.34-36)*

²² “Mata ta itu sali' dalil palitaan muwan sawa ma diyōm ginhawa ta. Bang sawa mata ta, hati na, bang kita me' tōōd ma kabayaan Tuhan, iya pigbahasa sali' sawa lullun diyōm ginhawa ta. ²³ Suga' bang mata ta 'nsa' hap, hati na, bang laat hinang ta, iya pigbahasa sali' ngalindōm diyōm ginhawa ta itu. Bang uk ta niya' ma kita kasawahan, bo' 'nsa', na mehe kalindōman ta.”

*Daa kita siyoho' magsusa
(Lukas 16.13; 12.22-31)*

²⁴ “Bang aa ganta' banyaga', 'nsa' niya' maka-pagbanyaga' ma duwa nakura'. Sabab bang duwa nakura' ma dakayo' aa, tantu kibansihan uk na nakura' na dakayo' maka kilasahan uk na dakayo'. Lut iya ma dakayo' bo' tiyayikutan uk na dakayo'. Hati na, 'nsa' kaam manjari maghinang ma Tuhan bang sin iya pamehe bi ma atay bi.

²⁵ “Hangkan na kaam soho' ku daa kaam magsusa pasal kalluman bi, bang ayi kiyakan bi maka bang ayi inum bi. Daa kaam magsusa isab pasal ginhawa baran bi bang ayi panammek bi. Sabab kallum ta itu labi halga' na min

kapamangan ta. Iya du baran ta, labi halga' na min panammek ta. ²⁶ 'Ndaun bi manga manuk-manuk mariyata' paleng. 'Nsa' mag-tanōm, 'nsa' mag-ani. 'Nsa' isab nawu' kiyakan. Suga' biyalanjaan du sigam uk 'Mma' bi ma diyōm sulga'. Bo' kaam iyu, halga' le' tōōd min kamanuk-manukan hi'. ²⁷ Hangkan isab daa kaam magkasusahan sabab kasusahan bi iyu 'nsa' makapataha' umul bi.

²⁸ “Angay isab kaam magkasusahan ma pasal panammek bi? 'Ndaun bi manga sumping ma diyōm kaparangan bang salaingga katomo' na. 'Nsa' magsangsa' maghinang, 'nsa' maghinang kakana'. ²⁹ Suga' baan ta kaam, minsan si Sultan Sulayman maka kaalti na ma masa awwal hi', 'nsa' du makaatu lingkak pakayan na ma dakayo' sumping itu. ³⁰ Bang Tuhan iya magpasammek ma sumping kasōmpōtan itu, iya tatasan na dangallaw du bo' pagsawung lanōs sampay tiyutung, tantu Tuhan masammekan kaam. Kulang du le' pangandōl bi ma iya!

³¹ “Hangkan na kaam subay 'nsa' magmasusa. Daa kaam mag-upama: ayi pagkakan ta, ayi pag-inum ta, ayi baha' pasammek ta? ³² Manga aa 'nsa' tau magtaat ma Tuhan, iya na hi' kiskusahan na peen uk sigam. Lipara kaam iyu, kitauhan uk 'Mma' bi ma diyōm sulga' in ian kagunahan bi asal. ³³ Suga' dahu-dahu kannalun bi pagparinta Tuhan maka kannalun bi kabōntōlan atay iya kabayaan na. Manjari piniyaan du kaam ayi-ayi kulang-kabus bi. ³⁴ Hangkan kaam subay 'nsa' magkasusahan pasal sawung, sabab saddi

kasusahan na. Sarang na pagsusahan bi ma 'llaw itu sadja.”

7

Pasal panaway pagkahi (Lukas 6.37-42)

¹ “Daa sawayun bi pagkahi bi bo' kaam 'nsa' siyaway uk Tuhan. ² Sabab bang kaam ganta' mabōtang hukuman ma sehe' bi, iya du isab kaam pibōtangan hukuman uk Tuhan, pipagtōngōd du maka bayi pangahukum bi sehe' bi hi'. Ayi-ayi panappōng bi ma sehe' bi, iya du isab panappōng Tuhan ma kaam. ³ Kaam magsaway sehe' bi iyu, angay tanda' bi bukbuk kayu kalimpōnan ma diyōm mata sehe' bi, bo' 'nsa' tananam bi batang kayu ma diyōm mata bi? ⁴ Mamarahi pahap kaam iyu! Uk bi, 'Bagay kalloan ta bukbuk min mata nu iyu.' Bo' peen niya' batang kayu ma diyōm mata bi! ⁵ Kaam iyu maglaku-laku in kaam iyu 'nsa' taga sā'! Kalloin bi le' dahu iya ma kaam iyu supaya sawa panganda' bi, bo' iyampa kaam ngalloan bukbuk min mata sehe' bi.

⁶ “Daa kaam muwan ayi-ayi sutsi ma manga aa laot, iya sali' sapantun ero'. Kalu pabing tudju ni kaam, ngeket. Lapal bi halgaan, iya pigbahasa mussa' bi. Daa larukin bi ni manga koret. Kalu pig'ddōkan uk sigam sali' 'nsa' niya' halga' na.”

*Ngamu'-ngamu' kaam bo' supaya kaam
biyuwanan
(Lukas 11.9-13)*

⁷ “Ngamu'-ngamu' kaam, bo' kaam biyuwanan. Meha kaam, bo' kaam makatawwa'. Mikiukab kaam, bo' kaam iyukaban. ⁸ Sabab sayi-sayi ngamu' kabuwanan du. Sayi-sayi meha makatawwa' du. Sayi-sayi isab mikiukab iyukaban du. ⁹ Kaam iyu taga anak, bila kaam iyamuan tinapay uk anak bi, buwanan bi baha' batu? ¹⁰ Atawa bang ngamu' daying, buwanan bi baha' so? ¹¹ Kaam dusahan iyu, bang kaam tau du muwanan anak bi ayi-ayi makahap, luba'-luba' na na 'Mma' bi ma diyōm sulga' tau du muwanan ayi-ayi makahap ni sasuku ngamu' ni iya.

¹² “Manjari ayi-ayi hap kabayaan bi subay hinang uk manusiya' ni kaam, iya du hinangun bi ni sigam. Iya na hi' hati na, iya sara' bayi tasulat uk si Musa maka bayi pamandu' uk manga kanabi-nabihan.”

*Lawang kiput
(Lukas 13.24)*

¹³ “Pasōd kaam min lawang kiput, sabab iya daddōk tudju ni nalka' loha pasōran na maka luhay lingngan. Heka isab manusiya' me' min daddōk ian. ¹⁴ Suga' iya pasōran tudju ni sulga' kiput du maka hunit lingngan. Kulang isab aa makatawwa' may'an.”

*Pasal kayu maka buwa' na
(Lukas 6.43-44)*

¹⁵ “Kamaya'-maya' kaam bo' kaam 'nsa' kaakkalan uk manga aa magbawu'-bawu' in sigam nabi. Bang 'nda' ta dagbōs sigam hap du sigam, sali' sapantun bili-bili 'nsa' makamula.

Suga' ma diyōm atay sigam sali' sigam ero' tawun, makapakaat sadja. ¹⁶ Takila bi du sigam min kahinangan sigam, sali' kayu takila min buwa' na. 'Nsa' kita ngallo' buwa' anggul min kayu puhung, atawa buwa' igira min kayu itingan. ¹⁷ Bang kayu hap, hap isab buwa' na. Suga' bang kayu 'nsa' hap, 'nsa' du isab hap buwa' na. ¹⁸ Bang kayu hap 'nsa' makabuwan buwa' laat. Damikkiyan na bang kayu laat suring na, 'nsa' makabuwan buwa' hap. ¹⁹ Bang niya' kayu 'nsa' hap pagbuwa' na, tibbōngan bo' timanan ni diyōm api. ²⁰ Hangkan uk ku ma kaam, takila bi du manga nabi iya 'nsa' bannal sabab min kahinangan sigam du."

*'Nsa' kaam takila ku
(Lukas 13.25-27)*

²¹ "'Nsa' aa kamemon iya nabbut aku 'Panghu' iya makasōd ni diyōm pagparintahan Tuhan. Suga' iya du pisōd in aa me' ma kabayaan 'Mma' ku ma diyōm sulga'. ²² Bang taabut na 'llaw pangahukum ma manusiya', heka du aa ian missala ni aku. Salaitu iya uk sigam: 'O Panghu', bayi kami matanyag lapal min Tuhan ma kawasa ōn nu. Bayi piluwas uk kami manga sayitan min diyōm baran aa, maka heka isab manga hinang makainu-inu bayi tahinang kami, min kawasa ōn nu isab.' ²³ Sakali sambungan ku du sigam. Uk ku, "Nsa' kaam takila ku. Pakallo' kaam min aku, kaam kamemon maghihinang kalaatan iyu.' "

*Duwa ginis aa maghinang luma'
(Lukas 6.47-49)*

²⁴ “Na, sasuku aa pake ma pandu' ku itu sampay me', iya sali' sapantun aa hap akkal na, iya bayi ngahinang luma' na ma kabatuhan.

²⁵ Manjari niya' ulan landōs maka dunuk, maka baliyu kōsōg makatawwa' ma luma' ian. Suga' 'nsa' habba sabab bayi na hinang ma kabatuhan.

²⁶ “Sasuku isab pake ma pandu' ku bo' 'nsa' me', sali' iya aa kulang akkal na, iya bayi ngahinang luma' na ma kalabbohan. ²⁷ Sakali niya' ulan landōs patumbuk, maka dunuk, maka badju kōsōg tawwa' ma luma' ian. Magtuwi habba, lubu tōōd.”

²⁸ Ubus peen uk si Isa missala, kiyainu-inuhan pandu' na uk baanan aa bayi makake ian. ²⁹ Iya hangkan salaihi' sabab magbidda' tōōd pandu' si Isa maka pandu' manga guru sigam. Si Isa iya taga kawasa asal bang mandu'.

8

Aa ipul kaulian uk si Isa

(Markus 1.40-45; Lukas 5.12-16)

¹ Palud peen si Isa min bud ian, heka tōōd aa bayi paturul ni iya. ² Manjari niya' aa ipul pay'an ni si Isa bo' iyampa pasujud min dahuhan na. Uk na, “Tuwan, bang kau baya', pakoweun aku.”

³ Magtuwi piabut uk si Isa tangan na ni lalla hi'. Uk si Isa, “Asal aku baya'. Kaulian na kau!” Saruun-duun du kaulian ipul aa ian. ⁴ Sakali itu uk si Isa ni iya, “Pake kau. Daa kau ma'-ma' ni sayi-sayi iya bayi tahinang ku ma kau. Suga' pahi' kau magtuwi ni imam bo' palilingun ni iya baran nu. Puwas na hi' ungsurin pagkulban ni

Tuhan sali' bayi pamandu' uk si Musa, iya na tanda' saksi' ni kahekahan aa in kau kaulian na min ipul nu."

*Sosohoan kapitan kaulian uk si Isa
(Lukas 7.1-10)*

⁵ Manjari itu, pasōd peen si Isa ni diyōm दौरा Kapirnaum, niya' dakayo' kapitan bangsa Roma bayi pasampang ni iya ngamu' tabang. ⁶ Uk na ni si Isa, "Tuwan, niya' sosohoan ku ma luma'. Ian iya pabahak, 'nsa' makahibal di na maka landu' paddi' baran na."

⁷ Uk si Isa, "Pahi' du aku makowe' iya."

⁸ "Daa kau pahi', Tuwan," uk kapitan. "'Nsa' aku tiyōp bang kau pahi' ni luma' ku. Suga' bang kau ma' minniyu, kaulian du sosohoan ku ian. ⁹ Minsan aku, biyaksa du pagbayaan uk aa min diyataan ku, maka niya' isab sundalu pagbayaan ku. Bang soho' ku dakayo' pahi', pahi' du iya. Bang soho' ku dakayo' paitu, paitu du iya ni aku. Damikkiyan na bang niya' pahinang ku ma sosohoan ku, magtuwi hinang uk na."

¹⁰ Pagtake peen halling nakura' sundalu itu uk si Isa, inu-inu iya. Uk na ni manga aa paturul ma iya ian, "Baan ta kaam tōōd. Minsan ma diyōm bangsa tabi Israil 'nsa' aku bayi makalanggal ma aa sali' nakura' itu, kōsōg tōōd pangandōl na. ¹¹ Pake kaam. Ma waktu ma sosongun heka aa min bangsa kaginisan, aa bayi min sōbangan maka min saddōpan, magtingkoan du magsawu mangan maka di si Ibrahim, si Isahak maka si Ya'kub. ¹² Suga' manga aa bangsa Israil itu, iya arapun pisōd ni diyōm pagparintahan Tuhan,

liyarukan du paluwas tudju ni kalindōman, bo' may'an sigam magtallik maka magtagiōt baggaang sigam sabab min kapagsusun sigam.”

¹³ Sakali missala si Isa ni nakura' sundalu ian, uk na, “Mowe' na kau. Tahinang ma kau sali' bayi pangandōlan nu.” Manjari saruun-duun du kaulian sosohoan na ian ma waktu hi'.

*Baanan aa kaulian uk si Isa
(Markus 1.29-34; Lukas 4.38-41)*

¹⁴ Sakali palanjaj si Isa pahi' ni luma' si Simun. Pagsōd na ni diyōm luma' ian, tanda' na matoa si Simun danda pabahak may'an, hinglaw.

¹⁵ Piabut uk si Isa tangan na ni tangan danda itu, bo' kaulian magtuwi bayi hinglaw na hi'. Puwas ihi' punduk iya ngalabōt ma si Isa.

¹⁶ Taabut peen pasaddōp 'llaw, heka manga aa bayi biyo pay'an ni si Isa, aa bayi siyōd uk sayitan. Piluwas uk na manga sayitan, min kabtangan na sadja. Maka aa taga saki ian kamemon bayi kaulian uk na. ¹⁷ Pagka hinang na salaihi' magtawwa' na ma maka iya bayi tasulat uk si Nabi Isaya ma diyōm kitab, iya uk na, “Baran na iya bayi makakallo' saki tabi; bayi iya nanggung kalamman tabi.”

*Pasal manga aa arak me' ma si Isa
(Lukas 9.57-62)*

¹⁸ Tanda' peen uk si Isa heka aa ma katilibut na, uk na ni manga mulid na, “Sung kitabi pauntas ni dambiya' danaw.” ¹⁹ 'Nsa' peen sigam pauntas, niya' dakayo' guru ma sara' agama bayi pay'an ni si Isa. Uk na, “Tuwan Guru, me' aku ma kau paingga-paingga papahian nu.”

²⁰ Uk sambung si Isa, “Gam hayōp tawun niya' pabōtangan na, maka manga kamanuk-manukan niya' pugaran na. Suga' aku, Anak Manusiya' itu, 'nsa' niya' tōōd luma' patōtōgan ku atawa pagtuwihan ku.”

²¹ Niya' isab dakayo' mulid ian halling ni si Isa, uk na, “Tuwan, pabairun le' aku pabing ni luma'. Subay puwas pangubul ku ma 'mma' ku dahu bo' iyampa aku me' ma kau.”

²² Suga' uk si Isa, “Me' na kau ma aku. Patut du bang aa matay pikubul ma manga aa kasehean iya 'nsa' kaniyaan kallum taptap.”

*Mag-agi si Isa ma baliyu maka goyak
(Markus 4.35-41; Lukas 8.22-25)*

²³ Puwas hi' pariyata' si Isa ni bayanan, maka me' isab manga mulid na. ²⁴ Pauntas peen sigam, sakali parugpak hunus ni danaw ian. Agōn-agōn sigam buhaw sabab bayanan hi' liyasayan uk goyak. Suga' si Isa, tuwi na peen may'an. ²⁵ Sakali pay'an ni iya manga mulid na mati' iya. “O Tuwan,” uk sigam. “Nabang kau! Lembo na kitabi!”

²⁶ Uk si Isa ma sigam, “Angay kaam tiyāw? Kulang pahap pangandōl bi!” Manjari nangge si Isa bo' iyampa soho' na baliyu maka goyak ian parōhōng. Saruun-duun du pataddo' lahat ian magtuwi.

²⁷ Inu-inu manga mulid na. “Sayi baha' aa itu?” uk sigam. “Minsan baliyu maka goyak kapag-agihan du uk na.”

*Piluwas uk si Isa manga sayitan min diyōm
baran aa ian duwa
(Markus 5.1-20; Lukas 8.26-39)*

²⁸ Puwas ian makarunggu' sigam pahi' ni dambiya' danaw, ni lahat manga aa Gadara. Manjari niya' pahi' ni iya duwangan aa bayi paluwas min diyōm kakubulan, aa siyōd uk manga sayitan. Landu' bingis manga aa itu hangkan 'nsa' niya' makatawakkal palabay min ian. ²⁹ Pag'nda' sigam si Isa, magtuwi sigam nuwalak, uk na, “O Anak Tuhan! Ayi lamud nu ma kami? Paitu kau baha' minsana' kami ma 'nsa' le' taabut waktu gantaan na?”

³⁰ Na, lawak-lawak le' minnihi' niya' baanan koret magkakan. ³¹ Sakali ngamu'-ngamu' manga sayitan hi' ma si Isa. Uk sigam, “Bang kami subay piluwas uk nu, papahiun kami pisōd ni diyōm baran manga koret hi'.”

³² “Na, pahi' na kaam,” uk si Isa. Sakali pakallo' manga sayitan min baran aa bo' pinda pahi' ni diyōm baran baanan koret. Magtuwi baanan koret hi' bayi lahi min luran hi' sampay hug paligid ni diyōm danaw, bo' iyampa lembo kamemon.

³³ Jari manga aa bayi mangipat koret ian lahi pahi' ni kalumaan ma'-ma' ma manga aa may'an pasal bayi hinang uk si Isa ma manga aa bayi siyōd uk sayitan hi'. ³⁴ Hangkan paluwas manga aa min kalumaan ian pahi' ni si Isa. Magkalanggal peen sigam, magtuwi sigam ngamu' junjung ni iya, bang peen iya pakallo' min lahat sigam.

9

*Aa matay baran na kaulian uk si Isa
(Markus 2.1-12; Lukas 5.17-26)*

¹ Pariyata' na si Isa ni bayanan bayi pamean na bo' iyampa pabing ni dambiya' danaw, tudju ni lahat iya asal pabōtangan na. ² Manjari may'an peen, niya' biyo ni iya aa matay baran na. Pabahak sadja ma pabahakan na. Makatau peen si Isa in aa mo ian mangandōl du ma iya, uk na ni aa matay baran na, "Oto', daa kau susa. Iyampun na dusa nu."

³ Niya' bayi may'an manga guru sara' agama maghōna'-hōna' kasehean. Uk sigam, "Oy! Aa itu halling pangkal tudju ni Tuhan!"

⁴ Suga' asal katauhan si Isa bang ayi pikilan uk sigam, bo' halling na ni sigam. Uk na, "Angay kaam mamikil laa' salaiyu?" ⁵ Kumpasun bi bang ingga luhay: bang bissala ku ma aa ian, 'iyampun na dusa nu', atawa bang uk ku, 'Papunduk kau bo' kau mangngan na'? ⁶ Na, buwanan ta kaam tanda' palsaksian bo' katauhan bi in aku, Anak Manusiya', taga kapatut ngampun dusa ma diyōm dunya itu." Jari missala si Isa ni aa matay baran na hi'. "Papunduk na kau," uk na. "Bohun pabahakan nu iyu bo' kau mowe'."

⁷ Sakali nangge aa ian bo' iya mowe'. ⁸ Pag'nda' manga aa ian ma hinang si Isa, tiyāw sigam tōōd. Siyanglitan Tuhan uk sigam ma sabab kawasa bayi pamuwan na ma manusiya' makahinang salaihi'.

*Pangalingan si Isa ma si Matiyo
(Markus 2.13-17; Lukas 5.27-32)*

⁹ Makalangngan peen si Isa, niya' tanda' na dakayo' aa iyōnan si Matiyo ningko' ma diyōm upis, iya pagbayaran sukay parinta. Uk si Isa ma iya, "Paitu na kau me' ma aku." Nangge magtuwi si Matiyo bo' me' ma si Isa.

¹⁰ Manjari mangan si Isa ma luma' si Matiyo. Heka isab manga aa magkallo' sukay parinta maka manga aa baldusa kasehean, ian magsawu ni si Isa maka manga mulid na. ¹¹ Salta' peen sigam magsawu, niya' manga Parisi bayi nganda' ni sigam. Uk manga Parisi itu ni mulid si Isa, "Angay guru bi iyu palamud magsawu-sawu mangan maka manga aa magkakallo' sukay parinta maka manga aa dusahan kasehean?"

¹² Take uk si Isa iya halling sigam bo' uk na, "Bang aa kowe' 'nsa' na magdoktor. Iya magdoktor bang aa taga saki. ¹³ Pehahun bi pahi' bang ayi hati na bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, "Nsa' halgaan ma aku kulbanan hayōp iya ungsuran bi, suga' iya kabayaan ku tōōd subay kaam maase' ma pagkahi bi.' " Uk si Isa le', "Nsa' pasal aa adil iya maksud ku paitu ni dunya, suga' in maksud ku paitu pasal aa taga dusa bo' supaya sigam me' ma aku."

Pasal pagpuwasa

(Markus 2.18-20; Lukas 5.33-35)

¹⁴ Manjari pahi' manga mulid si Yahiya Magpandi ni si Isa tiyaw ma iya. Uk sigam, "Tuwan, kami maka manga aa Parisi magpuwasa na peen, suga' mulid nu iyu 'nsa' tōōd magpuwasa. Angay baha?"

15 Nambung si Isa magparalilan. In mulid na sali' piralil ni aa maglurukan ma pagkawinan. Uk na, "Susa baha' manga aa luruk ma samantala' may'an le' pangantin lalla ma tōngōd sigam? Tantu 'nsa'. Suga' ma 'llaw siyong, bang taabut waktu kapamakalloan pangantin lalla min sigam, minnihi' sigam nagna' magpuwasa."

*Pamandu' tagna' maka pamandu' si Isa
(Markus 2.21-22; Lukas 5.36-39)*

16 Puwas hi' magparalilan si Isa pasal pamandu' tagna' maka pamandu' na, uk na, "'Nsa' niya' aa matupak pispis kakana' bahu, kakana' 'nsa' bayi diyakdakan, ni badju' asal daan. Sabab bang salaihi' pakinkin du tupak bahu, bo' gese' du min kakana' asal. Jari pamehe na peen gese' na." 17 Piralil isab pamandu' na ni inuman bahu bayi hinang, uk na, "'Nsa' niya' ngalōōn inuman bahu ni diyōm pangalōōnan kuwit hayōp bang daan na. Bang ganta' salaihi' tantu bustak. Tumpahan du inuman, bo' magkaat bayi pangalōōnan na hi'. Suga' in inuman bahu subay liyōōnan ni pangalōōnan bahu. Jari natas inuman na maka pangalōōnan na sali'-sali'."

*Anak nakura' Yahudi maka danda taga saki mananahun
(Markus 5.21-43; Lukas 8.40-56)*

18 Sabu peen si Isa masi mandu' ma sigam, niya' pay'an ni iya dakayo' nakura' ma langgalian. Pasujud iya ma dahuhan si Isa. Uk na, "Tuwan, iyamboho' matay anak ku danda. Suga' bang kau me' ma aku maabut tangan nu ma iya, 'llum du iya."

¹⁹ Sakali nangge na si Isa paturul ma nakura' ian. Magbe' isab maka iya manga mulid na.

²⁰ Na, niya' may'an dakayo' danda sakihan. Sangpu' ka duwa tahun 'nsa' bayi parōhōng laha' na. Pasikōt iya ni si Isa min bukutan na, bo' iyampa piabut uk na tangan na ni bihing juba si Isa. ²¹ Uk na ma diyōm pikilan na, “Bang peen ta'tan ku minsan laa tong sammek na, kaulian du saki ku.” ²² Jari palingi' si Isa bo' tanda' na danda itu. Uk na, “Inda', daa na kau susa. Kaulian du saki nu ma sabab pangandōl nu.” Magtuwi danda itu kaulian saruun-duun du.

²³ Pagtakka si Isa ni luma' nakura' ian, tanda' na may'an manga aa magsuling maka baanan aa maghiluhala'. ²⁴ Uk si Isa ma sigam, “Paluwas kaam kamemon. 'Nsa' du matay onde' iyu. Tuwi iya sadja.” Sakali pigtattohan si Isa uk sigam. ²⁵ Ubus manga aa ian peen bayi piluwas, pasōd na si Isa ni diyōm bilik onde' danda ian bo' iyampa intanan na tangan na. Magtuwi papunduk iya. ²⁶ Jari habal pasal bayi hinang si Isa ian pasaplag ni kalohahan lahat ian hi'.

Duwangan aa buta kaulian

²⁷ Palanjal peen si Isa minnihi', niya' duwa aa buta bayi paturul ma iya. Ngalingan sigam pakōsōg, uk sigam, “Oy! Tubu' sultan Daud! Maase' na kau ma kami!”

²⁸ Jari pagsōd peen si Isa ni diyōm luma', pasikōt na ni iya duwangan buta ian. Uk si Isa ma sigam, “Magkahagad kaam in aku makapakowe' du?”

“Aho', Tuwan,” uk sigam.

²⁹ Jari piabut uk si Isa tangan na ni mata sigam maka halling uk na, “Tahinang ma kaam sali' bayi pangandōl bi.” ³⁰ Magtuwi du sigam kanda' pabayik, bo' siyoho' sigam uk si Isa, uk na, “Daa kaam ma'-ma' ni sayi-sayi pasal itu bayi tahinang ma kaam.”

³¹ Suga' pakallo' peen duwangan itu minnihi', matanyag sigam pasal si Isa ma katilibut lahat ian.

Aa umaw kaulian uk si Isa

³² Ma sabu peen isab paluwas duwangan ian, niya' na manga aa pay'an ni si Isa mo dakayo' aa 'nsa' makabissala ma sabab siyōd uk sayitan.

³³ Ubus peen uk si Isa bayi makallo' sayitan min baran aa itu, magtuwi iya makabissala. Inu-inu manga aa may'an kamemon. Uk sigam, “'Nsa' niya' bayi tanda' tabi salaitu ma kalohahan lahat Israil itu.”

³⁴ Suga' halling manga aa Parisi, “In aa itu bayi kabuwanan barakat uk nakura' sayitan, iya hangkan tapaluwas na manga sayitan.”

Maase' si Isa ma manga aa

³⁵ Manjari talatag uk si Isa kamemon दौरa maka kalumaan ma jadjahan hi'. Bayi iya mandu' ma diyōm manga langgal, bayi iya nganasihat lapal hap pasal pagparinta Tuhan. Bayi kaulian na isab manga aa iya saki sigam maka kalamman sigam kaginis-ginisan.

³⁶ Pag'nda' na ma baanan aa ian, landu' iya maase' ma sigam, sabab ian sigam ma diyōm kasusahan maka 'nsa' niya' nabang ma sigam.

Sali' sigam sapantun bili-bili 'nsa' niya' mag-ipat ma sigam. ³⁷ Sakali uk si Isa ni manga mulid na, “Manga aa itu sali' dalil huma heka buwa' na. Loha tana' na, suga' kulang aa mag-ani. ³⁸ Hangkan kaam subay ngamu'-ngamu' ni Tuhan, iya dapu huma, bo' supaya iya noho' manga aa mag-ani paitu.”

10

Mulid si Isa sangpu' maka duwa (Markus 3.13-19; Lukas 6.12-16)

¹ Manjari linganan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa pahi' ni iya bo' iyampa sigam biyuwanan kawasa maluwas sayitan min diyōm baran aa sampay makauli' saki maka lamma kaginis-ginisan. ² Iya na itu ōn sangpu' ka duwa bayi kawakilan uk si Isa: kaisa, si Simun iya iyōnan isab si Petros, maka danakan na si Andariyas, bo' si Ya'kub maka danakan na si Yahiya, manga anak si Sibidi. ³ Pasunu' si Pilip maka si Bartolome maka si Tomas, bo' si Matiyo iya bayi magkallo' sukay ma parinta, bo' si Ya'kub iya anak si Alpa. Pasunu' isab si Taddiyu, ⁴ bo' si Simun aa pangangatu. Katapusan si Judas Iskariyut, iya nongan si Isa ni manga banta na ma waktu labay minnihi'.

Pilangnan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa (Markus 6.7-13; Lukas 9.1-6)

⁵ In sangpu' ka duwa aa itu bayi piyanduan uk si Isa bo' iyampa siyoho' mangngan. Salaitu panohoan na, “Daa kaam pahi' ni lahat manga aa 'nsa' bangsa Israil, atawa ni kalumaan aa

Samariya. ⁶ Suga' pahi' kaam ni manga aa bangsa Israil sadja. Sali' sigam hantang bili-bili lungay min paglabayan. ⁷ Pahi' kaam magnasihath pasal pagparinta Tuhan song na takka. ⁸ Pakoweun bi sasuku saki. Pakallumun bi manga aa bayi matay, pakoweun bi sasuku saki ipul, maka paluwasun bi manga sayitan min diyōm baran aa. Bayi kaam biyuwanan kapatut min aku ma 'nsa' niya' bayad na, hangkan kaam subay nabang ma 'nsa' niya' bayad na. ⁹ Daa kaam mo bulawan atawa pilak minsan manga pisita ma diyōm bulsa bi. ¹⁰ Daa kaam mo pangalōōnan kapanyapan atawa badju' pagsayinan bi, atawa tawumpa' atawa tungkud. Sabab bang aa maghinang, wajib iya biyuwanan balanja'.

¹¹ “Bang kaam takka ni dakayo' दौरa atawa ni kalumaan, pehahun bi aa may'an hap kasuddahan na, bo' pabōtang kaam ma iya sataggōl 'nsa' le' kaam pakallo' min lahat ian hi'. ¹² Bang kaam pasōd ni dimay luma' aa, uk bi, 'Bang peen kaam biyuwanan kasannangan!' ¹³ Jari bang hap kasuddahan sigam ma luma' ian, katakkahan du sigam kasannangan bayi pangamu' bi hi'. Suga' bang 'nsa' hap kasuddahan sigam, pabingung bi ni kaam kasannangan hi'. ¹⁴ Bang ganta' niya' manga aa 'nsa' nagina kaam, atawa 'nsa' baya' pake ma kaam, pakallo' kaam min luma' atawa min kalumaan ian. Paspasin bi dahu hīgibun na min nayi' bi, tanda' saksi' in kaam puwas min sigam. ¹⁵ Baan ta kaam, bang taabut 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya', kalandu' le' bohat hukuman Tuhan ma manga aa ma lahat

ian min bayi hukuman ni manga aa ma दौरा Sodom maka दौरा Gomora, [iya lahat bantug ma sabab dusa aa na ma masa awwal hi'.]"

*Pasal kabinsanaan song pataka
(Markus 13.9-13; Lukas 21.12-17)*

¹⁶ “Pake kaam,” uk si Isa. “Iyu kaam song papahi' ku ni diyōman manga aa laat. Sali' kaam sapantun bili-bili pipahi' ni diyōman baanan ero' tawun, iya bingis tōōd. Hangkan subay kaam taga akkal, maka addat bi subay hatul. ¹⁷ Pahalli' kaam, sabab niya' ko' ian manga aa laat naggaw kaam, bo' kaam biyo ni paghukuman. Piglapdōsan du kaam uk sigam ma diyōm langgal sigam. ¹⁸ Biyo du kaam ni alōpan manga gubnul maka manga sultan bo' kaam hiyukum ma sabab aku iya pamean bi. Iya hangkan kaam pitampal ni sigam, bo' supaya kaam makaba' lapal hap ni sigam, sampay ni manga bangsa saddi min Yahudi. ¹⁹ Jari bang kaam tasaggaw biyo ni sara' daa kaam magsusa bang ayi pamissala bi atawa bang salaingga uk bi halling. Biyuwanan du kaam lapal pamissala bi bang taabut waktu na. ²⁰ Sabab 'nsa' baran bi iya halling ma waktu hi', suga' Nyawa 'Mma' bi Tuhan iya nabangan kaam missala.

²¹ “Ma waktu sosongun ian niya' du manga aa nukbalan danakan sigam ni sayi-sayi bo' piyatay. Niya' du isab manga 'mma' nukbalan anak sigam bo' piyatay. Manga anak isab manta du ma 'nggo'-mma' sigam, noho' isab subay piyatay. ²² Maka kaam manga mulid ku,” uk si Isa, “kibansihan du kaam uk aa kamemon ma

sabab aku iya pamean bi. Suga' sayi-sayi hōgōt iman na sampay ni katapusan, makasampay ni kasalamatan ma diyōm sulga'. ²³ Bang kaam ganta' binsana' ma lahat dakayo', lahi kaam ni lahat dakayo'. Baan ta na kaam, ma 'nsa' le' bayi talatag bi kalahatan Israil kamemon magnasihāt, in aku Anak Manusiya' pabayik du ni kaam.

²⁴ "'Nsa' niya' mulid palangkaw min guru na. 'Nsa' niya' ata palangkaw min nakura' na. ²⁵ Hangkan na in mulid subay magsukul bang makasali' ni guru na, maka in sosohoan subay magsukul bang makasali' isab ni nakura' na. Na, pagka aku nakura' bi iyōnan uk sigam si Belsebul, hati na nakura' sayitan, mangkiñ na in kaam sosohoan ku iyōnan laat du uk sigam."

Pasal sayi subay kitāwan
(Lukas 12.2-7)

²⁶ "Daa kaam tiyāw ma manga manusiya'. Kamemon bayi limbungan tantu du piluwas. Kamemon bayi tiyawu' ma diyōm atay tantu pitau du. ²⁷ Ayi-ayi pama' ku kaam ma diyōm kalindōman, bain bi ma kasawahan. Maka ayi-ayi bayi take bi ma 'nsa' niya' saddi makake iya, patanyagun bi ni manga aa kamemon iya 'nsa' bayi makake. ²⁸ Daa kaam tiyāw ma aa iya makapatay baran bi, sabab 'nsa' taabut nyawa bi. Hap le' bang Tuhan iya katāwan bi, sabab in iya taga kawasa makatiksa' baran bi sampay nyawa bi ma diyōm nalka'. ²⁹ Pikilun bi manuk-manuk diki' iyu, taballi ta duwa maka pisita, suga' minsan deyo' halga' na 'nsa' niya' minsan dakayo' manuk-manuk diki' hug ni tana' bang

'nsa' min kabayaan 'Mma' bi Tuhan. ³⁰ Iya lagi' kaam. Minsan buun bi iyu, taitung du uk Tuhan bang pila lamba heka na. ³¹ Hangkan daa na kaam tiyāw, sabab halgaan le' kaam min baanan manga manuk-manuk iyu."

*Pagsabannal aa pasal si Isa pamean na
(Lukas 12.8-9)*

³² "Sayi-sayi magsabannal ma alōpan kahekanan aa in aku pamean na, ma' du aku ma alōpan 'Mma' ku ma diyōm sulga', in aa ian palsukuan ku du. ³³ Suga' sayi-sayi mayilu ma alōpan kahekahan in aku 'nsa' pamean na, payiluhan ku du isab aa ian ma alōpan 'Mma' ku ma diyōm sulga'."

*Si Isa pagsaggaan aa
(Lukas 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ "Daa kaam magpikil in maksud ku paitu ni dunya supaya aku mo kasannangan sabab aku makalingōg ma manusiya'. In maksud ku paitu bo' aku tahinang pagsaggaan manga manusiya'. ³⁵ Bayi aku paitu mapagsagga' manusiya' dakayo' pa dakayo'. Anak lalla magsagga' maka 'mma' na, anak danda maka ina' na, ayuhan danda maka matoa na danda. ³⁶ Iya tahinang banta aa tōōd, iya na manga sehe' na magdaluma'.

³⁷ "Bang aa lasahan 'mma' na maka ina' na labi min aku, 'nsa' iya wajib mulid ku. Damikkiyan na isab bang aa lasahan anak na lalla-danda labi min aku, 'nsa' iya manjari mulid ku. ³⁸ Sayi-sayi baya' mean aku subay iya makatangtung hag na pamapatayan iya, hati na subay piglilla' uk na kabinsanaan na sampay ni kamatay na. Bang

hati 'nsa', 'nsa' iya manjari mulid ku. ³⁹ Sayi-sayi 'llōgan ginhawa baran na, 'nsa' du niya' kallum na taptap. Suga' sayi-sayi 'nsa' 'llōgan ginhawa baran na, bo' lilla' isab matay ma sabab ku, makatawwa' du iya kallum kakkal.”

Tungbas min Tuhan
(Markus 9.41)

⁴⁰ “Sayi-sayi nayima' kaam, aku du iya tiyay-ima' uk sigam, sampay Tuhan iya bayi mapaitu aku ni dunya. ⁴¹ Sasuku nayima' sosohoan Tuhan ma sabab lapal Tuhan iya pamissala na, niya' du palsukuan na ma ayi-ayi iya panungbas uk Tuhan ma aa magpalatun lapal na hi'. Damikkiyan na, sasuku nayima' aa adil ma sabab kaadil na, niya' du palsukuan na ma ayi-ayi panungbas uk Tuhan ma aa adil hi'. ⁴² Baan ta kaam tōōd, sayi-sayi muwan minsan laa dakayo' sawan bohe' haggut ma dakayo' bean ku deyo' tōōd, ma sabab aku iya pamean na, tantu aa ian tiyungbasan kahapan.”

11

Paniyaw uk si Yahiya Magpapandi
(Lukas 7.18-35)

¹ Ubus peen uk si Isa bayi noho' ma mulid na sangpu' ka duwa ian, pakallo' iya minnihi'. Pahi' iya ni manga kalumaan sikōt may'an, magpandu' maka magnasihat mahi'.

² Na, si Yahiya Magpapandi bayi tajil asal. Pagtake si Yahiya pasal kahinangan si Almasi, siyoho' uk na manga mulid na kasehean pahi' ni si Isa niyaw. ³ Pagmay'an peen, uk sigam ni si

Isa, “Bain kono' kami. Kau baha' iya pigbissala uk si Yahiya subay paitu ni dunya? Atawa niya' le' saddi iyagaran?”

⁴ Nambung si Isa, uk na, “Pabing kaam pahi'. Bain bi si Yahiya pasal ayi-ayi take bi maka ayi-ayi tanda' bi itu. ⁵ Manga aa bayi buta makanda' na, aa bayi pengka' makalangngan na tōōd, aa bayi ipul tapalanu' kuwit na, aa bayi bisu makake na, maka aa bayi matay tapakallum na pabing. Sampay manga aa miskin pignasihatan na lapal hap. ⁶ Mehe du kahapan sasuku 'nsa' magduwa-duwa pikilan na ma aku.”

⁷ Sasang peen manga mulid si Yahiya ian pakallo' minnihi', missala si Isa ni pagtipunan aa ian pasal si Yahiya. Uk na, “Ayi baha' bayi peha bi, bayi waktu kaam pahi' ni si Yahiya ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi ian? Kabayaan bi baha' nganda' dakayo' aa magpinda-pinda pikilan na sali' sapantun dawun parang, tabo magladdoy-laddoy uk baliyu? ⁸ Bang 'nsa' ihi', ayi baha' bayi pig'nda' uk bi pahi'? Aa magsammek badju' halgaan? Marayi' 'nsa', sabab bang aa magsammek salaihi', ian du pabōtangan na ma diyōm luma' sultan. ⁹ Bain aku tōōd bang ayi bayi pig'nda' uk bi pahi'? Dakayo' nabi baha'? Aho', nabi du, suga' iya bayi tanda' bi ian langkaw le' min manga nabi kamemon. ¹⁰ Sabab pasal si Yahiya itu in bayi bissala Tuhan bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, 'Tiya' sosohoan ku. Papahi' ku iya parahu min kau bo' supaya iya magpaayad palabayan nu.' ¹¹ Baan ta kaam tōōd,” uk si Isa, “pasal si Yahiya Magpapandi itu: 'nsa' du niya' bangsa paliyu

le' min iya basta ma diyōm bangsa manusiya'. Suga' sayi-sayi tabe' ma diyōman pagparintahan Tuhan, minsan salaingga kareyo' kapag-aa na, langkaw le' iya min si Yahiya. ¹² Min waktu nagna' si Yahiya magnasihah sampay ni buttihi', niya' manga aa nagga' ma lapal pasal pagparinta Tuhan maka liyāng uk sigam manga aa baya' me' ma pandu' hi'. ¹³ In pagparintahan Tuhan itu bayi pilatun uk si Musa ma diyōm sara' na, maka bayi pigpalatun na peen uk manga kanabinabihan kamemon sampay taabut waktu kalahil si Yahiya. ¹⁴ Bayi na pima' ian in si Nabi Eliyas subay du paitu ni dunya itu pabayik. Na, bang kaam baya' magkahagad ma bayi pagpalatun manga nabi hi', si Eliyas itu iya na ko' si Yahiya. ¹⁵ Sasuku kaam makake, asipun bi tōōd.

¹⁶ “Manjari,” uk si Isa, “ayi pamaralilan ku manga aa ma waktu itu? Sali' sigam hantang onde'-onde' magtingkoan ma halaman tabu'. Ngalingan manga onde' min dambiya' ni kasehean sigam. ¹⁷ Uk na hi', ‘Oy! Kaam iyu! Bayi kami ngalisagan kaam suga' 'nsa' du kaam ngiluk. Bayi kami ngaluguan kaam suga' kaam iyu 'nsa' me'-me' magtangis.’ ¹⁸ Manga aa ma waktu itu hi',” uk si Isa, “sali' sapantun onde' hi', 'nsa' tasulut. Bayi paitu si Yahiya, aa magpupuwasa. 'Nsa' nginum ayi-ayi inuman makalango. Jari pihallingan iya uk aa kamemon in iya kono' siyōd uk sayitan! ¹⁹ Puwas hi' in aku, Anak Manusiya', bayi paitu magkakan maka mag-inum. Magtuwi aku pihallingan uk aa kamemon. Uk sigam, ‘He! 'Ndaun bi aa itu, lagak na! Iya du aa panginginum! Magbagay

iya maka aa magkallo' sukay parinta, sampay aa baldusa kasehan!' Suga'," uk si Isa, "tanda' tabi ma sasuku me' ma Tuhan in pangatau na asal tawwa'."

*Makaase'-ase' manga aa 'nsa' magkahagad
(Lukas 10.13-15)*

²⁰ Puwas na hi' nagna' si Isa magbandaan manga aa ma diyōm manga lahat bayi pangahinangan na kahekahan hinang na kainu-inuhan aa. Iya hangkan biyandaan uk na manga aa hi' sabab 'nsa' bayi pataikut min karusahan sigam.

²¹ Uk si Isa, "Allā, kaam manga aa Korasin maka aa Betsaida, makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma kaam! Heka hinang makainu-inu bayi pindaan ni kaam suga' 'nsa' bayi asip bi. Daira Tira maka daira Sidun, bang bayi pindaan manga hinang ku makainu-inu hi', tantu manga aa may'an bayi pataikut min dusa sigam. Tantu sigam bayi magsammek karut, manga magbusugan di sigam abu, tanda' pagsusun sigam. ²² Baan ta na kaam, bang taabut 'llaw pangahukum Tuhan, bohat le' hukuman iya pitakka ni kaam min bayi hukuman ma manga aa daira Tira maka daira Sidun ma masa awal hi'. ²³ Kaam isab aa Kapirnaum," uk si Isa, "iyu kaam magbantug-bantug di bi in kaam pilangkaw sampay ni sulga! Suga' duwal nalka' iya pasampayan bi! In manga hinang makainu-inu bayi pindaan ni kaam, bang bayi pindaan ni manga aa Sodom, tantu bayi masi daira sigam ian sampay ni kabuttihian. ²⁴ Baan ta kaam, bang taabut 'llaw pangahukum, bohat le' hukuman iya pitakka ni kaam min

hukuman bayi pitakka ni manga aa Sodom ma masa awwal hi'."

*Pahalihan manga aa kabohatan
(Lukas 10.21-22)*

²⁵ Manjari itu, ma waktu ian, missala si Isa ni Tuhan. Uk na, "O 'Mma', kau iya makapagbaya' ma ayi-ayi ma langit maka ma dunya. Mehe pagsukulan ku ni kau sabab in bayi limbungan nu min aa taga pangadji' sampay min aa lōm tau na, pihati uk nu ni aa kulang tau na. ²⁶ Aho', 'Mma', min kōg nu maka baya' nu hangkan salaihi'."

²⁷ Manjari halling si Isa ni manga aa ian, "Bayi na pingandōl ayi-ayi kamemon ma aku uk 'Mma' ku. 'Nsa' niya' makatauhan aku, duwal 'Mma' ku hi'. Damikkiyan na, 'nsa' niya' makatauhan iya, duwal aku anak na, sampay isab sasuku tapene' ku subay pahati ku.

²⁸ "Me' kaam kono' ma aku, sasuku kaam miyale' maka kabohatan, bo' kaam buwanan ku pahalihan. ²⁹ Tayimaun bi pandu' iya pamatanggung ku ma kaam, bo' nganad kaam min aku sabab hantap asal aku, maka deyo' pangatayan ku. Minnitu kaam makatawwa' kahayangan ma nyawa bi. ³⁰ Sabab luhay iya pamahinang ku kaam, maka pandu' iya pamatanggung ku kaam lampung du."

12

*Pandu' si Isa pasal 'llaw paghali
(Markus 2.23-28; Lukas 6.1-5)*

¹ 'Nsa' taggōl minnihi' hi' si Isa maka manga mulid na mangngan palabay min tangnga' huma bayi tiyanōman tirigu pasalta' ma 'llaw Sabtu', iya 'llaw paghali ni Tuhan bang ma agama Yahudi. Jari itu, pagka giyōtas manga mulid na ian, bayi sigam musu' buwa' tirigu bo' iyampa kiyakan isi na. ² Pag'nda' manga Parisi ma bayi tahinang uk manga mulid itu, halling sigam ni si Isa, "Ndaun ba manga mulid nu iyu. Ngalanggal sara' ma agama tabi hinang sigam salaihi' sabu ma 'llaw paghali ni Tuhan."

³ Nambung si Isa, uk na, "Angay, 'nsa' tabassa bi bang ayi bayi tahinang uk si Daud ma masa awwal hi', waktu bayi kagōtas sigam maka manga aa na? ⁴ Bayi pasōd si Daud ni diyōm langgal pangaharapan Tuhan bo' iyampa killo' uk na manga tinapay iya pangungsud ni Tuhan hi'. Pigkakan uk sigam tinapay ian minsan sigam ngalanggal sara', sabab manga kaimaman sadja patut mangan tinapay bayi iyungsuran ian. ⁵ 'Nsa' isab bayi tabassa bi baha' ma diyōm kitab Tawrat pasal manga imam iya maghinang ma diyōm langgal pagkulbanan sampay ma 'llaw paghali ni Tuhan? Minsan sigam makalanggal sara' agama 'nsa' du sigam bayi magdusa. ⁶ Baan ta kaam, niya' maitu taga kapatut mehe min langgal pagkulbanan ian. ⁷ Niya' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, "Nsa' halgaan ma aku iya pangungsud bi ma aku pagkulban. Suga' iya kabayaan ku tōōd subay kaam maase' ma pagkahi bi.' Bang bayi tahati bi pandu' itu tōōd, 'nsa' du kaam bayi mabōtang hukuman ni manga aa iya 'nsa' bayi magdusa. ⁸ Sabab aku,

Anak Manusiya', taga kapatut magbaya' bang ayi manjari hinang ma 'llaw paghali ni Tuhan."

*Aa komay tangan na kaulian uk si Isa
(Markus 3.1-6; Lukas 6.6-11)*

⁹ Manjari pakallo' si Isa minnihi' ni lahat dakayo', bo' iya pasōd ni diyōm langgal sigam. ¹⁰ Niya' ma diyōm langgal ian aa komay dambiya' tangan na, maka niya' isab manga aa baya' meha dusa ma si Isa supaya iya tatuntutan. Tiyaw iya uk sigam. Uk sigam, "Ngalanggal sara' agama tabi baha' bang kita makowe' aa saki ma 'llaw paghali ni Tuhan?"

¹¹ Nambung si Isa, uk na, "Ayi hinang bi bang niya' sawupama dakayo' bili-bili bi hug ni diyōm lowang ma waktu 'llaw paghali? 'Nsa' kallo' bi baha' hayōp ian, piluwas min diyōm lowang? ¹² Suga' in kita bangsa manusiya' labi halga' le' min bili-bili. Hangkan patut du bang kita maghinang kahapan ma 'llaw paghali ni Tuhan." ¹³ Sakali halling si Isa ni aa komay tangan na ian, uk na, "Pahannatun tangan nu iyu."

Na, pihannat uk na. Magtuwi kaulian tangan na sali' na ni dambiya' na. ¹⁴ Suga' paluwas manga Parisi min diyōm langgal ian bo' iyampa sigam mag-isun bang salaingga uk sigam map-atay ma si Isa.

Si Isa sosohan Tuhan

¹⁵ Pagkasayu si Isa ihi' pag-isunan manga Parisi hi' mantahan iya, pakallo' iya min lahat ian hi'. Heka aa bayi paturul ma iya. Sasuku aa magsakihan bayi kaulian uk na kamemon.

¹⁶ Bayi sigam biyandaan uk na 'nsa' siyoho' ma'-ma' ni pagkahi sigam pasal iya. ¹⁷ In hinang na ian magtawwa' ma palman bayi pigpalatun uk Tuhan, iya tasulat uk si Nabi Isaya. ¹⁸ Uk na, "Tiya' sosohoan ku bayi pene' ku, Kalasahan ku iya, landu' aku kasulutan ma iya. Pahōp ku ni iya Nyawa ku.

Bo' iya iya magmahalayak ni sabarang bangsa pasal hukuman ku bōntōl.

¹⁹ 'Nsa' du iya nganjawab, 'nsa' isab nuwalak. 'Nsa' iya matanōg suwara na ma paglabayan aa.

²⁰ Maase' du iya ma sasuku lamma pangandōl na. Tiyabang uk na du sasuku 'nsa' niya' hōwat-hōwat na.

Magpatanyag iya sampay tapatangge na kabōntōlan hukuman Tuhan,

²¹ Bo' iya iya pangahōwatan bangsa manusiya' kamemon."

*Si Isa maka si Belsebul
(Markus 3.20-30; Lukas 11.14-23)*

²² Sakali niya' bayi biyo ni si Isa dakayo' aa buta maka umaw isab, sabab bayi siyōd uk sayitan. Kaulian aa itu uk si Isa, jari makabissala maka makanda' na iya. ²³ Inu-inu tōōd manga aa bayi may'an. Uk sigam, "Iya itu baha' tubu' si Sultan Daud dakayo'-kayo'?"

²⁴ Pagtake halling ian uk manga Parisi, uk sigam, "Iya hangkan aa itu makapaluwas sayitan min diyōm baran aa sabab niya' kawasa bayi pamuwan ni iya uk si Belsebul, iya pagnakuraan manga sayitan."

²⁵ Suga' katauhan asal uk si Isa bang ayi pikilan uk sigam, hangkan uk na ma sigam,

“Bang sawupama niya' aa ma diyōm pagsultanan magkuntara maka kasehean na bo' magbono' sali'-sali', 'nsa' taggōl magkaat pagsultanan hi'. Damikkiyan na bang niya' aa magdalahat atawa magdaluma', bo' pabutas kasehean magsagga' ma kasehean sigam, 'nsa' taggōl bo' sigam magkawukanat. ²⁶ Hangkan ko', bang nakura' sayitan iya maluwas manga pagkahi na sayitan min diyōm baran aa, hati na, 'nsa' taggōl magsagga' sigam bo' magkaat kōsōg kawasa na. ²⁷ Uk bi in aku itu makapaluwas sayitan ma sabab niya' kawasa bayi pamuwan ma aku uk si Belsebul, nakura' sayitan. Bang ihi' bannal, minningga baha' pangalloan mulid bi kawasa, iya hangkan sigam isab makapaluwas sayitan? In mulid bi iya magpanda' kasaan pamikil bi. ²⁸ Suga' iya bannal na, iya hangkan aku makapaluwas sayitan sabab kawasa ku deyo' bayi min Nyawa Tuhan. Iya na ko' iyu paltandaan in Tuhan tiya' na magparinta ma kaam.

²⁹ “Nakura' sayitan ian sali' dalil aa gaōs. Luma' na 'nsa' du tasōd, pangalta' na 'nsa' kalangpasan. Duwal bang aa gaōsan ian ingkōtan dahu bo' iyampa kalangpasan diyōm luma' na.

³⁰ “Sayi-sayi 'nsa' mōgbōgan aku,” uk si Isa, “iya du nagga' ma aku du. Maka sayi-sayi 'nsa' nabangan aku magtipun manga suku' ku, makawukanat du iya. ³¹ Hangkan kaam baan ku, sayi-sayi kaam ngandusa maka ngahalling pangkal tudju ni Tuhan, taampun du kaam. Suga' sayi-sayi ngahalling pangkal ni Nyawa Sutsi, 'nsa' niya' kaampunan na. ³² Sayi-sayi

ngahalling laat ma aku, Anak Manusiya', maka-jari iya iyampunan dusa na. Suga' sayi-sayi ngahalling pangkal ma Nyawa Sutsi, 'nsa' tōōd iyampun dusa na hi', minsan ma waktu itu, minsan ni kasaumulan.”

*Kayu maka buwa' na
(Lukas 6.43-45)*

³³ “Bang sawupama kayu hap,” uk si Isa, “hap du buwa' na. Damikkiyan na isab bang kayu laat, buwa' na 'nsa' hap. Sabab kitauhan asal kayu min buwa' na. ³⁴ Kaam pangangakkal! 'Nsa' kaam makabissala hap sabab laat diyōm atay bi. Ayi-ayi bayi ma diyōm atay manusiya', ganagana paluwas min bo' na. ³⁵ Bang aa hap, hap du isab kawul-piil na sabab luwas du min kahapan na iya bayi tiyawu' na ma diyōm atay na. Suga' bang aa laat, laat du isab kawul-piil na sabab luwas du min kalaatan bayi tiyawu' na ma diyōm atay na.

³⁶ “Baan ta kaam, bang taabut 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya', in aa kamemon subay ma'-ma' pasal bissala kamemon bayi taphalling na, iya 'nsa' niya' kapusan na. ³⁷ Sabab min pamissala na iya sababan na hangkan aa hiyukum, bang iyampun atawa binsana'.”

*Manga guru maka manga Parisi mikipanda'
paltandaan*

(Markus 8.11-12; Lukas 11.29-32)

³⁸ Manjari niya' manga guru ma sara' agama maka manga Parisi bayi may'an. Uk sigam ni si Isa, “Tuwan Guru, baya' kami nganda' dakayo' paltandaan min barakat nu.”

³⁹ Suga' nambung si Isa, uk na, "In manga aa ma waktu itu, dusahan tōōd, 'nsa' tōōd baya' magtaat ni Tuhan. Kaam iyu mikipanda' paltandaan pangilahan kawasa ku. Suga' 'nsa' niya' paltandaan pandaan ku ni kaam, duwal iya paltandaan bayi min si Nabi Yunus ma masa awwal hi'. ⁴⁰ Sabab si Yunus hi' bayi tallu 'llaw tallu bahangi ma diyōm tungul sattuwa deyawut. Damikkiyan na aku, Anak Manusiya', tallu 'llaw tallu bahangi du aku ma diyōm liyang ma sosongun. ⁴¹ Bang taabut na 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya', magtanggihan du manga aa bayi ma दौरा Niniba ma masa awwal hi', bo' sigam du naksian kaam in kaam taga dusa. Sabab bayi kine uk sigam nasihat si Yunus, magtuwi pinda min dusa sigam. Baan ta kaam, tiya' na dakayo' aa labi le' langkaw min si Yunus hi', suga' 'nsa' iya asip bi. ⁴² Bang taabut isab 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya' niya' du nangge ma hi' dakayo' pangian bayi min lahat Seba ma masa awwal hi'. Naksi' du iya in kaam bayi magdusa. Iya hangkan danda ian taga kapatut naksi', sabab bayi iya paitu min lahat na ni katahan supaya iya kake ma bissala si Sultan Sulayman iya bayi lōm tōōd pangatau na hi'. Baan ta kaam, ma buttihi' niya' maitu ma kaam pasong le' pangatau na min bayi tau si Sultan Sulayman, suga' 'nsa' du iya asip bi."

*Kabayik sayitan ni bayi pabōtangan na
(Lukas 11.24-26)*

⁴³ "Na, bang takdil ni sayitan," uk si Isa, "bang niya' sayitan paluwas min baran aa, liyunsul uk

na lahat 'nsa' bayi kaulanan meha pahalihan na. Jari bang 'nsa' niya' tapeha na, ⁴⁴ halling uk sayitan ian ni baran na, uk na, 'Gam na aku pabing ni diyōm baran aa bayi pabōtangan ku tagna' hi.' Pagbing peen, tanda' na 'nsa' le' niya' pabōtang may'an, maka hi' bayi siyapuhan maka mimmōs. ⁴⁵ Puwas na hi' pahi' iya ngallo' pitu' sayitan saddi, labi le' laot sigam min iya, bo' pasōd sigam kamemon ni diyōm baran aa, pabōtang may'an. Jari in aa ian kalandu' tōōd laot kahalana na damuwi min bayi dahu. Salaihi' isab ma manga aa baldusa iya 'llum ma waktu itu."

*Ina' si Isa maka danakan na lalla
(Markus 3.31-35; Lukas 8.19-21)*

⁴⁶ Na, ma sabu si Isa masi mandu' ni manga aa ian, bayi takka pay'an ina' na maka manga danakan na lalla. May'an sigam ngagad ma luwasan, bo' baya' magbissala maka iya. ⁴⁷ Jari niya' dakayo' aa ma'-ma' ma si Isa. Uk na, "'Ndaun Tuwan, ian na ina' nu maka manga danakan nu ngagad ma luwasan. Baya' magbissala maka kau."

⁴⁸ Nambung si Isa, uk na, "Sayi baha' kinaan ku maka manga danakan ku?" ⁴⁹ Jari tiyo' uk si Isa tudju ni manga mulid na. Uk na, "Iya na ko' itu kinaan ku maka dawuranakan ku. ⁵⁰ Sabab sayi-sayi ngahinang kabayaan 'Mma' ku ma sulga', iya na ko' ian manga danakan ku lalladanda, maka kinaan ku."

13

*Paralilan pasal aa nabōran bigi
(Markus 4.1-9; Lukas 8.4-8)*

¹ Ma 'llaw hi' paluwas si Isa min luma' bo' iya pahi' ni bihing danaw ningko' ma hi' magpandu'.
² Heka aa bayi patipun ni iya, heka kalandu'. Hangkan iya pariyata' ningko' ma bayan an bayi parunggu' ma hi'. Bo' baanan aa ian magtanggehan ma bihing parian hi'.
³ Heka pamandu' si Isa ma manga aa ian, pandu' pamaralilan.

Uk na, "Niya' ian dakayo' aa pahi' ni huma na nabōran bigi.
⁴ Pagsabōd na itu, niya' bigi kasehean pakpak ni bihing daddōk. Sakali pay'an manga manuk-manuk nōtōk bigi ian.
⁵ Niya' isab bigi kasehean pakpak ni kabatuhan, datti' tana' na. Bigi ian lakkas patomo' sabab 'nsa' lōm tana' na.
⁶ Suga' paluwas peen 'llaw, magtuwi lus ugbus na ian sampay lanōs, sabab 'nsa' lōm gamut na.
⁷ Niya' du isab bigi pakpak ni tangnga' sōmpōt itingan. Pagpasuwig tiyanōm ian, makasubud peen sōmpōt ian, magtuwi kasimbōlan tiyanōm ian.
⁸ Na, iya bigi kasehean pakpak ni tana' hap, pasong-song magbuwa' hap. Niya' poon kasehean muwan buwa' landu' tōōd heka na, niya' kasehean muwan buwa' heka, maka niya' isab kasehean sarang-sarang heka na.
⁹ "Na," uk si Isa, "sasuku kaam makake, asipun bi tōōd."

*Iya poon na hangkan si Isa maralil
(Markus 4.10-12; Lukas 8.9-10)*

¹⁰ Manjari pahi' ni si Isa manga mulid na. Tiyaw iya, uk sigam, “Angay kau magparalilan bang kau manduan manga aa itu?”

¹¹ Sambung si Isa, “Kaam iyu kabuwanan pangatauhan bo' supaya tahati bi pasal kapagparinta Tuhan ma manga aa na, iya 'nsa' bayi patau na ni manusiya' kasehean. Suga' manga aa kasehean 'nsa' kabuwanan pangatau pasal ian hi'. ¹² Sabab sayi-sayi niya' tau na, kinnōpan le' panghati na sampay maglabi-labi. Suga' sayi-sayi 'nsa' niya' panghati na bo' peen pangannal na niya' tau na datti', killoan du ihi' min iya. ¹³ Iya na itu poon sabab na hangkan aku magparalilan ma manga aa itu: sabab nganda' du sigam suga' 'nsa' tanda' uk sigam. Pake isab sigam suga' 'nsa' take tōōd uk sigam maka 'nsa' tahati.

¹⁴ Pagsalaihi' magtawwa' addat sigam maka iya bayi pigpalatun uk si Isaya. Uk na,

‘Asal du kaam kake, suga' 'nsa' niya' tahati bi.

Asal du kaam kanda', suga' 'nsa' niya' tanda' bi.

¹⁵ Sabab manga aa itu, 'nsa' niya' pasōd ni diyōm pikilan sigam,

Tainga sigam bayi tiyaplōkan,

Mata sigam bayi tiyambunan.

Bang bayi 'nsa' salaihi', bayi du tanda' uk mata sigam,

Bayi du take uk tainga sigam,

Bayi du isab tahati uk diyōm pikilan sigam.

Bo' bayi du sigam pabayik magtaat ni aku, uk Tuhan,

Bo' iyampun uk ku dusa sigam.’

¹⁶ “Suga' kaam iyu,” uk si Isa ni manga mulid na, “mehe du kahapan bi, sabab iya tanda' bi,

maka iya take bi tahati bi du. ¹⁷ Baan ta kaam tōōd, heka manga nabi maka aa suku' Tuhan ma masa awwal hi' bayi baya' tōōd nganda' ma tanda' bi ma buttihi', suga' 'nsa' tasabu uk sigam. Baya' tōōd sigam pake ma take bi itu, suga' 'nsa' taabut uk sigam.”

*Pihati uk si Isa pasal aa nabōran bigi
(Markus 4.13-20; Lukas 8.11-15)*

¹⁸ “Na,” uk si Isa, “pake kaam tōōd bo' tahati bi kissa pasal aa bayi magsabōran bigi hi'. ¹⁹ Manga bigi bayi pakpak ma daddōk ian paralilan aa bayi makake pasal kapagparinta Tuhan, suga' 'nsa' tahati uk sigam. Jari pay'an ni sigam sayitan patilaatun ngandagtu' lupal bayi tiyanōm uk Tuhan ma diyōm atay. ²⁰ Manga bigi bayi pakpak ni tana' kabatuhan, paralilan aa bayi makake ma palman Tuhan. Magtuwi sigam kiyōgan nayima' lupal palman hi'. ²¹ Suga' palman Tuhan hi' 'nsa' bayi nganggamut palōm ma diyōm atay sigam. 'Nsa' natas pag-iman sigam. Taabut peen sigam takkahan susa atawa liyaat uk pagkahi sigam ma sabab pame' sigam ma palman Tuhan, magtuwi sigam ngalabba min pag-iman sigam. ²² Manga bigi bayi pakpak ni diyōm sōmpōt itingan hi' paralilan aa bang ngasip ma palman Tuhan. Suga' pag-asip peen, magtuwi limbit pikilan sigam uk kahalan diyōm dunya itu. Iya na peen halgaan ma sigam pangalta' sigam. Hangkan na palman Tuhan, iya bayi take uk sigam, sali' dalil tiyanōm kasimbōlan 'nsa' muwan buwa'. ²³ Na, manga bigi bayi siyabōran ma diyōm tana' hap hi', paralilan manga aa bang ngasip ma

palman Tuhan maka makahati tōōd. Magtuwi palman ian sali' dalil tiyanōm, muwan buwa' ma diyōm atay sigam. Kasehean heka tōōd buwa' na, kasehean isab heka, maka kasehean sarang-sarang."

Paralilan pasal sōmpōt

²⁴ Manjari magparalilan na isab si Isa pabayik. Uk na, "In kapagparinta Tuhan ma manusiya' sali' dalil aa nabōran bigi hap ma tana' na. ²⁵ Manjari itu ma waktu sangōm, sabu peen magtuwihan aa kamemon, niya' banta aa dapu huma ian pay'an nabōran bigi sōmpōt ma bayi panabōran bigi hap. Puwas na hi' pakallo' banta hi'. ²⁶ Na, tomo' peen tiyanōm hap ian sampay nagna' na magbuwa', tanda' isab kasōmpōtan. ²⁷ Manjari pay'an manga tindōg ni aa dapu huma. Uk sigam, 'Tuwan, hap du bigi bayi sabōran nu ma tana' nu. Minningga baha' kasōmpōtan ian?' ²⁸ Nambung in aa dapu huma, uk na, 'Niya' banta bayi makahinang hi.' Uk manga tindōg, 'Baya' kau baha' bang kami ngalarutan manga sōmpōt ian?' ²⁹ 'Daa,' uk na, 'sabab bang larutan bi sōmpōt, kalu me' larut manga batang hap. ³⁰ Sarin bi na magbe' magtomo' sampay taabut waktu pag-ani. Jari bang taabut na waktu pag-ani, salaitu du panoho' ku ma aa mag-ani ian. Uk ku, larutin bi manga sōmpōt ian dahu. Pakkōsun bi bo' iyampa tiyutung. Puwas na hi' anihun bi buwa' min bayi tiyanōm iyu bo' tawuun bi ni diyōm bodega ku.'"

*Paralilan pasal bigi landu' nahut
(Markus 4.30-32; Lukas 13.18-19)*

³¹ Puwas na hi' magparalilan si Isa pabayik. Uk na, “In kapagparinta Tuhan ma manusiya' sali' dalil dakayo' bigi diki'-diki', iya tiyanōm uk aa ma tana' na. ³² Bigi itu nahut min bigi kamemon, suga' bang tomo' na palabi ehe na min tiyanōm kamemon. Manjari kayu na, bo' patapu' pay'an manga manuk-manuk ngahinang pugaran ma senga na.”

*Paralilan pasal pasulig
(Markus 4.33-34; Lukas 13.20-21)*

³³ Magparalilan le' iya saddi. Uk na, “Iya kapagparinta Tuhan sali' dalil pasulig iya giyuna uk danda pilamud ni tirigu heka, manga duwampu' maka lima kilu. Puwas na hi' iyaddun uk na, gana-gana pasulig kamemon na.”

³⁴ Kahaba'-haba' si Isa magpandu' ma kahekan aa, magparalilan sadja iya. 'Nsa' iya missala ma sigam bang 'nsa' paralilan iya pamissala na.

³⁵ Minnihi' niya' magtawwa' ma bayi tasulat uk dakayo' nabi, iya uk na,

“Bang aku mandu' ma sigam subay bissala pamaralilan.

Baan ku sigam pasal ayi-ayi 'nsa' bayi kitauhan sataggōl min tagna' pamapanjari dunya.”

Pihati uk si Isa paralilan na pasal sōmpōt

³⁶ Puwas na hi' imbanan uk si Isa kahekahan aa ian bo' pasōd ni diyōm luma'. Pay'an ni iya manga mulid na. Uk sigam, “Pahatihun kono' kami paralilan pasal sōmpōt ian.”

³⁷ Nambung si Isa, uk na, “Bang diyalil aa bayi nabōran bigi hap ian, iya na aku, Anak Manusiya'. ³⁸ Tana' ian, iya na dunya itu. Bigi hap ian, iya na manga aa me' piyarinta uk Tuhan. Kasōmpōtan ian, iya na manga aa me' ma nakura' sayitan, iya patilaatun. ³⁹ Banta bayi nabōran bigi sōmpōt ian, iya na nakura' sayitan. Iya waktu kapag-ani, iya na 'llaw pangiyamat dunya. Iya aa mag-ani ian, iya na manga malaikat. ⁴⁰ Bang takdil ni kasōmpōtan iya tipun ian bo' iyampa tiyutung, salaihi' du isab pakaradjaan na bang taabut na 'llaw kiyamat. ⁴¹ Aku Anak Manusiya', soho' ku du manga malaikat ku paitu ni dunya magtipun manga aa dusahan, sasuku bayi mo pagkahi na ngandusa maka sasuku bayi maghinang kalaatan. ⁴² Tatipun peen, liyarukan sigam ni diyōm api nalka'. Mahi' sigam magtallik manga magtagiōt baggaang sigam, sabab min kapagsusun sigam. ⁴³ Suga' manga aa suku' Tuhan magsahaya du, sali' mata 'llaw, bang ma diyōm pagparintahan 'Mma' sigam Tuhan. Sasuku kaam makake, asipun bi tōōd.”

Paralilan pasal alta' bayi tiyapukan

⁴⁴ Magparalilan isab si Isa, uk na, “In kapagparinta Tuhan ma manga aa na sali' dalil alta' bayi katapukan ma diyōm tana'. Sakali niya' aa bayi makatawwa' iya. Pagtawwa' na itu, magtuwi tambunan na pabayik. Landu' iya kiyōgan, hangkan iya pahi' ngandagang ayi-ayi na kamemon bo' iyampa billi uk na tana', iya bayi tatawwa' na alta' hi'.”

Paralilan pasal mussa'

⁴⁵ “Salaitu isab kapagparinta Tuhan,” uk si Isa. “Sali' dalil aa maglilitu bang meha manga mussa' hap. ⁴⁶ Bang iya ganta' makatawwa' dakayo' mussa' halgaan tōōd, piballihan uk na ayi-ayi na kamemon bo' iyampa billi uk na mussa' hi'.”

Paralilan pasal pōkōt

⁴⁷ “Salaitu isab kapagparinta Tuhan ma manusiya',” uk si Isa. “Sali' dalil pōkōt hiyug ni diyōm tahik, siyōd uk ginis-ginisan daying. ⁴⁸ Panno' peen pōkōt hi', na giyuyud uk manga aa magdaraying ian tudju ni daplakan. Ningko' sigam may'an bo' pigsaddi baanan daying ian. Innga hap liyōōn uk sigam ni diyōm ambung, innga 'nsa' tapagguna timanan. ⁴⁹ Salaihi' du isab bang kiyamat na dunya itu. Paluwas manga malaikat bo' pigsaddi uk sigam manusiya' hap maka laat. ⁵⁰ Iya malaat liyarukan du ni diyōm api nalka'. Mahi' sigam magtallik, manga magtagiōt baggaang sigam, sabab min pagsusun sigam.”

Pandu' bahu maka pandu' bayi tagna'

⁵¹ Tiyaw uk si Isa manga mulid na, uk na, “Tahati bi baha' kamemon bayi pamissala ku ma kaam hi'?”

“Aho',” uk sambung sigam.

⁵² “Na,” uk si Isa, “bang niya' guru ma sara' agama me' ma kapagparinta Tuhan, sali' iya dalil aa dayahan taga luma'. Heka asal alta' na bahu maka daan, hati na pangatau na pasal pandu' tagna' sampay pandu' bahu.”

*Si Isa siyulak uk manga aa Nasaret
(Markus 6.1-6; Lukas 4.16-30)*

⁵³ Pag-ubus si Isa bayi magparalilan itu, pakallo' iya min lahat ian, ⁵⁴ bo' iyampa mowe' ni kalumaan iya asal lahat na. Manduan iya manga aa may'an ma diyōm langgal sigam. Inu-inu sigam ma pamandu' na. Uk sigam, “Oy! Minningga baha' pangalloan na pangatau na, maka barakat na iya pangahinang na manga kahinangan makainu-inu hi'?” ⁵⁵ Bang kami 'nsa' sā', iya na itu anak karpentero. Ina' na si Mariyam. Manga danakan na di si Ya'kub, si Yusup, si Judas maka si Simun. ⁵⁶ Maka manga danakan na danda, tiya' na isab ma lungan ta itu. Minningga baha' pangalloan na tau na itu?” ⁵⁷ Hangkan na si Isa kipaddian atay uk manga aa ian.

Sakali halling si Isa ni sigam. “In nabi,” uk na, “pig-addatan asal ma sabarang lahat. Iya sadja 'nsa' mag-addat ma iya bang aa ma lahat na asal maka manga aa magdaluma' maka iya.” ⁵⁸ Jari kulang du hinang makainu-inu bayi tahinang uk si Isa ma lahat na sabab aa ian 'nsa' mangandōl ma iya.

14

*Kamatay si Yahiya Magpapandi
(Markus 6.14-29; Lukas 9.7-9)*

¹ Ma waktu hi' si sultan Herod bayi magbaya' ma lahat Jalil. Manjari itu makake iya pasal kahinangan si Isa, ² bo' halling iya ni manga sasohoan na, uk na, “Aa ian, iya na iya tōōd si Yahiya Magpapandi pikallum na pabing min

kamatay na. Hangkan ko' tahirang na manga hinang makainu-inu ian."

³⁻⁴ Hangkan salaihi' halling si Herod, sabab iya iya bayi magpanohoan mapatay si Yahiya. Salaitu bayi kahalan na: si Sultan Herod itu bayi magkabaya' maka ipal na si Herodiyas, handa siyay na si Pilip. Bo' si Pilip iya masi le' 'llum. Sakali daran si Herod biyandaan uk si Yahiya. Uk na, "Nsa' manjari bang kau magdakayo' maka handa danakan nu! Dusahan kau!" Hangkan na si Yahiya bayi siyoho' siyaggaw uk sultan, siyoho' iyekang-ekangan bo' iyampa pisōd liyōōn ni diyōm jil. ⁵ Baya' si Herod mapatay si Yahiya suga' tiyāw iya ma kahekahan aa, sabab magkahagad sigam in si Yahiya nabi du.

⁶ Jari niya' dakayo' 'llaw magjamu si Sultan Herod ma manga aa, panabu 'llaw kapag-anak ma iya. Na, ngiluk anak si Herodiyas budjang ma panganda' pagjamuhan bo' kasulutan tōōd si Herod ma pangiluk na, ⁷ hangkan panganjanjian na budjang ian. Uk na, "Janjian ta kau. Ayi-ayi amu' nu ni aku pamuwan ku du tōōd."

⁸ Na, in budjang ian bayi kapitnahan asal uk ina' na hangkan uk na ni sultan, "Pamuwanun kono' aku kok si Yahiya Magpapandi buttihi', pibōtang ma diyata' talam."

⁹ Landu' tōōd susa sultan ian, suga' 'nsa' kapindahan bayi panganjanji' na ma alōpan manga aa luruk hi', hangkan soho' na subay diyulan budjang ma bayi amu' na hi'. ¹⁰ Jari magpanohoan si Herod subay piyonggolān kok si Yahiya ma diyōm jil. ¹¹ Puwas na hi' pibōtang kok na ma diyata' talam bo' iyampa biyo ni

budjang. Bo' biyo uk budjang ian ni ina' na.
 12 Sakali pay'an manga mulid si Yahiya ngallo' patay na kiyubul. Puwas na hi' pahi' sigam ni si Isa ma'-ma' ma iya.

*Pamakan si Isa ma manga aa lima ngibu
 (Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17)*

13 Na, take peen uk si Isa ma pasal ian hi', pakallo' iya minnihi' musay ni lahat 'nsa' mag-aa, iya didi na sadja. Kitauhan peen kamahian na uk baanan aa, maglangngan sigam min manga kalumaan sigam bo' paturul ma iya, maklay min bihing susulan. 14 Pagduwai peen si Isa min bayanan na, tanda' na manga aa ian landu' tōōd heka. Sakali takkahan iya ase' ma sigam, maka kaulian uk na sasuku taga saki.

15 Pagka song kohap na, pahi' ni si Isa manga mulid na. Uk sigam, "Song sangōm na, maka tiya' kitabi ma lahat 'nsa' niya' kalumaan na. Sohoun kono' manga aa itu pahi' ni manga kalumaan may'an bo' sigam makaballihan di sigam kiyakan."

16 Nambung si Isa, uk na, "Minsan sigam 'nsa' pakallo' minnit. Kaam na iya makan sigam."

17 Uk manga mulid na, "Lima du tinapay ma kami maka duwa du daying!"

18 "Na," uk si Isa, "bohun bi paitu." 19 Manjari siyoho' baanan aa ian uk si Isa magtingkoan ma kaparangan. Puwas na hi' killo' uk na lima tinapay maka duwa daying-daying bo' iyampa iya pahangad tudju ni langit magsukul ni Tuhan.

Pighopo'-hopo' uk na tinapay bo' iyampa siyongan uk na ni manga mulid na, bo' tiyöpöd-töpöran uk sigam manga aa ian. ²⁰ Magkakanan na aa ian kamemon sampay maglassohan na. Pag-ubus sigam mangan, tipun kapin kiyakan ian uk manga mulid na, niya' sangpu' ka duwa ambung mehe panno'. ²¹ Iya aa bayi mangan ian niya' sigam manga limangibu lalla. Saddi danda maka onde'-onde'.

*Si Isa mangngan ma kuwit tahik
(Markus 6.45-52; Yahiya 6.15-21)*

²² Puwas na hi' siyoho' uk si Isa manga mulid na pariyata' ni bayanan. Pirahu sigam min iya tudju ni dambiya' danaw, sabu na mapowe' kahekahan aa ian. ²³ Tapapowe' peen manga aa hi', patukad si Isa didi na nambahayang ma diyata' bud. Sangöm peen lahat, may'an iya didi na, ²⁴ bo' manga mulid na mahi' ma danaw lawak min bihing. Tawwa' sigam goyak sabab nagga' baliyu.

²⁵ Pagdayi' 'llaw peen, pahi' na si Isa tudju ni sigam, mangngan ma kuwit tahik. ²⁶ Tanda' peen iya uk manga mulid na mangngan ma kuwit tahik, landu' sigam tiyāw sabab pangannal sigam in iya lutaw. Magsuwalak sigam pakösög sabab tiyāw kalandu'.

²⁷ Suga' missala magtuwi si Isa ni sigam. "Pataptapun bi pangatayan bi!" uk na. "Aku na ko' itu. Daa kaam tiyāw."

²⁸ Sakali halling si Petros, uk na, "Nakura', bang iya na kau, sohoun aku paiyu ni kau mangngan ma kuwit tahik."

²⁹ “Paitu na kau,” uk si Isa. Jari pareyo' si Petros min bayanan ian nagna' mangnan ma kuwit tahik tudju ni si Isa. ³⁰ Suga' pagnanam na kōsōg baliyu ian, takkahan iya taw bo' enot-enot iya patallōb. Magtuwi iya ngalingan, uk na, “Nakura', tabangun aku!”

³¹ Magtuwi iya iyabut uk si Isa bo' iyampa hella' uk na. Halling si Isa, “Kulang pahap iman nu! Angay aku pagduwa-duwahan nu?”

³² Makariyata' peen sigam ni bayanan hi', iyampa parōhōng na baliyu. ³³ Piyudji si Isa uk manga mulid bayi ma diyata' ian. Uk sigam, “Bannal, kau Anak Tuhan du ko'!”

Kaulian uk si Isa manga aa sakihan ma lahat Gennesaret (Markus 6.53-56)

³⁴ Jari itu, makauntas peen sigam ni dambiya' danaw, hi' sigam parunggu' ni lahat Gennesaret. ³⁵ Takila si Isa uk manga aa ma hi', iya hangkan sigam bayi matanyag ma sasuku taga saki ma jadjahan ian hi', siyoho' biyo ni si Isa. ³⁶ Ngamu' sigam junjung ni si Isa, bang peen du dulan na manga aa sakihan ngantan minsan laa ma bihing sammek na sadja. Manjari sayi-sayi bayi makaantanan sammek si Isa saruun-duun du kaulian saki na.

15

Manga pandu' bayi pangamban uk kamaasan (Markus 7.1-13)

¹ Manjari niya' pay'an ni si Isa manga aa Parisi maka guru ma sara' agama bayi min दौरा Awrusalam. Tiyaw sigam ma iya, ² uk

sigam, “Angay manga mulid nu iyu 'nsa' mōgbōg ma usulan bayi pangamban uk kamaasan tabi? Mangan sigam minsan 'nsa' bayi ngosean tangan sigam pahap.”

³ Nambung si Isa, uk na, “Na, kaam iya. Angay langgal bi panohoan Tuhan bo' be' bi manga usulan bayi min kamaasan bi? ⁴ Sabab bayi na magpanohoan Tuhan, uk na, ‘Wajib kaam mag-addatan 'mma' bi maka ina' bi.’ Maka itu le', ‘Sayi-sayi iya mahalling laat ma 'mma' na atawa ma ina' na, aa ian subay piyatay.’ ⁵ Suga' kaam,” uk si Isa, “magsaddi-saddi iya pamandu' bi ma manga aa. Ma pamandu' bi, bang niya' aa ganta' missala ni 'nggo'-mma' na, uk na, ‘Alta' ku itu, iya arak bayi panabang ku kaam, 'nsa' na sabab pasuku' ku na ni Tuhan.’ ⁶ Bang salaihi' hinang na makajari na bang ma kaam, minsan 'nsa' pag-addatan na 'nggo'-mma' na. Suga' minnihi' tasulak bi panohoan Tuhan supaya kaam makabōgbōg ma bayi pangamban uk kamaasan bi. ⁷ Kaam iyu magbawu'-bawu' sadja in kaam me' ma Tuhan, bo' 'nsa'. Asal bannal du iya bayi tasulat uk si Isaya ma diyōm kitab. ⁸ Uk na,

‘Manga aa itu, uk Tuhan, ngahulmat aku maka lapal kabtangan sigam,

Suga' lawak diyōm atay sigam min aku.

⁹ Iya pagpudji sigam ma aku 'nsa' niya' pus na, Sabab iya pamandu' uk sigam panohoan bayi pihinang sadja uk manusiya',

'Nsa' bayi duwai min aku.’ ”

Pasal ayi iya makatamak diyōm atay manusiya'

(Markus 7.14-23)

¹⁰ Puwas na hi', linganan baanan aa ian uk si Isa, siyoho' patipun pabing ni tōngōd na. Uk na ni sigam, "Pake kaam ma bissala ku. Pahati ta kaam tōōd. ¹¹ 'Nsa' iya kiyakan pasōd ni diyōm bo' aa iya makatamak iya. Suga' iya makatamak iya manga bissala laat iya paluwas min bo' na."

¹² Sakali pay'an ni si Isa manga mulid na. Uk sigam, "Katauhan nu baha' in manga Parisi paddi' atay sigam ma bayi bissala nu sini'?"

¹³ Uk sambung si Isa, "Kamemon tiyanōm iya 'nsa' bayi tiyanōm uk 'Mma' ku ma diyōm sulga', liyarutan du. ¹⁴ Daa kaam magsusa pasal sigam. Sigam magnakura', suga' sali' sigam aa buta. Bang buta du ngambit sehe' na buta, tantu sigam hug karuwangan ni diyōm lowang."

¹⁵ Sakali halling si Petros, uk na, "Pahatihun kami pasal bayi pamaralil nu iyu."

¹⁶ Uk si Isa, "Oy! Sampay kaam isab masi le' kulang panghati bi! ¹⁷ Kaam isab, 'nsa' tasayu bi? 'Nsa' tahati bi baha'? Bang niya' kiyakan pasōd ni diyōm bo' aa, pasampay du ni diyōm battōng na bo' iyampa paluwas min baran na. ¹⁸ Suga' bissala laat iya paluwas min bo' aa, bayi piyoonan asal min diyōm atay na. Iya na hi' makatamak iya. ¹⁹ Sabab min diyōm atay manusiya' iya paluwasan pamikil na laat, iya hangkan maghinang kalaatan, sali' manga mapatay, magjina, ngahinang kasabulan danda-lalla, nangkaw, magputing, maka ngal-imut. ²⁰ Kamemon itu makatamak aa. Suga'

bang kita mangan ma 'nsa' bayi ngosean tangan ta sali' pamandu' manga Parisi, 'nsa' ihi' mak-abuwan katamakan.”

*Pangandōl dakayo' danda min lahat Kanaan
(Markus 7.24-30)*

²¹ Sakali palanjal si Isa minnihi' tudju ni jadjahan दौरा Tira maka दौरा Sidun. ²² Niya' danda bangsa Kanaan maglahat may'an. Manjari danda itu bayi pahi' ni si Isa ngalinganan iya. “O Tuwan,” uk na, “tubu' Sultan Daud, maase' kau ma aku. Anak ku bayi danda siyōd uk sayitan. Binsana' kalandu'.”

²³ Suga' 'nsa' bayi makasambung si Isa minsan dakabtang. Jari pay'an ni iya manga mulid na ngalōgōs, uk sigam, “Sohoun iya pakallo! 'Nsa' iya parōhōng nurul kitabi, maka sagaw kalandu!'”

²⁴ Nambung si Isa, uk na, “Bayi aku siyoho' paitu nabang manga aa bangsa Israil, iya sali' dalil bili-bili lungay min labayan.”

²⁵ Suga' pagtake peen itu uk danda, magtuwi iya pasujud ni tōngōd nayi' si Isa. “O Tuwan,” uk na, “tabangun aku.”

²⁶ Siyambungan iya uk si Isa piralilan. Uk na, “'Nsa' manjari killo' kiyakan manga anak bo' liyarukan ni manga ero'.”

²⁷ “Bannal, Tuwan,” uk danda. “Suga' minsan manga ero' mangan du momok kiyakan iya pakpak min lamisahan pag-ipatan ma sigam.”

²⁸ Sakali nambung si Isa, uk na, “Inda', hōgōt iman nu. Diyulan du kau bayi pangamu' nu iyu.”

Manjari ma waktu hi' saruun-duun du kaulian anak na danda hi'.

Heka aa kaulian uk si Isa

²⁹ Puwas na hi' pakallo' si Isa min lahat ian, maklay min bihing danaw Jalil. Jari patukad iya ni bid-bid ningko' ma hi'. ³⁰ Landu' heka aa bayi pay'an ni iya mo manga pengka', manga aa piul, manga buta, manga umaw, sampay baanan aa saddi tawwa' ginisan saki. Pibōtang sigam uk sehe' sigam ma tōngōd nayi' si Isa, bo' kaulian uk na sigam kamemon. ³¹ Inu-inu tōōd manga aa ian, pag'nda' sigam ma aa bayi umaw makapahalling na; aa bayi piul kaulian na; aa bayi pengka' makalangngan na pabōntōl; aa bayi buta makanda' na. Manjari siyanglitan uk sigam Tuhan, iya pagtaatan bangsa Israil.

*Makan si Isa ma manga aa 'mpat ngibu
(Markus 8.1-10)*

³² Sakali linganan uk si Isa manga mulid na bo' uk na, “Maase' aku ma manga aa itu, sabab katallu 'llaw itu na iya kamaitu sigam ma aku, maka 'nsa' na niya' kiyakan sigam. 'Nsa' aku baya' mapowe' sigam ma 'nsa' bayi pakan ku dahu, arakala' piyunung sigam ma palangnganan sigam.”

³³ Tiyaw iya uk manga mulid na, uk sigam, “Minningga baha' pangalloan ta kiyakan sarang pamakan kahekahan aa itu? Tiya' kitabi ma 'nsa' niya' kalumaan na itu!”

³⁴ Uk si Isa, “Pila heka tinapay bi iyu?”

Sambung sigam, “Pitu' tinapay maka manga daying-daying kulang heka na.”

³⁵ Manjari siyoho' uk si Isa kahekahan aa ian magtingkoan ma tana'. ³⁶ Killo' uk na pitu' tinapay maka manga daying-daying ian, bo' iyampa magsukul ni Tuhan. Puwas na hi' pighopo'-hopo' uk na tinapay maka daying bo' iyampa siyongan uk na ni manga mulid na. Bo' tiyōpōd-tōpōran manga aa ian uk sigam. ³⁷ Magkakanan sigam kamemon sampay maglassohan na. Ubus peen bayi mangan, niya' pitu' ambung mehe panno' uk momok kiyakan bayi tatipun uk manga mulid hi'. ³⁸ Manga aa bayi magkakanan ian niya' manga 'mpat ngibu lalla itung, saddi danda maka onde'-onde'.

³⁹ Jari pipowe' manga aa ian uk si Isa. Pariyata' iya ni bayanana bo' iyampa pauntas ni lahat Magadan.

16

Manga Parisi maka manga Saddusi mikipanda' paltandaan

(Markus 8.11-13; Lukas 12.54-56)

¹ Manjari niya' manga Parisi maka manga Saddusi bayi pay'an ni si Isa mikipanda' paltandaan. Baya' sigam nulayan iya bo' supaya sigam kanda' bang niya' kapatut na min Tuhan.

² Suga' nambung si Isa, uk na, "Kaam iyu, bang sawupama pasaddōp na 'llaw, uk bi, 'A, taddo' du sawung sabab iyu keyat bihing langit.'

³ Pagsubu-subu isab, uk bi, 'Ulan 'llaw itu sabab keyat bihing langit maka pandōm.' Tau kaam nganda' pandōgahan ma bihing langit, suga' 'nsa' kapandōgahan bi paltandaan iya tanda' bi

ma masa itu hi'. ⁴ Manga aa ma waktu itu hi' laat kalandu', maka 'nsa' baya' magtaat ma Tuhan. Baya' kaam baha' nganda' paltandaan barakatan? 'Nsa' niya' paltandaan pindaan kaam, duwal paltandaan bayi min si Nabi Yunus ma masa awwal hi'."

Puwas na hi' imbanan manga aa ian uk si Isa, bo' pakallo' iya minnihi'.

Pamandu' manga Parisi maka manga Saddusi subay hiyallian

(Markus 8.14-21)

⁵ Pagtakka manga mulid si Isa ni dambiya' danaw, 'nsa' sigam bayi makaintōm mo tinapay lutu' sigam. ⁶ Uk si Isa ni sigam, "Kamaya'-maya' kaam. Halliin bi pasulig tinapay min manga Parisi maka min manga Saddusi."

⁷ Magbissala manga mulid na pasal halling na hi', sabab 'nsa' tahati. Uk pagbaha' sigam, "Hangkan salaihi' marayi' halling si Isa sabab 'nsa' kita bayi mo tinapay."

⁸ Kitauhan asal uk si Isa bang ayi iya pigbissala uk sigam, hangkan uk na, "Angay pagbissala bi pasal 'nsa' niya' tinapay bi? Kulang pahap pangandōl bi ni aku! ⁹ 'Nsa' le' tahati bi baha'? 'Nsa' marayi' taintōm bi bayi waktu kapaghopo'-hopo' ku tinapay lima heka na pamakan manga limangibu aa hi'? Intōmun bi bang pila ambung mehe bayi pangalōonan bi kapin kiyakan hi'? ¹⁰ Maka tinapay pitu' heka na bayi pamakan 'mpat ngibu aa hi'. Pila ambung bayi pangalōonan bi? ¹¹ Angay kaam 'nsa' makahati? 'Nsa' pasal tinapay iya bayi pagbissala ku hi'. Uk

ku, halliin bi pasulig tinapay manga Parisi maka Saddusi!”

¹² Minnihi' iyampa tahati uk sigam 'nsa' pasal pasulig pamasuwig tinapay iya bayi halling na, suga' pandu' min manga Parisi maka min manga Saddusi. Iya na hi' subay hiyallian pahap.

*Si Petros magpasabannal pasal si Isa
(Markus 8.27-30; Lukas 9.18-21)*

¹³ Na, pahi' di si Isa ni jadjahan lahat ma kasikōtan दौरा Kesareya Pilipi. May'an peen, tiyaw uk na manga mulid na, uk na, “Bang ma pangupama aa, sayi kono' aku Anak Manusiya?”

¹⁴ Uk sambung manga mulid hi', “Bang ma aa kasehean kau kono' si Yahiya Magpapandi. Bang isab ma aa kasehean in kau si Nabi Eliyas atawa Nabi Irimiya. Maka bang ma aa kasehean isab dakayo' nabi kau bayi ma masa awal hi'.”

¹⁵ “Na, bang ma kaam,” uk si Isa, “ayi uk bi? Sayi aku itu?”

¹⁶ Nambung si Simun Petros. “Kau si Almasi,” uk na, “Anak Tuhan iya asal 'llum.”

¹⁷ “Mehe kahapan ma kau, Simun anak si Yahiya,” uk si Isa, “sabab 'nsa' min manusiya' iya hangkan katauhan nu iyu hi'. Bayi pamatau kau uk 'Mma' ku ma diyōm sulga'. ¹⁸ Na, iya na itu pama' ku ma kau: kau si Petros, hati na batu. Bo' ma diyata' batu iyu pangahinangan ku langgal ku, hati na manga jamaa ku kamemon. 'Nsa' sigam taraōg uk Nakura' Sayitan. ¹⁹ Buwanan ta kau kungsi', hati na kapatut ngukab pasōran manusiya' tudju ni diyōm pagparintahan Tuhan. Ayi-ayi liyāng uk nu ma diyōm dunya itu liyāng

du isab ma diyōm sulga', maka ayi-ayi pamarul nu ma diyōm dunya itu pirul du isab uk Tuhan ma diyōm sulga'."

²⁰ Puwas na hi' biyandaan uk si Isa manga mulid na, 'nsa' siyoho' ma'-ma' ni sayi-sayi in iya si Almasi.

Pamissala si Isa pasal kamatay na ma sosongun

(Markus 8.31—9.1; Lukas 9.22-27)

²¹ Manjari puwas minnihi', nagna' si Isa mahatihan manga mulid na pasal ayi makatawwa' ma iya ma sosongun. Uk na, "Subay aku pahi' ni दौरا Awrusalam. Heka du kabinsanaan pitakka ni aku uk manga kamaasan, uk manga kaimaman langkaw, maka uk manga guru ma sara' agama. Piyatay du aku, suga' bang palabay na tallum bahangi pikallum du aku pabing."

²² Sakali si Petros bayi mo si Isa paōkat min kasehean, bo' iyampa siyاملang uk na. Uk si Petros, "Oy! Tuwan, daa kau halling salaihi!' 'Nsa' du diyulan uk Tuhan bang hinang ma kau salaihi'."

²³ Suga' iyalōp si Petros uk si Isa. Uk na, "Pakallo' kau min aku, sayitan! Kau iyu bilang mo aku ngalabba min kabayaan Tuhan. Iya pamikil nu iyu pikilan manusiya' ko', 'nsa' pikilan Tuhan."

²⁴ Puwas na hi' missala si Isa ni manga mulid na, uk na, "Bang niya' baya' me' ma aku," uk na, "subay 'nsa' kabayaan baran na iya diyulan uk na. Subay tanggung na hag na pamapatayan iya, hati na subay paglilla' na kabinsanaan ma sabab ku sampay ni kamatay. Minnihi'

iya makajari me' ma aku. ²⁵ Sayi-sayi 'llōgan ginhawa baran na, paōkat du kallum-nyawa na min Tuhan. Suga' sayi-sayi 'nsa' 'llōg ma ginhawa baran na, lilla' isab matay ma sabab ku, makatawwa' du iya kallum kakkal. ²⁶ Sabab na," uk si Isa, "bang niya' aa ganta' kaniyaan alta' diyōm dunya kamemon, mehe lugi' na bang 'nsa' niya' kallum na kakkal. Sabab 'nsa' niya' tapangalakkat na kallum-nyawa na bang paōkat na. ²⁷ Aku, Anak Manusiya' pabing du paitu, libut uk sahaya 'Mma' ku. Iya sehe' ku ian manga malaikat na. Tungbasan ku manusiya' kamemon, pipagtōngōd maka bayi hinang sigam dangan maka dangan. ²⁸ Bannal iya halling ku itu ma kaam, niya' ma itu ma kaam 'nsa' matay sataggōl aku, Anak Manusiya', 'nsa' le' paitu magparinta ma diyōm dunya. Subay na aku tanda' uk sigam bo' iyampa sigam matay."

17

Kapinda dagbōs si Isa (Markus 9.2-13; Lukas 9.28-36)

¹ Palabay peen 'nnōm 'llaw min waktu hi', manjari biyo uk si Isa si Petros maka duwangan magdanakan, iya si Ya'kub maka si Yahiya, patukad ni diyata' bud langkaw, sigam-sigam sadja. ² May'an peen sigam, pinda dagbōs si Isa ma panganda' sigam. Sahaya pamayihuan na sali' mata 'llaw. Makasilaw tōōd pote' sammek na. ³ Sakali panyata' pay'an si Musa maka si Nabi Eliyas, tanda' uk manga mulid ian magbissala maka si Isa. ⁴ Halling si Petros ni si Isa, uk na,

“Tuwan Panghu', hap tōōd isab tiya' kami ma itu. Baya' kau baha' bang aku ngahinang tallu bawung-bawung pasindungan bi ma itu, dakayo' ma kau, dakayo' ma si Musa itu, maka dakayo' ma si Eliyas?”

⁵ Sabu peen iya halling, niya' gabun sahaya bayi ngalandungan sigam, maka niya' suwara halling min diyōm na. Uk suwara hi', “Anak ku ko' itu kalasahan ku. Landu' aku kasulutan ma iya. Iya iya kehun bi.”

⁶ Pagtake peen suwara itu uk manga mulid, landu' tōōd sigam tiyāw hangkan pakappang magtuwi ni tana'. ⁷ Suga' pay'an si Isa ni sigam maabut tangan na ma sigam. Uk na, “Papunduk kaam, daa kaam tiyāw.” ⁸ Pagtongas sigam, 'nsa' niya' saddi tanda' uk sigam, duwal si Isa.

⁹ Manjari itu, sabu peen sigam palud min bud hi', biyandaan uk si Isa manga mulid na, uk na, “Daa kaam ma'-ma' ni sayi-sayi pasal bayi tanda' bi ma hi' ma diyata' bud hi'. Subay na aku, Anak Manusiya' itu, tapakallum pabing min kamatay ku bo' iyampa kaam ma'.”

¹⁰ Sakali tiyaw si Isa uk sigam, uk na, “Angay manga guru ma sara' agama mandu' in si Nabi Eliyas subay dahu palahil paitu?”

¹¹ Nambung si Isa, uk na, “Bannal ko' iyu, si Eliyas palahil dahu min si Almasi nakapan kamemon. ¹² Suga' baan ta kaam, bayi na palahil si Eliyas paitu bo' 'nsa' iya bayi takila uk manga manusiya'. Bayi tahinang uk sigam ma iya ayi-ayi kabayaan sigam. Damikkiyan na aku, Anak Manusiya', binsana' du isab uk sigam.”

¹³ Minnihi' tahati uk manga mulid in si Yahiya Magpapandi ko' hi', iya bissalahan uk si Isa.

*Onde'-onde' siyōd uk sayitan kaulian uk si Isa
(Markus 9.14-29; Lukas 9.37-43)*

¹⁴ Na, makabing peen di si Isa ni kahekahan aa hi', niya' dakayo' aa pay'an ni iya pasujud.

¹⁵ Uk na ni si Isa, "Tuwan, maase' kau ma anak ku lalla. Biyaboy-baboy iya, kalandu' tōōd saki na. Daran iya pahantak ni diyōm api atawa ni diyōm bohe'. ¹⁶ Bayi bo ku iya ni manga mulid nu suga' 'nsa' iya tapakowe' uk sigam."

¹⁷ Nambung si Isa, uk na, "Kaam manga aa ma waktu itu hi', sā' pahap pikilan bi! 'Nsa' tōōd niya' iman bi! Subay salaingga le' taggōl ku ma kaam nandalan addat bi bo' iyampa kaam magkahagad? Bohun paitu onde'," uk na. ¹⁸ Tabo peen onde' ian ni si Isa, magtuwi pihalling uk na sayitan. Piluwas uk na min baran onde' bo' saruun-duun du parōhōng saki na.

¹⁹ Puwas na hi' tiyaw si Isa uk manga mulid na, sigam-sigam sadja. Uk sigam, "Angay kami itu 'nsa' bayi makapaluwas sayitan hi'?"

²⁰ Uk si Isa, "Sabab kulang pangandōl bi ma Tuhan. Baan ta kaam tōōd, bang bayi makasali' ehe pangandōl bi ni sali' ehe bigi-bigi nahut, tahinang du uk bi kamemon minsan salaingga hunt na. Bang sawupama soho' bi bud itu papinda minnit pay'an, papinda du. [²¹ Suga' in ginisan sayitan ian 'nsa' tapaluwas, duwal bang kaam nambahayang maka magpuwasa dahu.]"

*Si Isa missala pabayik pasal kamatay na
(Markus 9.30-32; Lukas 9.43-45)*

²² Niya' waktu 'llaw dakayo' hi' magtipun manga mulid na ma lahat Jalil. Uk si Isa ni sigam, “Aku itu, Anak Manusiya', marayi' na siyongan ni pagbayaan manga aa, ²³ bo' aku piyatay du uk sigam. Suga' tallum bahangi puwas min kamatay ku 'llum du aku pabing.” Minnihi' susa tōōd manga mulid na.

Sukay langgal biyayaran uk si Isa

²⁴ Pagtakka si Isa maka manga mulid na ni दौरा Kapirnaum, niya' pay'an ni si Petros manga aa ngamu' sukay langgal. Uk sigam ni iya, “Guru bi iyu, mayad baha' sukay langgal?”

²⁵ “Aho',” uk sambung si Petros. Makasōd peen si Petros ni diyōm luma' arak ma'-ma', makarahu si Isa halling ni iya, uk na, “Simun, bang ma kau, sayi killoan sukay uk manga sultan ngantan lahat ma diyōm dunya itu? Anak-kampung na, atawa aa saddi?”

²⁶ “Aa saddi,” uk si Petros.

“Na,” uk si Isa, “bang salaiyu, hati na in kitabi anak Tuhan itu 'nsa' wajib mayad sukay hi'. ²⁷ Suga' 'nsa' niya' kabayaan ta kipaddian atay uk manga aa ian. Hangkan kau subay pahi' ni bihing danaw ian muwang. Pagtinduk daying, hellaun magtuwi. Makatawwa' du kau sin ma diyōm bo' na, sarang pamayad ta sukay langgal. Kalloun sin ian bo' pamayarun pahi'.”

18

*Sayi iya katapusan langkaw?
(Markus 9.33-37; Lukas 9.46-48)*

¹ Ma waktu hi' du, pay'an ni si Isa manga mulid na tiyaw iya. Uk sigam, “Sayi langkaw katapusan ma diyōm pagparintahan Tuhan?”

² Sakali linganan uk si Isa dakayo' onde'-onde', siyoho' nangege ma alōpan sigam. ³ Uk si Isa, “Baan ta kaam tōōd: sayi-sayi 'nsa' pinda ni pamikil hap sali' pamikil onde'-onde' itu, 'nsa' tōōd pisōd ni diyōm pagparintahan Tuhan. ⁴ Sayi-sayi mareyo' atay na, pisali' ni sali' atay onde'-onde' itu, iya na ko' hi' langkaw min kasehean na ma diyōm pagparintahan Tuhan. ⁵ Sayi-sayi isab nayima' dakayo' onde'-onde' salaitu ma sabab ōn ku iya pamanyabutan na, sali' baran ku iya tiyayima' uk na.”

*Pasal sasat mo ni magdusa
(Markus 9.42-48; Lukas 17.1-2)*

⁶ Uk si Isa le', “Bang niya' aa ganta' mo ngahinang dusa dakayo' aa deyo' sali' hantang onde' itu, aa taga pangandōl tudju ni aku, hap le' bang aa ian piggantungan batu bohat ma kallong na bo' iyampa hiyug ni sallang. Hap le' ihi', bang peen daa kalanduan hinang na salaihi'. ⁷ Makaase'-ase' tōōd manga manusiya' itu, sabab niya' na peen kasabatan makabo ma sigam maghinang dusa. Tantu niya' manga sasat-manasat paniya', suga' makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma sasuku nasat sehe' na mo magdusa.

⁸ “Bang tangan bi atawa nayi' bi ganta' mo kaam ni magdusa, subay hopoun bi. Gam na peen tattōpin bi bo' timanan. Hap le' kaam 'llum ma diyōm sulga' ma pukul dambiya' tangan bi

atawa nayi' bi, bang peen kaam 'nsa' liyarukan ma jukup nayi'-tangan bi ni diyōm api nalka' iya 'nsa' kapaddahan. ⁹ Damikkiyan du isab bang mata bi ganta' mo kaam ni magdusa, lugitin bi. Gam na peen lugitin bi bo' timanan. Hap le' kaam 'llum ma diyōm sulga' ma buta dambiya' mata bi, bang peen kaam 'nsa' liyarukan ni diyōm api nalka' ma jukup mata bi karuwambiya'."

Paralilan pasal bili-bili lungay

(Lukas 15.3-7)

¹⁰ "Kamaya'-maya' kaam. Daa pareyoun bi manga aa ku minsan dakayo' onde'-onde' itu. Sabab baan ta kaam, ian tunggu' sigam manga malaikat paharap na peen ni 'Mma' ku Tuhan ma diyōm sulga'. ¹¹ Sabab aku, Anak Manusiya', bayi paitu ni dunya ngalappas manga aa iya lawak min Tuhan.

¹² "Bistahun bi: bang niya' aa sawupama taga bili-bili dahatus heka na, bo' hi' pasiha' dakayo', ayi baha' hinang na? Tantu pasaran na siyampu' maka siyam ma hi' ma kabid-biran bo' iyampa iya pahi' meha dakayo' bayi pasiha' hi'. ¹³ Jari bang tatawwa' na, baan ta kaam, kiyōgan iya tōōd. Palabi le' kōg na ma bili-bili dakayo' ian min siyampu' maka siyam iya 'nsa' bayi lungay. ¹⁴ Salaihi' du isab ma 'Mma' tabi ma diyōm sulga', 'nsa' iya baya' subay lungay dakayo' onde'-onde' min ōkōman na."

Bang pagkahi nu muwan dusa ma kaam

¹⁵ "Na, bang niya' pagkahi nu ganta' mak-abuwan dusa ma kau, bain bi iya pahi' pasal

kasaan na, suga' subay kaam duwangan sadja magbissala. Bang kau iyasip uk na, bo' kabayaan na maghap maka kau, hōgōt gam peen kapag-bagay bi. ¹⁶ Suga' bang hati 'nsa' akuhan na dusa na, bohun dakayo' atawa duwa aa saddi naksian ayi-ayi pagbissala bi, bo' supaya tabe' panohoan bayi ma diyōm kitab, iya uk na, 'Bang niya' palkala' bi subay niya' duwangan atawa tallungan muwan saksi' bo' supaya pigsabannal.' ¹⁷ Suga' bang aa ian 'nsa' ganta' ngasip ma manga aa saddi iya bo nu ian, na, bain manga sehe' bi dajamaahan kamemon. Jari bang iya 'nsa' baya' ngasip ma kagaraan manga jamaa kamemon, aa ian subay bista uk bi sali' aa 'nsa' niya' tuhan na, atawa sali' aa magkallo' sukay ma parinta iya ngakkal sadja."

Pangalangan maka pamarul

¹⁸ "Baan ta kaam tōōd, ayi-ayi pangalang bi ma diyōm dunya itu liyāng du isab ma diyōm sulga', maka ayi-ayi parul bi ma diyōm dunya itu pirul du isab ma diyōm sulga'.

¹⁹ "Niya' isab pama' ku ma kaam: bang niya' duwangan min kaam mag-uyun ma dunya itu nambahayang ngamu'-ngamu' ayi-ayi, tantu du sigam hinangan uk 'Mma' ku ma diyōm sulga'.

²⁰ Sabab bang niya' duwangan atawa tallungan aa magtipun pagka ōn ku iya pamanyabutan sigam, ian du aku ma diyōman sigam."

Paralilan pasal dakayo' tindōg 'nsa' ngampun sehe' na

²¹ Puwas ian pahi' si Petros ni si Isa niyaw. "Tuwan Panghu'," uk na, "min pila subay ampun

ku pagkahi ku bang iya ngandusa ni aku? Min pitu' baha?"

²² Uk si Isa, "'Nsa' min pitu' sadja, suga' min pitumpu' maka pitu.'" ²³ Jari magparalilan si Isa, uk na, "In kapagparinta Tuhan sali' dalil dakayo' sultan iya baya' mista pautangan manga tindög na. ²⁴ Sakali itu, pasalta' iya magbista utang, niya' biyo ni iya dakayo' tindög na utang na laksaan pilak. ²⁵ Jari in sin ma tindög ian 'nsa' makabayaran utang na, hangkan magpanohoan sultan in aa ian, sampay handa na maka manga anak na, subay piballihan hinang ata. Subay piballihan isab ayi-ayi na kamemon pamayad utang na. ²⁶ Na, pasujud magtuwi tindög itu ma alöpan sultan ngamu' junjung ni iya. 'O Ampun,' uk na, 'patangguhun le' aku. Bayaran ta du kau utang ku kamemon.' ²⁷ Manjari maase' sultan ian ma tindög na. Piddahan uk sultan utang na bo' pipowe' iya.

²⁸ "Na, pagluwas tindög ian min alöpan sultan, niya' tabak na pagkahi na tindög, bo' tindög dakayo' itu taga utang diki' du ma iya. Magtuwi giyanggut uk na pagkahi na itu bo' pikköl. Uk na, 'Bayarin na utang nu ma aku.' ²⁹ Magtuwi pasujud pagkahi na itu nganjung, uk na, 'Patangguhun le' aku. Bayaran ta kau.' ³⁰ Suga' 'nsa' matanggu. Gam peen iya jinil uk tindög tagna' ian sataggöl 'nsa' kapuwasan uk na utang na kamemon. ³¹ Pag'nda' peen uk tindög kasehan ma kahinangan tindög dakayo' ian, magtuwi paddi' akkal sigam. Pahi' sigam ni sultan ma' pasal ian hi' kamemon. ³² Jari linganan uk sultan

tindōg bayi ma heka utang na hi'. 'Jahulaka' ko' kau iyu!' uk na. 'Bayi paddahan ku utang nu kamemon ma sabab panganjunjung nu ma aku. ³³ Arapun isab bayi kaasean nu pagkahi nu hi', sali' bayi kaase' ku ma kau!' ³⁴ Jari landu' ngandungal sultan ian ma iya, hangkan soho' na tindōg hi' subay jinil sampay tiksa' sataggōl 'nsa' le' kabayaran utang na."

³⁵ Tiyambōl uk si Isa halling na, uk na, "Salaihi' du isab hinang 'Mma' ku ma diyōm sulga' ma kaam dangan maka dangan, bang 'nsa' ampun bi pagkahi bi sampay min diyōm atay bi."

19

Pandu' si Isa pasal pagtiman (Markus 10.1-12)

¹ Ubus peen pamissala si Isa salaihi', pakallo' iya min lahat Jalil tudju ni lahat Yahudiya, ni jadjahan na iya ma liyu sapa' Jordan. ² Heka tōōd manga aa bayi me' ma iya, bo' kaulian uk na manga saki sigam may'an.

³ Sakali niya' pay'an ni iya manga Parisi nula-yan iya bo' supaya iya tasaggaw ma bissala na. Hangkan uk sigam ma iya, "Bang ma sara' tabi, makajari baha' bang lalla nimanan handa na, minsan ayi sababan na?"

⁴ Nambung si Isa, uk na, "Angay? 'Nsa' bayi tabassa bi baha' iya tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, 'Ma tagna' pamapanjari Tuhan ma manusiya', bayi sigam pipanjari uk na lalla maka danda?' ⁵ Uk Tuhan hi', 'Hangkan na lalla pakallo' min 'nggo'-mma' na, bo' parakayo'

ni handa na. Manjari in bayi duwa baran, tahinang dabaran na.' ⁶ 'Nsa' na sigam duwa baran," uk si Isa, "suga' dabaran na sigam duwangan. Hangkan ko' subay 'nsa' pipagbutas uk manusiya' bang bayi pigdakayo' uk Tuhan."

⁷ Tiyaw manga Parisi ma si Isa, uk sigam, "Na angay baha'? Bang ma pandu' si Musa, makajari lalla nimanan handa na bang peen niya' sulat na pagpasahan."

⁸ Iya sambung si Isa, "Iya hangkan kaam pirul uk si Musa nimanan handa bi, sabab alöd kaam piyanduan. Suga' 'nsa' salaihi' bayi ma waktu tagna'. ⁹ Baan ta kaam, sayi-sayi nimanan handa na ma 'nsa' du iya bayi maglalla, bo' maghanda iya saddi, magjina iya, taga dusa iya ma handa na poon."

¹⁰ Uk manga mulid si Isa ma iya, "Bang salaihi' kahalana na ma aa maglakibini, hap le' subay 'nsa' magdakayo'."

¹¹ Nambung si Isa, uk na, "Pandu' iyu 'nsa' tabögbög uk manusiya' kamemon, duwal sigam iya kabuwanan kösög uk Tuhan. ¹² Magginis isab sababan iya hangkan manga aa kasehean 'nsa' maghanda. Niya' aa 'nsa' makapaghanda sabab min kariyasali na. Niya' 'nsa' makapaghanda sabab kiyabili uk aa, maka niya' isab magniyat subay 'nsa' maghanda ma sabab pagparinta Tuhan sadja iya pikil uk na. Sayi-sayi makabögbög salaihi', subay be' na ma pandu' ku itu."

*Kalasa si Isa ma manga onde'-onde'
(Markus 10.13-16; Lukas 18.15-17)*

¹³ Na, niya' manga aa bayi mo onde'-onde' sigam ni si Isa bo' pabōtangan na tangan na ma sigam bo' iyampa sigam amuan na kahapan min Tuhan. Suga' aa mamō ian bayi pihallingan uk manga mulid si Isa. ¹⁴ Halling si Isa, “Parulun bi paitu ni aku manga onde'-onde' iyu. Daa langun bi. Sabab sayi-sayi makasali' kawul-piil na ni sali' onde'-onde' iyu, taga palsukuan du ma diyōman pagparinta Tuhan.” ¹⁵ Jari pibōtang uk si Isa tangan na ni sigam ian. Puwas na hi' pakallo' iya minnihi'.

Pasal aa taga karaya

(Markus 10.17-31; Lukas 18.18-30)

¹⁶ Manjari itu niya' dakayo' aa pahi' ni si Isa. Uk na, “Tuwan Guru, ayi hinang hap subay hinang ku bo' supaya aku kaniyaan kallum iya taptap ni kasaumulan?”

¹⁷ Uk si Isa, “Angay aku tiyaw nu bang ingga hap? Tunggal du Tuhan hap. Bang kau baya' pisukuan kallum taptap, subay bōgbōgan nu panohoan Tuhan.”

¹⁸ Tiyaw lalla itu, “Panohoan ingga?” uk na.

Uk sambung si Isa, “Daa kau mapatay aa. Daa kau magjina. Daa kau nangkaw. Daa kau naksi' puting. ¹⁹ Pag-addatin ina' nu maka 'mma' nu. Maka kalasahin pagkahi nu manusiya' sali' uk nu lasahan baran nu.”

²⁰ Uk lalla magtuwi, “Bayi na kabōgbōgan ku ian hi' kamemon. Ayi le' subay hinang ku?”

²¹ Uk si Isa ma iya, “Bang kau baya' tubus hap addat-tabiāt nu, pahi' kau, paballihin alta' nu kamemon bo' pamuwanun ballihan na ma

manga aa miskin. Manjari niya' du karaya nu ma diyōm sulga'. Puwas na hi' paitu kau me' ma aku." ²² Pagtake aa ian ma bissala si Isa, magtuwi iya pakallo' maka uk na susa sabab landu' heka alta' na.

²³ Sakali halling si Isa ni manga mulid na, uk na, "Baan ta kaam tōōd, in aa dayahan kahunitan pasōd ni diyōm pagparintahan Tuhan. ²⁴ Aho', baan ta kaam, kaluhayan le' hayōp unta' palabay min buwi' jawum min aa dayahan pasōd ni diyōm pagparintahan Tuhan."

²⁵ Inu-inu tōōd manga mulid pagtake sigam ma bissala si Isa itu. "Bang salaihi'," uk sigam, "sayi baha' makasampay ni kasalamatan ma diyōm sulga'?"

²⁶ Piyandang na uk si Isa manga mulid na hi', maka uk na nambung. Uk na, "Bang manusiya', 'nsa' tōōd makarapat. Suga' 'nsa' niya' hunit ma Tuhan."

²⁷ Sakali halling si Petros, "'Ndaun ba kami itu." uk na. "Bayi imbanan kami ayi-ayi kamemon bo' me' ma kau. Ayi baha' panungbas kami?"

²⁸ Uk si Isa, "Baan ta kaam tōōd: in aku, Anak Manusiya', bang taabut na waktu kapaningko' ku ma diyōm kasahayahan, magkapag-agi du aku ma dunya bahu. Maka iya du kaam manga be'-bean ku. Pitingko' du kaam, pilangkaw, bo' kaam iya ngahukum ma sangpu' maka duwa bangsa kapanubuan si Israil. ²⁹ Sasuku bayi ngambanan luma' na atawa danakan na, atawa ina' na maka 'mma' na, atawa manga anak na, atawa tana' na, bang ihi' bayi libbahan uk na ma sabab katuyu'

na ma aku, tiyungbasan du iya paheka uk Tuhan, lipat manglipat min bayi libbahan uk na. Maka kaniyaan du iya kallum taptap ni kasaumulan. ³⁰ Suga' heka aa makarahu buttihi', piramuwi du ma waktu sosongun. Heka isab taramuwi ma buttihi', pirahu du ma waktu sosongun."

20

Paralilan pasal manga aa maghinang ma kab-bun

¹ Magparalilan si Isa, uk na, "In kapagparinta Tuhan sali' dalil aa dapu kabbun pananōman bahan anggul. Dayi' 'llaw peen, mangngan iya meha aa maghinang ma kabbun na. ² Magsulut peen iya maka sigam in panamba sigam ma dangallaw subay sali' asal pagtambahan du, jari siyoho' sigam pahi' maghinang ma kabbun na. ³ Puwas na hi', taabut lisag siyam subu, pabayik iya ni pagtabuan, bo' niya' tanda' na may'an manga aa nangge-nangge. 'Nsa' niya' hinang sigam. ⁴ Uk na ma sigam, 'Pahi' kaam isab maghinang ma kabbun ku hi'. Tiyambahan du kaam pila-pila iya katōngōran hinang bi.' ⁵ Na, hi' na sigam pahi'. Taabut lattu 'llaw, pahi' na isab aa dapu kabbun meha aa kasehean maghinang ma kabbun na. Salaihi' du isab hinang na taabut lisag tallu kohap. ⁶ Jari itu, song peen lisag lima kohap, pabing iya ni pagtabuan, bo' niya' tanda' na manga aa nangge-nangge may'an. Uk na ma sigam, 'Angay kaam nimpus da 'llaw 'nsa' maghinang?' ⁷ Uk sambung sigam, 'Tuud 'nsa' niya' noho' kami maghinang.' 'Na,'

uk aa dapu, 'pahi' kaam maghinang ma kabbun ku hi'.'

⁸ "Manjari itu, pagsong kohap na, noho' aa dapu ni bayi mandulan na ian, uk na, 'Linganin manga aa maghihinang iyu bo' tambahin. Parahuhun manga aa bayi takallo' ku damuwi iyu, bo' paramuwihun iya bayi takallo' ku dahu.'

⁹ Jari iya panamba sigam bayi makatagna' maghinang lisag lima kohap, magtōngōd du maka hinang dangallaw, minsan dayi'-dayi' du iya bayi pangahinang sigam.

¹⁰ Na, taabut peen tiyambahan manga aa bayi takallo' subu-subu hi', iya pangannal sigam subay pisong panamba sigam. Lipara sali' du tambahan sigam, pipagtōngōd du maka hinang dangallaw.

¹¹ Pagsambut peen tambahan sigam, pigdub-dub uk sigam aa dapu.

¹² Uk sigam, 'Angay itu? Manga aa bayi kallo' nu damuwi danjam du iya bayi pangahinang sigam. Bo' kami itu bayi nimpus min subu-subu sampay ni kakohapan, maghulas-sangsa' ma kapasuan 'llaw! Suga' minsan na, pipagsali' uk nu tambahan sigam maka tambahan kami.'

¹³ Uk aa dapu kabbun ni dangan ian, 'Bagay, 'nsa' kau bayi akkalan ku. Iya kapagsulutan ta tambahan pipagtōngōd maka hinang dangallaw.

¹⁴ Na, kalloun na tambahan nu itu bo' kau mowe'. Tuud kabayaan ku nambahan aa bayi takallo' ku damuwi sali' du maka bayi panamba ku kau.

¹⁵ Angay, 'nsa' niya' kapatut ku baha' magbaya' ma sin ku? Angay paddi' atay nu ma sawukat pagmura ku sin ku?' "

¹⁶ Jari tiyambōl uk si Isa bissala na, uk na, "Hangkan na, sayi-sayi bayi taramuwi ma

buttihi', pirahu du ma sosongun. Maka sayi-sayi makarahu ma buttihi', piramuwi du ma waktu sosongun.”

Kamintallu na na uk si Isa missala pasal kamatay na

(Markus 10.32-34; Lukas 18.31-34)

¹⁷ Na, patukad di si Isa tudju ni दौरا Awrusalam. Jari ma labayan peen, biyo uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa pasaddi min aa kasehean bo' iyampa sigam bissalahan na. ¹⁸ Uk na, “Pake kaam. Tiya' kitabi patukad ni Awrusalam. Ma hi' peen kitabi, in aku, Anak Manusiya', siyongan du ni pangantanan kaimaman langkaw maka manga guru ma sara' agama. Pitakkahan aku uk sigam hukuman ni kamatay. ¹⁹ Puwas na hi' siyongan du aku ni pangantanan manga aa 'nsa' Yahudi, bo' pig-udju'-udju' du aku uk sigam. Piglapdōsan du aku bo' iyampa liyansang ni hag piyatay. Suga' taabut tallum bahangi min kamatay ku 'llum du aku pabayik.”

Iya iyamu' uk handa si Sibidi

(Markus 10.35-45)

²⁰ Sakali pay'an ni si Isa handa si Sibidi magbe' maka anak na lalla duwangan, mulid si Isa min sangpu' ka duwa. Pasujud danda itu ma dahuhan si Isa ngamu' junjung. ²¹ Tiyaw iya uk si Isa, uk na, “Ayi amu' nu?”

Uk danda, “Bang taabut waktu kapagparinta nu, patingkoun kono' duwangan anak ku itu min karuwambiya' nu.”

²² Nambung si Isa, uk na ni sigam, “Nsa' katauhan bi bang ayi iya amu' bi iyu. Makasandal kaam baha' pinanaman kabinsanaan sali' paminsana' ma aku?”

“Aho', makasandal du kami,” uk sigam.

²³ Uk si Isa, “Asal makananam du kaam kabinsanaan sali' kabinsanaan iya song patakka ni aku. Suga' 'nsa' niya' kapatut ku mene' bang sayi pitingko' ma bihing ku ma sakap katau atawa sakap ni kayi. Suku' ko' ian manga aa iya tiyagamahan paningkoan ian uk 'Mma' ku Tuhan.”

²⁴ Take peen uk manga sangpu' mulid kasehean pasal bayi iyamu' uk handa si Sibidi, magtuwi paddi' atay sigam ma duwangan magdanakan hi'. ²⁵ Hangkan sigam kamemon siyoho' uk si Isa patipun ni tōngōd na. Uk na, “Katauhan bi iya addat manga aa ma dunya itu. Iya ngantanan pagparinta ma bangsa kasehean ian magnakura' asal ma manga aa ma deyoan sigam. Iya du manga puntuk nakura' sigam, ngahagda asal ma sigam. ²⁶ Suga' kaam iyu subay 'nsa' magsalaihi'. Sayi-sayi kaam baya' pilangkaw ma diyōman bi, subay magsosohoan ni kasehean. ²⁷ Sayi-sayi kaam baya' pilangkaw, subay magpaata ni pagkahi na nabangan sigam. ²⁸ Subay kaam paanggil ni aku, Anak Manusiya,” uk si Isa. “Iya paitu ku ni dunya 'nsa' aku subay pighinangan uk manga manusiya', suga' sigam iya subay tabang ku. Paitu isab aku bo' paglilla' ku kallum ku pangalakkat ku manga aa heka min paldusahan sigam.”

*Duwa aa buta kaulian uk si Isa
(Markus 10.46-52; Lukas 18.35-43)*

²⁹ Manjari sasang peen si Isa maka mulid na pakallo' min दौरा Ariha, heka aa bayi paturul ma iya. ³⁰ Sakali niya' may'an duwa lalla buta ningko' ma bihing daddōk palabayan sigam. Makatau peen manga buta itu in si Isa ian palabay, magtuwi sigam ngalingan pakōsōg. "O Tuwan, tubu' Sultan Daud!" uk sigam. "Maase' kau ma kami." ³¹ Pihallingan sigam uk baanan aa ian, daa siyoho' maghebok. Suga' pikōsōg gam peen pangalingan sigam, uk na, "O Tuwan! Tubu' si Daud! Maase' na kau ba!"

³² Parōhōng si Isa bo' iya ngalingan ni duwangan buta ian, uk na, "Ayi kabayaan bi hinang ku ma kaam?"

³³ "Tuwan," uk sigam, "baya' kami makanda' pabayik."

³⁴ Jari maase' si Isa ma sigam, bo' piabut uk na tangan na ni mata sigam. Saruun-duun du sigam makanda' pabayik bo' me' sigam paturul ma si Isa.

21

*Kapagpamehe si Isa waktu kasōd na ni
Awrusalam
(Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40; Yahiya 12.12-19)*

¹ Jari itu, sikōt peen di si Isa ni दौरा Awrusalam, bo' ma tōngōd Bud Kayu Jaitun na, taabut uk sigam kalumaan Betpage. Mahi' peen, siyoho' uk si Isa duwangan mulid na parahū min sigam. ² Uk na, "Pahi' na kaam ni kalumaan ma

dahunan bi iyu. Pagtakka bi pay'an, makatawwa' du kaam kura' maka anak na ingkōtan may'an. Hubarin bi bo' bohun bi paitu. ³ Bang niya' ganta' niyaw ma kaam bang angay kallo' bi, bain bi salaitu. Uk bi, 'Tuud pagguna uk nakura', jari pisanan du kaam uk na magtuwi."

⁴ Piniya' salaihi' bo' magtanda' iya bayi pig-palatun uk dakayo' nabi, iya uk na,

⁵ "Bain bi manga aa Awrusalam,

Iyu na sultan bi takka ni kaam

Deyo' pag-atay na,

Ngura' iya ma anak kura'."

⁶ Na, pahi' duwangan mulid hi', maka hinang uk sigam iya bayi panohoan si Isa. ⁷ Biyo uk sigam kura' maka anak na, liyampikan maka badju' sigam bo' iyampa panguraan uk si Isa. ⁸ Ngura' peen si Isa, landu' heka aa bayi mallat sammek sigam ma daddōk palabayan na. Manga aa kasehean bayi nabulakan pay'an manga engas-engas dawunan bayi liyabasan uk sigam. ⁹ Manjari baanan manga aa ian, iya mangngan min dahuhan si Isa sampay sigam paturul min buwian na, mag-ōlang sama-sama. Uk na hi', "Mahaldika' ni tubu' Sultan Daud! Bang peen biyarakatan iya kawakilan uk Tuhan paitu! Sanglitan tabi Tuhan Mahatinggi!"

¹⁰ Manjari pagtakka si Isa ni diyōm Awrusalam, hiluhala' diyōm दौरa ian kamemon. Uk manga aa may'an, "Sayi baha' aa iyu?"

¹¹ Nambung baanan aa, uk sigam, "Si Isa ko' itu, nabi min Nasaret ma lahat Jalil."

*Pasōd si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan
(Markus 11.15-19; Lukas 19.45-48; Yahiya 2.13-22)*

¹² Sakali itu pasōd si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan bo' iyampa pipowe' uk na sasuku maglitu maka magdagang may'an. Biyaliskat uk na lamisahan manga aa magsambian sin bangsa liyu ni sin Yahudi. Iya du biyaliskat uk na paningkoan manga aa magdagang assang pagkulban. ¹³ Uk si Isa ni manga aa ian, "Tasulat asal ma diyōm kitab bayi pilatun uk Tuhan, iya uk na, 'Luma' ku itu iyōnan du luma' pagsambahayanan manga aa.' Suga' tahinang bi na sali' luma' panapukan mundu."

¹⁴ May'an le' si Isa ma diyōm langgal, pay'an ni iya manga aa buta maka aa pengka' bo' pikowe' sigam uk na. ¹⁵ Suga' ngandugal manga kaiman langkaw maka manga guru ma sara' agama, pag'nda' sigam ma hinang si Isa makainu-inu ian, maka pagtake sigam ma manga onde' mag-ōlang ma diyōm langgal, iya uk sigam, "Mahaldika' ni tubu' Sultan Daud!" ¹⁶ Jari halling manga nakura' ian ni si Isa, uk sigam, "Take nu baha' iya pihalling itu uk manga onde'-onde'?"

"Aho'," uk si Isa. "Angay? 'Nsa' bayi tabassa bi baha' iya tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, 'Minsan kaondean piyanduan asal muwan sanglit ni Tuhan?' "

¹⁷ Puwas na hi' pakallo' si Isa min sigam bo' paluwas min दौरा tudju ni kalumaan Betani. Pahanti' iya ma hi' sampay ni kasawungan.

*Kayu igira siyuknaan uk si Isa
(Markus 11.12-14; 11.20-24)*

¹⁸ Pagkallat 'llaw, ma labayan peen si Isa tudju ni Awrusalam pabing, giyōtas iya. ¹⁹ Tanda' na dakayo' kayu igira ma bihing daddōk, suga' pagpahi' na, 'nsa' niya' buwa' igira tatawwa' na may'an, duwal sadja dawun na. Jari siyuknaan uk si Isa kayu ian, uk na, “Puwas minnitū, kayu itu 'nsa' tōōd magbuwa' pabing.” Magtuwi lanōs kayu ian.

²⁰ Pag'nda' manga mulid na, inu-inu sigam. “Alla,” uk sigam, “angay kayu igira itu lanōs magtuwi?”

²¹ “Na, baan ta kaam tōōd,” uk si Isa, “bang kaam mangandōl tōōd ma 'nsa' niya' hawal-hawal ma diyōm atay bi, makahinang du kaam sali' bayi hinang ku ma kayu igira itu. Maka 'nsa' ihi' sadja iya tahinang uk bi. Minsan bud ian, bang soho' bi pakallo' min tōngōd na bo' pabōtang ni diyōm sallang, tantu du me'.”
²² Basta kaam mangandōl, tasambut bi du ayi-ayi pangamu'-ngamu' bi ni Tuhan.”

*Tiyaw si Isa pasal kapatut na
(Markus 11.27-33; Lukas 20.1-8)*

²³ Jari pabing na si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan bo' iyampa mandu'. Sabu na peen mandu', pay'an ni iya manga kaimaman langkaw maka manga kamaasan Yahudi. Uk sigam, “Ayi kapatut nu maghinang salaiyu? Sayi bayi muwanan kau kapatutan?”

²⁴ Nambung si Isa, uk na, “Niya' dakayo' paniyaw ku ma kaam dahu. Bang itu sambungan bi, baan ta du kaam bang ayi kapatut ku maghinang salaitu. ²⁵ Iya bayi kapatut si Yahiya magpandi manga aa, kapatut min Tuhan baha' atawa min manusiya' sadja?”

Na, mag-isun-isun sigam, uk sigam, “Bang sawupama uk ta in kapatut si Yahiya ian bayi min Tuhan, tiyaw du kitabi uk na bang angay kitabi 'nsa' bayi magkahagad ma si Yahiya. ²⁶ Suga' bang uk ta in kapatut si Yahiya ian min manusiya' sadja, na piligdu kitabi. Sabab manga baanan aa itu magkahagad kamemon in si Yahiya nabi du min Tuhan.” ²⁷ Hangkan salaitu iya panambung manga nakura' hi' ma tiyaw si Isa, uk na, “Nsa' katauhan kami.”

“Na,” uk si Isa, “iya du aku 'nsa' ma' ma kaam bang minningga iya kapatut ku maghinang manga hinang ku itu.”

Paralilan pasal duwa anak lalla

²⁸ Missala si Isa, uk na, “Pikilun bi paralilan ku itu. Niya' aa duwa anak na lalla. Na, pahi' aa itu ni anak na siyaka, uk na, ‘Oto', pahi' kau 'llaw itu maghinang ma kabbun.’ ²⁹ Uk sambung siyaka hi', “Nsa' aku.’ Lipara pinda pikilan na bo' pahi' iya ni kabbun maghinang. ³⁰ Jari pahi' na aa itu ni anak na siyay, noho' iya pahi' sali' bayi panohoan na ma siyaka. ‘Aho', 'Mma', uk sambung siyay. Suga' 'nsa' iya bayi pahi'. ³¹ Na,” uk si Isa ni manga aa ian, “bang ma kaam, sayi iya bayi me' ma kabayaan 'mma' na?”

“Iya anak siyaka,” uk sambung sigam.

“Baan ta kaam tōōd,” uk si Isa, “manga aa dusahan, iya sali' manga aa magkallo' sukay parinta maka manga danda laat, parahu sigam min kaam me' ma pagparinta Tuhan. ³² Sabab si Yahiya Magpapandi bayi paiyu ni kaam matauhan kaam bang ingga iya daddōk bōntōl, suga' 'nsa' iya kahagad bi. Malayingkan manga aa magkallo' sukay parinta maka manga danda laat, bayi du magkahagad. Maka minsan bayi tanda' bi ian hi', 'nsa' du bayi pinda pikilan bi bo' iyampa kaam magkahagad ma si Yahiya.”

Paralilan pasal manga aa magtunggu' ma kabbun anggul

(Markus 12.1-12; Lukas 20.9-19)

³³ “Pake kaam ni paralilan dakayo' itu,” uk si Isa. “Niya' dakayo' aa taga tana' bayi nanōm bahan anggul ma kabbun na. Bayi libut uk na maka ad. Kiyali uk na lowang paggipitan buwa' anggul, pangalloan bohe' na, maka hinang uk na dakayo' bawung-bawung langkaw pamantawan. Puwas na hi' pitungguan uk na kabbun ian ma manga aa magtutunggu', bo' iyampa iya pakallo' ni lahat saddi. ³⁴ Taabut peen musim pagpusu' buwa' anggul, siyoho' uk aa dapu kabbun itu manga sosohoan na pahi' ni manga magtutunggu' ngallo' bahagi' na. ³⁵ Suga' pagtakka pahi' manga sosohoan hi', siyaggaw sigam uk aa magtutunggu'. Dakayo' sosohoan ian bayi liyapdōsan uk sigam, dakayo' bayi piyatay, dakayo' isab bayi pighiyak maka batu. ³⁶ Puwas na hi' noho' na isab aa dapu manga sosohoan saddi pahi', heka le' min bayi dahu.

Iya du sigam bayi liyaat uk manga tunggu', sali' bayi pangalaat sigam ma sosohan tagna'.
³⁷ Na, ma damuwi katapusan bayi soho' na pahi' anak na lalla. Uk na ma diyōm pikilan na, 'Tantu pig-addatan anak ku uk manga tunggu' hi'.'
³⁸ Suga' pag'nda' manga tunggu' ma anak aa kabbun itu, magtuwi sigam mag-isun. Uk pag-isun sigam, 'Iya na ko' iyu anak aa dapu. Sung kitabi, piyatay uk tabi na iya bo' takallo' tabi tana' na.'
³⁹ Manjari siyaggaw uk sigam anak aa dapu. Timanan iya ma luwasan min kabbun, bo' iyampa biyono'.

⁴⁰ "Na," uk si Isa, "bang takka aa dapu kabbun pahi', ayi baha' hinang na ma manga aa magtutunggu'?"

⁴¹ Nambung sigam, uk na, "Tantu piyatay uk na manga tunggu' laa' ian. Bo' pitungguan uk na kabbun na ma aa saddi, iya baya' muwan bahagi' palsukuan na bang taabut musim na."

⁴² Uk si Isa ni sigam, "'Nsa' bayi tabassa bi baha' diyōm kitab? Uk na hi',

'Iya batu bayi siyulak uk aa maghinang luma',
 biya' 'nsa' niya' guna na,

Iya na ian batu mehe tōōd kalagihan na.

Hinang Tuhan ko' ian, hap makalandu' ma panganda' kami.'

⁴³ "Hangkan na kaam baan ku," uk si Isa, "killoan du min kaam bayi palsukuan bi ma diyōm pagparintahan Tuhan, pinda min kaam ni bangsa aa saddi. Jari sigam iya maluwas kahapan du, iya tōp ma pagparintahan Tuhan. [

⁴⁴ Sasuku hug ni batu itu tumu-tumu du baran

na. Maka sasuku kahugan batu itu pipis du kamemon na.]”

⁴⁵ Pagtake uk manga kaimaman langkaw maka uk Parisi iya bayi pamaralil uk si Isa itu, magtuwi sigam makasayu sigam du iya piandigan uk na.

⁴⁶ Hangkan sigam arak naggaw si Isa, suga' 'nsa' kalanjal. Tiyāw asal sigam ma kahekahan aa ian sabab si Isa ian nabi tōōd bang ma bistahan sigam.

22

Paralilan pasal pagkawin (Lukas 14.15-24)

¹ Manjari magparalilan isab si Isa ma kahekahan aa ian. ² “In kapagparinta Tuhan,” uk na, “sali' dalil dakayo' sultan bayi magsakap ma pagjamu ma waktu kapagkawin anak na lalla. ³ Siyoho' uk sultan manga sosohoan na matauhan manga aa iya bayi killo'. Suga' aa bayi killo' ian 'nsa' baya' paluruk. ⁴ Hangkan soho' na manga sosohoan saddi, uk na, ‘Bain bi manga aa bayi killo' ian in pagjamu ku sakap na. Bayi na siyumbay manga sapi' lalla maka manga anak sapi' lammōk. Sakap na kamemon. Sohoun sigam paluruk na ni pagkawinan.’ ⁵ Suga' 'nsa' ngasip manga aa bayi killo' ian. Iya sadja kiyannal uk sigam pag-usaha sigam. Dangan ian pahi' ni huma na maghinang, dangan pahi' ni tinda na. ⁶ Kasehean isab bayi naggaw manga sosohoan sultan ian bo' iyampa liyapdōsan uk sigam maka piyatay. ⁷ Pagtau peen sultan, landu' iya ngandugal hangkan soho' na manga sundalu

na pahi' mapatay manga pamomono' hi'. Siyoho' isab tiyutung paglahatan sigam. ⁸ Puwas na hi' linganan uk sultan manga sosohoan na, uk na, 'Sakap na jamu pagkawin suga' manga aa bayi killo' uk ku dahu hi' 'nsa' na tōp paluruk. ⁹ Na pahi' kaam ni daddōk paglalabayan aa heka, bo' sasuku talanggal bi ma hi' sohoun bi paluruk ni pagjamuhan itu.' ¹⁰ Jari pahi' na manga sosohoan hi' ni karaddōk-daddōkan. Pitipun uk sigam sasuku talanggal uk sigam, manga aa laat maka aa hap. Jari in luma' pagkawinan hi' panno' na uk aa.

¹¹ "Sakali itu, makasōd peen sultan pahi' nganda' ma manga luruk, niya' tanda' na may'an dakayo' aa makay sammek 'nsa' tōp ma pagkawinan. ¹² Uk sultan ni aa itu, 'Bagay, salaingga kasōd nu paitu ma 'nsa' niya' sammek nu tōp paluruk nu ni pagkawinan?' Suga' 'nsa' nambung aa ian. ¹³ Sakali halling sultan ni manga sosohoan na, uk na, 'Inkōtin bi aa itu nayi'tangan na, bo' larukin bi iya pahi' ni diyōm kalindōman. Magtangis du manga aa may'an maka magtagiōt baggaang sigam.'

¹⁴ "Sabab na," uk si Isa, "heka aa killo' me' ma kapagparinta Tuhan, suga' datti' du sigam pene'."

*Suwal-suwal pasal pagbayad buwis sultan
(Markus 12.13-17; Lukas 20.20-26)*

¹⁵ Manjari itu paluwas manga Parisi minnihi' bo' mag-isun-isun bang salaingga uk sigam nagaw si Isa ma bissala na. ¹⁶ Puwas na hi' niya' manga mulid sigam maka manga sehean si Herod siyoho' uk sigam pahi' ni si Isa. "Tuwan

guru,” uk sigam ma iya, “katauhan kami in kau pote' asal atay nu. Bannal sadja pamandu' nu pasal kawul-piil iya kibayaan uk Tuhan. 'Nsa' du kau tiyāw siyaway uk sayi-sayi, sabab sali' du bohan nu ma aa kamemon. ¹⁷ Na, bain kami kono' bang ayi pikilan nu pasal itu hi': bang kita ganta' mayad sukay ni parinta Roma, iya deyo' min Sultan Mahatinggi hi', langgal ta baha' sara' agama tabi?”

¹⁸ Suga' kitauhan asal uk si Isa niya' kalaatan miyaksud uk sigam, hangkan uk na ni sigam, “Kaam iyu magbawu'-bawu' sadja tiyaw salaiyu. Tuud kaam baya' naggaw ma aku ma panambung ku. ¹⁹ Pandain kono' aku sin, iya pamayad sukay parinta.” Jari biyohan iya sin pilak. ²⁰ Uk si Isa ma sigam, “Patta' sayi maka ōn sayi ma sin itu?”

²¹ “Patta' Sultan Mahatinggi maka sulat na,” uk sambung sigam.

“Na,” uk si Isa, “pagka suku' sultan ko' itu, pamayarun bi ni iya. Damikkiyan na, bang niya' ayi-ayi suku' Tuhan, ungsurin bi isab ni Tuhan.”

²² Pagtake manga aa ian ma panambung si Isa itu, magtuwi sigam inu-inu bo' ngalabba sigam min iya bo' iyampa pakallo' minnihi'.

Paniyaw pasal kallum pabayik ma manga aa magpatayan

(Markus 12.18-27; Lukas 20.27-40)

²³ Na, ma 'llaw hi' niya' pay'an ni si Isa manga aa Saddusi, daginis agama Yahudi iya uk na 'nsa' niya' 'llum pabing ma 'llaw damuwi. ²⁴ Tiyaw sigam ma si Isa. “Tuwan guru,” uk sigam, “niya' sara' bayi min si Musa pasal aa bang matay ma

'nsa' taga tubu'. In balu na subay killo' handa uk siyay na bo' supaya niya' anak bista tubu' min aa bayi matay hi'. ²⁵ Na," uk sigam, "niya' bayi ma lahat kami pitu' lalla magdanakan. Taga handa siyaka hi', suga' matay na lalla. Pagka 'nsa' niya' tubu' na, balu na bayi takallo' hinda uk siyay pasunu'. ²⁶ Suga' iya du siyay itu, bayi matay ma 'nsa' taga tubu'. Damikkiyan na isab siyay pasunu'. Papuut ta na, in pitu' magdanakan bayi makahanda ni dakayo' danda hi', bo' matay sigam kamemon ma 'nsa' taga anak. ²⁷ Ma katapusan na matay isab danda. ²⁸ Na, Tuwan," uk sigam, "bang taabut 'llaw pagpakallum pabayik manga aa magpatayan, handa sayi baha' danda hi'? Sabab bayi iya takallo' hinda uk sigam kapitu' magdanakan."

²⁹ Nambung si Isa ma sigam, uk na, "Sā' kaam, sabab 'nsa' katauhan bi bang ayi ma diyōm kitab, maka 'nsa' katauhan bi kōsōg kawasa Tuhan. ³⁰ Sabab bang taabut waktu kallum pabing min kamatay, in manusiya' makasali' du ni bangsa malaikat ma diyōm sulga'. 'Nsa' na sigam maghanda-maghalla. ³¹ Iya pasal isab manga aa pikallum pabing min kamatay, kila ku 'nsa' tabassa bi bayi pamalman Tuhan ma kaam. ³² Uk na, 'Aku iya Tuhan di si Ibrahim, si Isahak maka si Ya'kub.' Hati na," uk si Isa, "in Tuhan itu pagtuhanan asal uk manga aa 'llum, 'nsa' uk aa magpatayan." (Hati na masi 'llum di si Ibrahim ian ma diyōm ahirat minsan taggōl na kamatay ginhawa-baran sigam.)

³³ Makake peen kahekahan aa ian ma bissala si Isa, landu' sigam inu-inu.

Panohoan umbul satu
(Markus 12.28-34; Lukas 10.25-28)

³⁴ Sakali itu, pagtake manga Parisi in manga Saddusi hi' 'nsa' makasambung ni si Isa, pay'an sigam patipun ni iya. ³⁵ Niya' min sigam dakayo' guru ma sara' agama bayi tiyaw ma si Isa, kalu tasaggaw ma panambung na. ³⁶ Uk na ni si Isa, "Tuwan Guru, ma sara' agama, ingga iya panohoan halgaan min kamemon?"

³⁷ Uk sambung si Isa, "Wajib kaam lasa tōōd ma Panghu' bi Tuhan. Iya lasa bi ma iya subay min diyōm atay bi maka min diyōm ginhawabaran bi maka min panahuhan bi. ³⁸ Iya na ko' hi' panohoan umbul satu, halgaan min kamemon. ³⁹ Maka iya na itu panohoan karuwa na, halgaan isab. Uk na, wajib kaam lasahan pagkahi bi manusiya' sali' uk bi lasahan baran bi. ⁴⁰ Iya panohoan kamemon bayi pangamban uk si Musa, sampay pamandu' manga nabi, paluwas asal min duwa panohoan bayi sambat ku itu."

Paniyaw pasal si Almasi
(Markus 12.35-37; Lukas 20.41-44)

⁴¹ Na, pagka patipun may'an manga Parisi, niya' tiyaw uk si Isa ma sigam. ⁴² Uk na, "Ayi pikilan bi pasal si Almasi? Tubu' iya min sayi?"

Uk sambung sigam, "Tubu' sultan Daud."

⁴³ "Na bang salaihi'," uk si Isa, "angay hangkan si Daud bayi ngōn 'Panghu'" ma si Almasi, waktu kapagbaya' Nyawa Sutsi ma iya? Salaitu asal bayi pilatun uk si Daud hi',

⁴⁴ 'Bayi ngabtang Tuhan ni Panghu' ku, uk na,

Dayi' kau, ningko' kau ma bihing ku sakap ni katau,
Bo' bo ku palbantahan nu tatawu' ma deyo' pat-nayi' nu.' "

⁴⁵ "Na," uk si Isa, "pagka si Almasi iyōnan Panghu' uk si Sultan Daud, tantu iya 'nsa' panubu' si Daud sadja."

⁴⁶ Suga' 'nsa' niya' aa may'an makapanambung ma si Isa minsan dakabtang panambung na. Puwas min 'llaw hi' 'nsa' niya' makatawakkal niyaw iya ayi-ayi.

23

Manga Parisi maka manga guru ma sara' agama daa subay singōran

(Markus 12.38-39; Lukas 11.43-46; 20.45-46)

¹ Manjari halling si Isa ni baanan aa maka ni manga mulid na. ² Uk na, "Manga guru ma sara' agama maka manga Parisi, niya' kapatut sigam manduan aa pasal manga sara' si Musa. ³ Hangkan subay be' bi ayi-ayi pamandu' sigam. Subay asip bi pamissala sigam pahap-hap. Suga' daa singōrin bi kahinangan sigam, sabab 'nsa' tabe' uk sigam iya bayi pamandu' sigam ma aa kasehean. ⁴ Pibohat uk sigam panohoan iya pamatanggung sigam ma manga aa kasehean, parahal 'nsa' baya' nabang ma manga aa ian, minsan laa tabang diki'. ⁵ Ayi-ayi hinang uk manga Parisi maka manga guru hi' subay ma pangandaan kahekahan aa. 'Ndaun bi kaehe puyu'-puyu' pangalōnan ayat kitab iya pikkōs ma tuktuk maka ma langngōn sigam. 'Ndaun

bi isab juba sigam, iya taha' jambay na. ⁶ Bang sigam ganta' ma pagjamuhan, baya' sigam subay pitingko' ma paningkoan bangsahan. Iya du bang sigam ma diyōm langgal, subay paningkoan iya tiyawuan aa langkaw. ⁷ Baya' sigam hiyulmat bang ma mayiran, baya' isab sigam siyabbut 'Tuwan Guru'. ⁸ Suga' kaam iyu, subay kaam 'nsa' meha pig-ōnan 'Tuwan Guru' uk pagkahi bi, sabab sali'-sali' du kaam magdawuranakan kamemon, maka dakayo' du guru bi tōōd. ⁹ Daa panabbutin bi "Mma" sayi-sayi ma diyōm dunya itu, sabab dakayo' du pag'mmaan bi, iya Tuhan ma diyōm sulga'. ¹⁰ Daa kaam baya' iyōnan nakura', sabab tunggal si Almasi pagnakuraan bi. ¹¹ Sayi-sayi baya' langkaw ma diyōman bi, subay iya magpaata ma kasehean na. ¹² Sayi-sayi magpalangkaw ma baran na, pireyo' du iya, maka sayi-sayi mareyo' di na pilangkaw du isab.

Bissala si Isa ma manga aa magbawu'-bawu' in sigam hap

(Markus 12.40; Lukas 11.39-44; 20.47)

¹³ "Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam iyu, manga guru ma sara' agama maka manga Parisi!" uk si Isa. "Magbawu'-bawu' sadja kaam in kaam hap addat bi. Suga' tiyambōlan uk bi manga aa bo' supaya sigam 'nsa' makasōd ni diyōm pagparintahan Tuhan. Kaam baran bi iyu 'nsa' baya' pasōd pay'an, iya poon lāng bi sasuku baya' pasōd. [¹⁴ Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru ma sara' agama maka manga Parisi, iya magbawu'-bawu' in kaam hap! Nyanyaya uk bi manga danda

balu bo' takallo' bi luma' sigam, bo' pitaha' uk bi panambahayang bi paglaku-laku bi in kaam bal-iman, bahasa tiyapukan kahinangan bi malaat hi'. Hangkan du pikalap kabinsanaan ma kaam ma ahirat.]

¹⁵ “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru maka manga Parisi! Magbawu'-bawu' sadja in kaam hap addat bi! Tuyu' kaam masaplag pandu' bi, iya hangkan lintasan bi de-deyawut bang peen niya' tabo bi me' ma pandu' bi minsan laa dakayo' aa sadja. Bo' bang niya' ganta' makabe', kalap le' iya min kaam palgantaan nalka', ma sabab pamandu' bi iya pamean na.

¹⁶ “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam! Sali' kaam sapantun buta ngambit ma pagkahi bi. Uk pamandu' bi, bang niya' nganjanji' bo' sabbut na langgal pagkulbanan palsaksian janji' na, 'nsa' du niya' dusa na kono' minsan 'nsa' tuman na janji' na hi'. Suga' bang kapanyapan bulawan ma diyōm langgal iya panabbutan na, wajib kono' subay tuman na tōōd. ¹⁷ Sā' pahap pikilan bi, sali' buta mata bi! Langgal ian asal pangaharapan Tuhan, hangkan uk ta sutsi kapanyapan na. ¹⁸ Uk isab pamandu' bi dakayo', sayi-sayi nabbut tōngōd pagkulbanan palsaksian janji' na, makajari minsan 'nsa' tiyuman janji' na. Suga' bang panabbutan na ayi-ayi tiyukbalan ni Tuhan ma diyata' pagkulbanan hi', in janji' na kono' wajib subay tiyuman tōōd. ¹⁹ Sā' pahap pikilan bi! Ingga mehe guna na, iya ayi-ayi tiyukbalan ma diyata' pagkulbanan, atawa pagkulbanan sutsi, iya makabuwan kasutsihan

isab ma tutukbalan hi'? ²⁰ Hangkan na, bang niya' aa ganta' nabbut pagkulbanan, panabbutan na isab kamemon iya tiyukbalan ni Tuhan may'an. ²¹ Damikkiyan na, bang niya' nabbut langgal pagkulbanan, panabbutan na isab Tuhan iya pabōtang asal may'an. ²² Bang niya' nabbut sulga', panabbutan na isab paningkoan Tuhan maka panabbutan na isab mismu Tuhan.

²³ “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru sara' maka manga Parisi! Magbawu'-bawu' kaam in kaam hap addat bi. Tuyu' tōōd kaam ngungsud ni Tuhan bahagi' sangpu' min ayi-ayi bi kamemon, minsan laa ginisan sayul-sayul sadja iya pamapa bi kiyakan. Hap isab kapangungsud bi salaihi', daa subay labbahan. Suga' iya panohoan halga' min kamemon 'nsa' kabōgbōgan bi. 'Nsa' kaam adil, 'nsa' kaam maase' ma pagkahi bi, 'nsa' kaam tapangandōlan. Arapun iyu hi' panuyuan bi tōōd, dahu min kamemon. ²⁴ Sali' kaam aa buta ngambit ma kasehean. Iya panuyuan bi manga panohoan kulang halga' na, bo' panohoan halgaan tōōd 'nsa' du guna bi. Sali' kaam sapantun aa ngayak inuman na bo' 'nsa' makainum hamud-hamud, parahal tatallōn na unta' ma katibuukan na.

²⁵ “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru maka manga Parisi! Magbawu'-bawu' kaam in kaam hap addat bi. Sali' kaam sapantun sawan maka layi. Kiyosean uk bi luwasan na suga' lammi' diyōm na sabab panno' uk pangalangpas bi maka pagnapsu bi kalaatan.

²⁶ Kaam manga Parisi, sā' pahap pikilan bi!

Lanuin bi dahu iya ma diyōm iyu bo' iyampa lanu' sampay luwasan na.

²⁷ “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru maka manga Parisi! Magbawu'-bawu' kaam in kaam hap addat bi. Sali' kaam sapantun kubul bayi pinta pote' luwasan na bo' hap inda', suga' diyōm na duwal bōkōg mayat maka kahaluan. ²⁸ Salaihi' du isab hantang bi. Bang dagbōs bi tanda' uk aa, hap du, suga' diyōm atay bi iyu panno' uk pagbawu'-bawu' bi maka kalaatan bi.”

Ma'-ma' si Isa pasal paminsana' ma manga guru maka ma manga Parisi

(Lukas 11.47-51)

²⁹ “Makaase'-ase' iya pamakadal kaam, manga guru maka manga Parisi! Magbawu'-bawu' kaam in kaam hap addat bi. Tahinang bi tampat ma kanabi-nabihan, tapaalti bi manga kubul bayi pangubulan aa kaadilan. ³⁰ Bo' uk bi, 'Bang bayi kami 'llum ma waktu ka'mboan kami hi', 'nsa' du kami bayi palamud ma hinang manga aa kasehean, waktu kapamapatay sigam ma manga nabi hi.' ³¹ Na,” uk si Isa, “pagka salaiyu halling bi, magpasabannal du kaam in kaam panubu' du min manga aa bayi mono' kanabihan hi'. ³² Pahiun bi na, talusun bi iya bayi tiyagnaan uk ka'mboan bi. ³³ 'Nsa' tasipat laat bi! 'Nsa' du niya' kahōwatan bi papuwas min hukuman nalka'. ³⁴ Baan ta kaam, papaiyu ku du ni kaam manga nabi, manga aa bal-akkal, maka manga guru. Bono' bi du sigam kasehean. Sigam kasehean lansang bi du

ni hag piyatay, kasehean liyapdōsan uk bi ma diyōm langgal, maka kasehean apas bi du min kalumaan dakayo' ni dakayo'. ³⁵ Hangkan kaam pitakkahan hukuman du, ma sabab pamapatay bi ma manga aa 'nsa' taga dusa, tiyagnaan min si Habil anak si 'Mbo' Adam, sampay ni si Jakariya anak si Baraki. Si Jakariya hi' bayi piyatay uk bangsa bi ma ōtan langgal maka tōngōd pagkulbanan. ³⁶ Baan ta kaam tōōd, kaam ma ahil jaman itu pamatanggungan du karusahan manga aa ian kamemon."

*Kalasa si Isa ma manga aa Awrusalam
(Lukas 13.34-35)*

³⁷ Magkarukkaan si Isa ma pasal manga aa ma दौरा Awrusalam, hangkan uk na, "Ndu! Kaam manga aa Awrusalam, makasusa ko' kaam iyu! Manga nabi min Tuhan piyatay uk bi sadja. Manga sosohan Tuhan iya hiyak bi sadja maka batu bang papaiyu ni kaam. Min pila aku bayi baya' nipun kaam ma aku, sali' sapantun manuk danda bang ngōman anak-anak na ma deyo' pikpik na. Suga' 'nsa' kaam baya'. ³⁸ 'Ndaun bi na, siya-siya lahat bi uk Tuhan. ³⁹ Baan ta kaam, song aku 'nsa' tanda' bi, sataggōl 'nsa' taabut waktu pananglit bi aku. Subay uk bi, 'Bang peen biyarakatan iya pipaitu kawakilan uk Tuhan,' bo' iyampa aku tanda' bi."

24

*Missala si Isa pasal kalubu langgal pagkulbanan
(Markus 13.1-2; Lukas 21.5-6)*

¹ Manjari itu, makaluwas peen si Isa min langgal pagkulbanan, pasikōt ni iya manga mulid na nudlu' hinangan langgal hi'. ² “Aho',” uk si Isa. “Ndaun bi na pahap. Suga' baan ta kaam, ma sosongun in langgal itu lubu du. 'Nsa' du niya' batu na ngapin magbangkat, kiyanat du kamemon.”

*Manga kasigpitan maka kabinsanaan
(Markus 13.3-13; Lukas 21.7-19)*

³ Puwas na hi', ningko' peen si Isa ma hi' ma Bud Jaitun, pahi' ni iya manga mulid na, sigam-sigam sadja. Uk sigam, “Pahatihun kono' kami bang umay paniya' iya bayi uk nu sini', maka bang paltandaan ayi piluwas bo' kitauhan in kapaitu nu sikōt na, maka dunya itu song kiyamat na?”

⁴ Nambung si Isa, uk na, “Kamaya'-maya' kaam bo' kaam 'nsa' kaakkalan. ⁵ Sabab ma sosongun heka paitu nabbut ōn ku, maglaku-laku in sigam si Almasi na, bo' heka tabo-bo iyakkalan uk sigam. ⁶ Makake du kaam pasal pagbono' ma kasikōtan. Makake kaam isab hunub-hunub pasal pagbono' ma lahat saddi. Suga' daa kaam tiyāw. Tantu paniya' pagbono' suga' 'nsa' le' ian hi' 'llaw kiyamat. ⁷ Magbono' du bangsa dakayo' maka dakayo', parinta dakayo' isab maka parinta dakayo'. Paniya' du isab gōtōm ma sabarang lahat, maka linug ma kalohahan dunya. ⁸ Suga' in bala' kamemon itu tagnaan na sadja, sali' dalil danda battōng bang iyampa tananam na paddi' song nganak.

9 “Bang taabut waktu ian hi' siyaggaw du kaam, tiyukbalan ni aa kasehean bo' supaya kaam binsana' sampay piyatay. Kibansihan du kaam uk aa kamemon ma sabab pame' bi ma aku. 10 Heka isab aa bayi bean ku ngalabba du min pag-iman sigam ma waktu ian hi'. Heka sigam bansihan sehe' sigam du, heka isab numbung sehe' sigam ni banta sigam bo' siyaggaw. 11 Heka ian maglaku-laku in sigam nabi min Tuhan, bo' heka aa kaakkalan uk sigam. 12 Mamarahi pahap kalaatan ma diyōm dunya ma waktu siyong ian, iya poon kahekahan manusiya' 'nsa' na kasi-lasa ma pagkahi na. 13 Suga' lappasan du sayi-sayi hōgōt iman na sampay napusan kabinsanaan ian. 14 Maka lapal hap itu pasal kapagparinta Tuhan, pignasihāt du ma kalohahan dunya supaya kitauhan uk aa kamemon. Puwas na hi' kiyamat na dunya.”

*Kabinsanaan landu' bisa
(Markus 13.14-23; Lukas 21.20-24)*

15 “Bayi na pilatun asal uk si Nabi Daniyel ma pasal waktu ma sosongun, niya' du tanda' bi iya makasammal pibōtang ma diyōm langgal maha-sutsi, ma 'nsa' patut pabōtangan na. (Sayi-sayi kaam makabassa itu siyoho' pahati.) 16 Bang hi' paniya' na, sasuku pabōtang ma lahat Yahudiya subay lahi pahi' ni kabud-buran. 17 Bang niya' aa ganta' ma luwasan luma' na subay 'nsa' pabing ma diyōm luma' na ngallo' ayi-ayi na. 18 Bang niya' aa ma huma na subay iya mag-ōs-ōs 'nsa' minsan pabing ngallo' badju' na para ma haggut. 19 'Ndu', makaase'-ase' manga danda

battōng ma masa ian hi', maka manga danda taga anak duru' le'. ²⁰ Amuin bi ase' ni Tuhan bang peen iya 'llaw kalahi bi ian 'nsa' magsabu maka musim haggut atawa 'llaw paghali bi ni Tuhan. ²¹ Sabab na manga kabinsanaan iya patumbuk ma masa ma sosongun ian," uk si Isa, "kalap le' bisa na min kabinsanaan kamemon bayi kalabayan manusiya' sataggōl min tagna' kapaniya' dunya, sampay ni kabuttihian. Maka 'nsa' isab kabayikan. ²² Lipara kiyulangan du uk Tuhan taggōl kabinsanaan ian. Bang bayi 'nsa', 'nsa' du niya' ngapin 'llum. Kiyulangan du uk Tuhan ma sabab manga aa na, iya asal tapene' na.

²³ "Na, bang taabut waktu ian hi', bo' niya' ganta' ma'-ma' ni kaam, uk na, "Ndaun bi! Tiya' na si Almasi,' atawa 'Ian na iya may'an,' daa tōōd kahagarun bi. ²⁴ Sabab ma waktu ian niya' du paluwas manga aa magnahu'-nahu' in sigam si Almasi, atawa in sigam nabi min Tuhan. Magpanda' sigam manga hinang barakatan maka manga paltandaan kainu-inuhan aa, bo' supaya kaakkalan sampay aa suku' Tuhan, bang ganta' tabo iyakkalan. ²⁵ Pake kaam," uk si Isa. "Bayi na kaam patau ku ma pasal ian hi' ma 'nsa' le' taabut waktu na.

²⁶ "Hangkan ko', bang niya' ngupama ni kaam, uk na hi', 'Ian si Almasi ma lahat 'nsa' mag-aa', daa kaam pahi'. Atawa bang uk na, 'Ian iya patapuk may'an', daa be'-beun bi. ²⁷ Sabab aku, Anak Manusiya' itu, bang aku pabayik na, tanda' du kapaitu ku, sali' kirat nayinagan ma diyata' langit min sōbangan sampay ni saddōpan."

²⁸ Magparalilan si Isa, uk na, “Maingga-maingga lahat kaniyaan patay, may'an du pagtipunan manga owak.”

Pasal kapaitu Anak Manusiya'
(Markus 13.24-27; Lukas 21.25-28)

²⁹ “Jari ma waktu ma sosongun ian,” uk si Isa, “puwas peen manga kabinsanaan bayi sabbut ku hi', ngalindōm du mata 'llaw, maka bulan 'nsa' na muwan sawa. Manga bituun magkapakpak na min diyata' langit, maka ayi-ayi bayi pibōtang uk Tuhan ma tōngaan langit tabo du maglingas.

³⁰ Puwas na hi' paluwas du tanda' ma diyata' langit, paltandaan in Anak Manusiya' pabing na. Makanda' du bangsa aa kamemon ma aku me' paitu min gabun. Magkarukkaan du sigam kamemon, pag'nda' sigam ma barakat ku maka ma kōsōg sahaya ku. ³¹ Puwas na hi' pihalling tiyup-tiyup bo' iyampa soho' ku manga malaikat ku pahi' ni 'mpat pidju alam nipun manga aa bayi tapene' ku, min bihing langit dambiya' maka dambiya'.”

Kapamintangan min kayu igira
(Markus 13.28-31; Lukas 21.29-33)

³² “Pamintangin bi poon kayu igira. Bang tanda' bi kayu igira itu ngugbus tong engas-engas na, sampay ngandawun na tōōd, min-nihi' katauhan bi song musim pangallaw na.

³³ Damikkiyan na bang tanda' bi paniya' na bayi pamissala ku ma kaam hi', minnihi' isab katauhan bi in kabayik ku ni dunya sikōt na.

³⁴ Baan ta kaam tōōd,” uk si Isa, “ma 'nsa' le' magpatayan kamemon manga aa iya 'llum

ma buttihian, paniya' du pakaradjaan kamemon bayi pamissala ku hi'. ³⁵ Papinda du langit maka dunya, suga' kabtangan ku itu 'nsa' tōōd magkapinda.

*'Nsa' niya' makatauhan waktu kabayik si Isa
(Markus 13.32-37; Lukas 17.26-36)*

³⁶ "'Nsa' niya' makatau bang umay 'llaw maka waktu kabayik ku paitu ni dunya. Minsan bangsa malaikat ma diyōm sulga', 'nsa' kitauhan uk sigam. Minsan aku, Anak Tuhan, 'nsa' katauhan ku. Duwal 'Mma' ku Tuhan iya makatau. ³⁷ Bang taabut waktu kabayik ku paitu, sali' du kahalan na maka kahalan bayi ma masa si No hi'. ³⁸ Manga aa ma masa hi', dahu le' min dunuk mehe, bayi sigam magkakanan na peen maka mag-inuman sadja. Bayi sigam maghandamaghalla, sampay taabut waktu kasakat di si No ni diyata' adjung. ³⁹ 'Nsa' kisayuhan uk sigam bang ayi song-song pitakka ni sigam. Subay na sigam katumbukan dunuk, tabo kamemon, bo' iyampa kitauhan uk sigam. Na, salaihi' du isab kahalan manga aa ma dunya itu bang aku, Anak Manusiya', pabayik na ni dunya. ⁴⁰ Ma waktu ian niya' duwangan aa maghinang ma huma, jari killo' dakayo' bo' tamban dakayo'. ⁴¹ Niya' ian duwangan danda magtabang nganggiling tirigu, killo' dakayo' bo' tamban dakayo'.

⁴² "Hangkan kaam subay pajaga, sabab 'nsa' katauhan bi bang umay waktu pabayik Panghu' bi paitu. ⁴³ Bang sawupama niya' aa dapu luma', bo' bayi katauhan na bang lisag pila niya' aa panangkaw takka ni luma' na, tantu du iya bayi

magjaga bo' 'nsa' tasōd luma' na. ⁴⁴ Hangkan kaam soho' ku subay sakap sakahaba' waktu, sabab pabayik du Anak Manusiya' ma waktu 'nsa' katauhan bi.”

Sosohoan kapangandōlan maka sosohoan 'nsa' kapangandōlan
(Lukas 12.41-48)

⁴⁵ “Bang niya' sosohoan hap akkal na, aa kapangandōlan, iya na ian pene' uk nakura' na magnakura' ma manga sosohoan kasehean. Iya na isab mag-atas-pikil ma balanja' sigam. ⁴⁶ Na, bang bayi likut nakura' ian, bo' takka na pabing, mehe kahapan sosohoan magnakura' ian bang iya taabut uk nakura' na ngahinang ma bayi pamahinang ma iya. ⁴⁷ Baan ta kaam, tantu pangandōl uk nakura' ian alta' na kamemon ma sosohoan kapangandōlan hi'. ⁴⁸ Suga' bang sosohoan magnakura' ian sawupama laat addat na, bo' uk na ma diyōm atay na in nakura' na hi' taggōl le' takka. ⁴⁹ Jari nagna' iya ngalaugan manga pagkahi na sosohoan hi'. Maglami-lami iya maka manga aa maglalango. Magkakan iya sampay mag-inum maka sigam. ⁵⁰ Sakali tagha' takka nakura' ian, ma waktu 'nsa' kitauhan uk sosohoan hi'. ⁵¹ Manjari liyagut iya uk nakura' na, sampay bugtang na. Pikadalan iya nalka' sali'-sali' maka manga aa iya magbawu'-bawu' in addat sigam hap. May'an sigam magtangis maka magtagiōt baggaang sigam.”

25

Paralilan pasal sangpu' budjang

1 Manjari magparalilan si Isa pabayik, uk na, “Salaitu iya kapagparinta Tuhan ma waktu pabing ku paitu: sali' dalil sangpu' budjang bayi mo palitaan sigam pakaniya-kaniya, sabab sakap pahi' nampang pangantin lalla. 2 Lima budjang ian ba' nu dupang, bo' lima ian taha' asal akkal sigam. 3 Na, in lima budjang ba' nu dupang itu bayi mo palitaan suga' 'nsa' bayi mo 'nsallan liyōōn ni palitaan sigam bang ubus na 'nsallan na. 4 Iya lima budjang taga akkal bayi mo pangalōōnan panno' uk 'nsallan, saddi isab iya ma diyōm palitaan. 5 Na, pagka taggōl takka pangantin lalla, kiyaru' na sigam kamemon hangkan katuwi.

6 “Taabut peen tōnga' bahangi, niya' ngalingan, uk na, ‘Iyu na pangantin lalla. Dayi' na kaam nampang iya.’ 7 Bati' na sangpu' budjang ian bo' pihap uk sigam keyat palitaan sigam. 8 Uk manga budjang ba' nu dupang ni budjang taga akkal ian, ‘Muwan kaam kono' min 'nsallan bi iyu, sabab song na padda palitaan kami.’ 9 ‘E, 'nsa',’ uk budjang taga akkal hi'. “Nsa' makaabut 'nsallan itu ma kitabi kamemon. Pahi' kaam ni tinda mallihan di bi.’ 10 Na, pahi' na ni tinda manga budjang ba' nu dupang ian malli 'nsallan. Likut peen sigam, magtuwi takka na pangantin lalla. Iya lima budjang asal sakap bayi me' ma iya pasōd ni diyōm luma' pagkawinan bo' iyampa tiyambōl lawang.

11 “‘Nsa' taggōl takka budjang kasehean min tinda, bo' ngalingan ni pangantin lalla. ‘O Tuwan,’ uk sigam, ‘ukabin kami.’ 12 Suga'

nambung pangantin lalla hi'. "Nsa' ukab ku,' uk na. "Nsa' kaam takila ku.'

¹³ "Hangkan na," uk si Isa, "subay kaam pajaga tōōd. Sabab 'nsa' katauhan bi bang umay 'llaw atawa waktu kabayik ku paitu."

*Paralilan pasal tallu sosohoan
(Lukas 19.11-27)*

¹⁴ "Salaitu iya kapagparinta Tuhan ma waktu pabing ku paitu: sali' dalil dakayo' aa magbamba tulak ni lahat saddi. Song peen iya palanjal, siyoho' uk na manga sosohoan na pahi' ni iya, bo' pijagahan uk na alta' na ma sigam. ¹⁵ Iya pangamban na ma sigam dangan maka dangan ian pipagtōngōd maka akkal-kapandayan na. Dangan bayi pangambanan limangibu pilak, dangan bayi duwangibu pilak, maka dangan bayi dangibu. Puwas na hi' tulak na aa hi'. ¹⁶ Na, iya tindōg bayi pangambanan limangibu pilak ian, magtuwi pag-usaha na sin ian bo' makauntung iya limangibu pilak. ¹⁷ Damikkiyan na sosohoan pasunu', iya bayi pangambanan duwangibu pilak, makauntung iya duwangibu pilak isab. ¹⁸ Suga' iya sosohoan bayi pangambanan dangibu pilak hi', bayi pahi' ngali lowang panapukan na sin nakura' ma diyōm tana'.

¹⁹ "Taggōl minnihi' mowe' na nakura' sigam. Pagtakka na, magtuwi iya magbista maka sosohoan na. ²⁰ Iya sosohoan bayi pangambanan limangibu pilak hi' bayi pay'an ni nakura' mo limangibu pilak bayi tauntung na. Uk na ni nakura', 'Tuwan, bayi aku pangambanan nu limangibu pilak pagpoon. Tiya' isab limangibu

pilak bayi tauntung ku.' ²¹ Uk nakura', 'Hap hinang nu. Hantap kau maka kapangandōlan. Pagka kau hi' kapangandōlan ma alta' diki', pangandōl ku du isab ma kau alta' heka tōōd. Dayi' kau, palamud ma kakuyagan ku.'

²² "Puwas na hi' pay'an isab sosohoan pasunu', iya bayi pangambanan duwangibu pilak hi'. Uk na ni nakura', 'Tuwan, bayi aku pangambanan nu duwangibu pilak pagpoon. Tiya' isab untung na duwangibu pilak.' ²³ Uk nakura' na, 'Hap ko' hinang nu iyu. Hantap kau maka kapangandōlan. Pagka kau kapangandōlan ma alta' diki', pangandōl ku isab ma kau alta' heka. Dayi' kau, palamud ma kakuyagan ku.'

²⁴ "Puwas na hi' pay'an isab sosohoan dakayo', iya bayi pangambanan dangibu pilak. Uk na ni nakura', 'Tuwan, katauhan ku asal in kau 'nsa' maase' ma aa. Nguntung kau min bayi pig-ani bo' 'nsa' kau iya bayi magluug-liksa'. Makakallo' du kau buwa', minsan 'nsa' kau iya bayi magsangsa' nanōm. ²⁵ Bayi aku tiyāw ma kau, hangkan bayi tapukan ku sin nu ma diyōm tana'. A! Tiya' na sin nu.'

²⁶ "Nambung nakura' ian, uk na, 'Laat kau! Lisuan kalandu'! Katauhan nu baha' in aku nguntung min 'nsa' pagluugan ku, ngallo' aku buwa' isab min 'nsa' bayi tanōm ku? ²⁷ Na, bang salaihi', arapun bayi tiyawu' uk nu sin ku ma diyōm bangko. Jari pagtakka ku takallo' ku du sin ku sampay anak na.' ²⁸ Puwas na hi' halling nakura' ni sosohoan saddi, uk na, 'Kalloun bi sin min iya itu bo' pamuwanun ni aa dakayo', iya niya' sin na sangpu' ngibu pilak ian. ²⁹ Sabab

sasuku kapangandōlan ma heka, kinnōpan du ma iya sampay ni manglabi-labihan. Suga' sasuku 'nsa' kapangandōlan minsan ma diki', kiyulangan du ayi-ayi bayi ma iya. ³⁰ Na, iya sosohoan 'nsa' niya' kapusan na itu, larukin bi iya pahi' ni diyōm kalindōman. Magtallik manga aa ma hi', magtagiōt baggaang sigam.' "

Pasal hukuman ma 'llaw katapusan

³¹ Masi mandu' si Isa, uk na, "Bang aku Anak Manusiya' pabayik paitu ngantan parinta, sehean du aku uk manga malaikat. Ningko' isab aku ma kasahayahan ku magparinta. ³² In bangsa manusiya' kamemon pipagtipun du ma alōpan ku, bo' pagsaddi ku sigam sali' hantang aa ngipat manga hayōp. Pigsaddi uk na manga bili-bili maka manga kambing. ³³ Manga aa adil, iya sali' hantang bili-bili, pasaddi ku tampal ni katau. Bo' kasehean, iya hantang kambing, pasaddi ku tampal ni kayi. ³⁴ Jari ngabtang du aku, iya pagsultanan sigam. Uk ku ma manga aa ma bihing ku sakap ni katau, 'Kaam kabuwanan kahapan uk 'Mma' ku, paitu na kaam bo' kaam kaniyaan palsukuan ma diyōm pagparintahan ku, iya bayi tiyagamahan kaam asal uk Tuhan, sataggōl min waktu kapaniya' dunya itu. ³⁵ Iya na iyu panungbas kaam. Sabab na, bayi aku giyōtas bo' aku pakan bi. Bayi aku toho' kallong bo' aku painum bi. Bayi aku sali' aa liyu bo' aku hiyulmat uk bi ma diyōm luma' bi. ³⁶ Bayi 'nsa' niya' sammek ku bo' aku pasammekan bi. Bayi aku saki bo' aku tabang bi. Bayi aku ma diyōm jil bo' aku tibaw bi.' ³⁷ Nambung du manga

aa adil ian, uk sigam, 'Umay kau bayi tanda' kami giyōtas, bo' kau pakan kami, atawa toho' kallong bo' kau painum kami?' ³⁸ Umay kau bayi tanda' kami sali' aa liyu, bo' kau hulmat kami ma diyōm luma' kami? Umay kau bayi tanda' 'nsa' niya' sammek nu, bo' kau pasammekan kami? ³⁹ Umay kau bayi tanda' kami saki atawa ma diyōm jil, bo' kau tibaw kami?' ⁴⁰ Sambungan ku du sigam, uk ku, 'Baan ta kaam tōōd, umay-umay niya' tasalaihi' bi kahinangan bi ma dakayo' bean ku deyo' kapag-aa na iyu, aku iya kahinangan bi.'

⁴¹ "Puwas na hi' halling du aku ni manga aa kasehean ian, iya ma bihing ku sakap ni kayi. Uk ku, 'Pakallo' kaam min aku, manga pagmulkaan Tuhan. Pahi' kaam ni api nalka', iya tiyagamahan nakura' sayitan maka manga tindōg na. ⁴² Iya na itu panungbas kaam, sabab bayi aku giyōtas suga' 'nsa' aku bayi pakan bi. Bayi aku toho' kallong suga' 'nsa' aku bayi painum bi. ⁴³ Bayi aku sali' aa liyu suga' 'nsa' aku bayi hulmat bi ma diyōm luma' bi. Bayi 'nsa' niya' sammek ku suga' 'nsa' aku bayi kapasammekan bi. Bayi aku saki maka ma diyōm jil aku bayi, suga' 'nsa' aku minsan bayi tabang bi.'

⁴⁴ "Jari nambung du manga aa ian, uk sigam, 'Umay kau bayi tanda' kami giyōtas, atawa toho' kallong, atawa pay'an ni lahat kami sali' aa liyu? Umay kau bayi tanda' kami 'nsa' niya' sammek nu, atawa saki, atawa ma diyōm jil, bo' kau 'nsa' bayi tiyabang uk kami?' ⁴⁵ Sambungan ku sigam, uk ku, 'Baan ta kaam tōōd, umay-umay kaam 'nsa' bayi nabang ma dakayo' bean ku

deyo' kapag-aa na iyu, sali' aku du iya 'nsa' bayi tabang bi.' ⁴⁶ Manjari manga aa ian pipahi' du ni kabinsanaan iya natas ni kasaumulan. Suga' manga aa adil pisōd du ni pagpakalluman kakkal ni kasaumulan."

26

Kaisunan pasal panaggaw ma si Isa
(Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2; Yahiya 11.45-53)

¹ Ubus peen uk si Isa pamandu' na ian kamemon, halling iya ni manga mulid na. ² "Katauhan bi," uk na, "hinang Pangintōman du sawung dambuwa'. Iya na ian 'llaw pamatukbal Anak Manusiya' ni manga aa bo' liyansang ni hag piyatay."

³ Manjari manga imam langkaw maka manga kamaasan magtipun na ni luma' si Kayapas imam-nakura'. ⁴ Mag-isun sigam bang salaingga uk sigam naggaw ma si Isa ma 'nsa' niya' makatauhan iya, bo' supaya iya piyatay. ⁵ "Daa na pasalta' ta ma pagjamu," uk sigam, "bo' 'nsa' hiluhala' manga aa kamemon."

Si Isa tiyumpahan 'nsallan pahamut
(Markus 14.3-9; Yahiya 12.1-8)

⁶ Na, ian si Isa ma Betani, ma diyōm luma' si Simun, aa bayi ipul. ⁷ Ma pagkakanan peen si Isa, niya' pay'an ni iya dakayo' danda mo bingki'-bingki' hinangan batu pote', lōōnan 'nsallan pahamut landu' halgaan. Jari tiyumpahan 'nsallan hi' ni diyata' kok si Isa. ⁸ Pag'nda' manga mulid ian, magtuwi paddi' atay sigam. "Angay 'nsallan halgaan itu pikaat?" uk sigam. ⁹ "Arapun

itu piballihan ma hatusan pilak bo' ballihan na pamuwan ni manga aa miskin.”

¹⁰ Suga' kitauhan uk si Isa bang ayi pigbissala uk mulid ian, hangkan uk na ni sigam, “Angay sasaw bi danda itu? Hap tōōd hinang na ma aku. ¹¹ Makatabang kaam manga aa miskin umay-umay kabayaan bi sadja, suga' in aku itu 'nsa' du taggōl maitu ma kaam. ¹² Iya hangkan danda itu bayi numpahan 'nsallan pahamut ni baran ku, pangawal 'llaw pagkubul ma aku. ¹³ Baan ta kaam,” uk si Isa, “paingga-paingga lahat pagnasihatan lapal hap ma kalohahan dunya, kissa du pasal bayi hinang danda itu, pangintōman manga aa ma iya.”

Ngisun si Judas nongan si Isa ni manga nakura' Yahudi

(Markus 14.10-11; Lukas 22.3-6)

¹⁴ Puwas peen ian, si Judas Iskariyut, dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa, bayi pahi' ni kaimaman langkaw. ¹⁵ Uk na ma sigam, “Ayi pamuwan bi ma aku bang songan ku ni kaam si Isa?” Itungan iya tallumpu' sin pilak, panamba ma iya. ¹⁶ Puwas ian meha na si Judas waktu hap panong na si Isa ni sigam.

Si Isa maka manga mulid na magjamu ma hinang Pangintōman

(Markus 14.12-21; Lukas 22.7-14, 21-23; Yahiya 13.21-30)

¹⁷ Na, taabut peen tagnaan 'llaw paghinang, 'llaw pagkakan manga Yahudi tinapay 'nsa' bayi kalamuran pasulig, pahi' ni si Isa manga mulid na tiyaw iya. Uk sigam, “Maingga kabayaan

nu panakapan kami pagjamuhan nu ma hinang Pangintōman?”

¹⁸ Uk si Isa, “Pahi' kaam ni diyōm दौरا ian, ni dakayo' aa may'an, bo' bain bi iya. Uk bi, 'Siyoho' kau biyaan uk guru hi', sikōt na kono' gantaan na. Baya' iya magjamu maka manga mulid na ma luma' nu, paghinang sigam hinang Pangintōman.' ”

¹⁹ Na bine' uk manga mulid ian bayi panohoan si Isa ma sigam, bo' siyakap uk sigam pagjamu Pangintōman.

²⁰ Pagsong kohap peen, magtingkoan na si Isa maka manga mulid na sangpu' ka duwa ian bo' sigam mangan na. ²¹ Mangan peen, missala si Isa ni sigam, uk na, “Bannal iya halling ku itu ma kaam, niya' dangan min kaam nongan aku ni banta ku.”

²² Magtuwi landu' susa manga mulid hi', bo' tiyaw sigam ma si Isa magsunu'-sunu'. Uk na, “'Nsa' baha' aku, Tuwan?”

²³ Uk sambung si Isa, “Iya sehe' ku magsawu nublakan tinapay na ni diyōm pinggan itu, iya na hi' nongan aku. ²⁴ Aku itu, Anak Manusiya',” uk si Isa, “matay du sali' bayi tasulat ma pasalan ku ma diyōm kitab. Suga' siya-siya du aa nongan Anak Manusiya' ni banta na. Hap le' aa ian 'nsa' bayi iyanakan.”

²⁵ Jari halling si Judas, iya song nukbalan si Isa ni banta na. “Tuwan Guru,” uk na, “aku na baha' iya pagbahasa nu iyu?”

Uk si Isa, “Aho', sali' uk nu iyu.”

Jamuhan si Panghu' Isa
(Markus 14.22-26; Lukas 22.14-20; 1 Kurintu
11.23-25)

²⁶ Sabu peen sigam masi mangan, killo' tinapay uk si Isa. Iyamuan uk na pagsukulan bo' iyampa pighopo'-hopo' uk na, bo' pamuwan na ma manga mulid na. “Sambutun bi bo' kakanun bi,” uk na, “sabab tinapay itu iya na ko' baran ku.”

²⁷ Killo' isab uk na dakayo' sawan, bo' iyamuan isab pagsukulan pabing bo' iyampa songan na ni sigam. “Kaam kamemon,” uk na, “inumun bi lōōn sawan itu. ²⁸ Laha' ku ko' itu, tanda' kapagsulutan Tuhan maka manusiya'. Laha' ku song pitumpa ma sabab aa heka pangampunan dusa sigam. ²⁹ Baan ta kaam, puwas itu 'nsa' aku ngingum bohe' anggul itu pabing. Subay kitabi magbe' ngingum bohe' anggul bahu ma diyōm pagparintahan 'Mma' ku bo' iyampa aku makainum pabing.”

³⁰ Puwas na hi', ubus peen uk sigam bayi ngalang dakayo' kalangan pamudji Tuhan, paluwas na sigam tudju ni Bud Kayu Jaitun.

Si Isa halling pasal si Petros mayilu du
(Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34; Yahiya
13.36-38)

³¹ Manjari halling si Isa ni sigam, uk na, “Sangōm itu lahi du kaam kamemon ngalabba min aku, sabab tasulat ko' ian ma diyōm kitab. Uk na hi', ‘Piyatay uk ku,’ uk Tuhan, ‘aa bayi mag-iipat bili-bili, bo' kawukanat manga bili-bili na.’ ³² Suga' bang aku tapakallum na pabayik

min kamatay ku, parahu aku min kaam tudju ni lahat Jalil.”

³³ Halling si Petros ni si Isa, uk na, “'Nsa' tōōd kau labbahan ku minsan kau libbahan uk kasehean.”

³⁴ Uk si Isa ni iya, “Baan ta kau tōōd. Ma sangōm itu, ma 'nsa' le' nigauk manuk, mayilu du kau min tallu in aku 'nsa' katauhan nu.”

³⁵ Uk sambung si Petros, “Minsan aku paunung matay ma kau, 'nsa' du kau payiluhan ku.” Iya du manga mulid kasehean, salaihi' du isab halling sigam.

*Si Isa nabbut ni Tuhan ma kabun Getsemane
(Markus 14.32-42,; Lukas 22.39-46)*

³⁶ Manjari palanjil le' di si Isa ni kabun iyōnan Getsemane. Uk si Isa ni manga mulid na, “Maitu le' kaam ningko'. Pay'an le' aku nambahayang.” ³⁷ Iya biyo uk si Isa sehe' na pay'an, iya na si Petros maka duwangan anak si Sibidi. Sakali magkasusahan si Isa, magkabba-kabba diyōm atay na. ³⁸ Uk na ni tallungan mulid na hi', “Aku itu agōn magkamamatay ma sabab kasusahan itu. Ngagad kaam ma itu, sehein bi aku magjaga.”

³⁹ Makalawak-lawak peen iya min sigam, pakappang iya ni tana' maka uk na nabbut ni Tuhan, Uk na, “'Ndu', 'Mma!' Bang makajari, kalloin le' min aku sawan kabinsanaan itu. Suga' 'nsa' du iya kabayaan ku subay diyulan, bang peen min kabayaan nu du.”

⁴⁰ Puwas na hi' pabing si Isa ni sehe' na tallungan, bo' tatawwa' na sigam magtuwihan. Uk na ni si Petros, “Angay kaam 'nsa' makatatas

magjaga maka aku minsan laa danjam sadja?
⁴¹ Pajaga kaam, ngamu' kaam tabang ni Tuhan bo' kaam 'nsa' tabo-bo uk sasat. Baya' tōōd kaam diyōm atay bi me' ma soho' ku itu suga' 'nsa' takaya uk baran bi.”

⁴² Sakali pahi' si Isa nambahayang pabing. Uk na, “O 'Mma', bang aku subay pananam nu kabinsanaan itu bo' supaya puwas na, me' aku ma kabayaan nu.” ⁴³ Makabayik peen iya ni di si Petros, tatawwa' na isab sigam magtuwihan pabing sabab kiyaru' kalandu'.

⁴⁴ Manjari pahi' si Isa nambahayang pabing sali' bayi dahu, kamintallu na na. ⁴⁵ Puwas na hi' pabayik isab iya ni mulid na katallu ian. Uk na, “Oy, tuwi le' kaam? Pahali-hali le' kaam? 'Ndaun bi ba, taabut na waktu ku. Aku, Anak Manusiya' itu, song-song na tiyukbalan ni pangantanan manga aa laat. ⁴⁶ Papunduk kaam. Sung kitabi, sabab iyu na aa iya nongan aku ni sigam.”

Si Isa siyaggaw uk manga sundalu

(Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53; Yahiya 18.3-12)

⁴⁷ Na, salta' peen si Isa halling le' ni manga mulid na, magtuwi du takka pay'an si Judas, dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa hi'. Heka aa magbe' maka iya magbo takōs maka manga kakakal. Manga aa hi' bayi siyoho' pay'an uk manga kaimaman langkaw maka uk manga kamaasan. ⁴⁸ Bayi sigam asal kabuwanan pamandōgahan uk si Judas bo' niya' pangilahan sigam ma si Isa. Bayi uk na ma sigam, “Iya aa siyum ku, iya na hi' saggawun bi.”

⁴⁹ Pagtakka si Judas pay'an magtuwi iya pah'i ni si Isa. "Tuwan Guru, assalamu alaykum," uk na. Magtuwi siyum uk na si Isa.

⁵⁰ "Bagay," uk si Isa ni iya, "lanjalin hinang nu."

Sakali pasikōt ni si Isa manga aa ian naggaw iya, ingkōtan iya pahōgōt. ⁵¹ Suga' niya' sehe' si Isa dakayo' bayi ngahurusan patakōs na. Liyagut uk aa itu dakayo' sosohoan imam-nakura', bo' bintas magtuwi dambiya' tainga na. ⁵² Uk si Isa, "Sulugun takōs nu ni taguban na iyu, sabab sasuku mo tatakōs pamapatay aa, matay du isab iya uk takōs. ⁵³ 'Nsa' katauhan bi baha', bang aku ngamu' tabang ni 'Mma' ku diyulan sadja aku? Piyabohan du aku malaikat na ma ibuhan. ⁵⁴ Suga' bang aku ganta' salaihi', 'nsa' tuman iya bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na in manga pakaradjaan itu subay patakka salaitu."

⁵⁵ Manjari halling si Isa ni baanan aa ian, Uk na, "Kaba' bi in aku itu mundu baha', iya poon kaam subay mo takōs maka kakakal panaggaw bi aku? Kahaba'-haba' 'llaw mahi' na peen aku bayi ningko' mandu' ma diyōm langgal pagkul-banan iyu, suga' 'nsa' aku tasaggaw bi. ⁵⁶ Bo' peen in pakaradjaan itu kamemon makani-aku du, bo' supaya niya' kamaksuran ma bayi tasulat uk kanabi-nabihan ma diyōm kitab." Magtuwi maglahihan manga mulid si Isa kamemon. Jari pisaran na iya.

*Si Isa biyo paharap ni palhimpunan
(Markus 14.53-65; Lukas 22.54-55, 63-71;
Yahiya 18.13-24)*

⁵⁷ Manjari biyo si Isa uk aa managgaw iya, biyo pay'an ni luma' si Kayapas imam-nakura'. Ian magtipun manga guru ma sara' agama maka kamaasan. ⁵⁸ Si Petros iya bayi paturul ma si Isa suga' min katahan. Paturul iya sampay pasōd na ni diyōm halaman luma' imam-nakura'. Ma diyōm peen iya, magtingkoan iya maka manga jaga imam hi' supaya tanda' na bang ayi katudjuhan si Isa. ⁵⁹ Manga kaimaman langkaw maka manga aa ma palhimpunan, ian meha sababan panuntut sigam ma si Isa minsan 'nsa' bannal, bang peen niya' pagsababan pamapatay sigam ma iya. ⁶⁰ Suga' 'nsa' niya' tatawwa' uk sigam, minsan heka aa bayi naksi' puting pasal si Isa. Subay na song ubus bo' iyampa niya' aa duwangan paalōp ma palhimpunan halling, ⁶¹ uk sigam, “Bayi take kami aa itu halling in iya ngalubu langgal pagkulbanan du, bo' ma diyōm tallungallaw kono' tapatangge na pabayik.”

⁶² Manjari nangge imam-nakura' missala ma si Isa, uk na, “Kau iyu, 'nsa' niya' baha' daawa nu ma panuntut ma kau itu?” ⁶³ Suga' 'nsa' nambung si Isa. Missala pabing imam-nakura', uk na, “Pasapa ta kau. Saksi' ta Tuhan, iya asal 'llum. Bain kami tōōd bang kau iya si Almasi, Anak Tuhan.”

⁶⁴ “Aho',” uk si Isa, “iya na uk nu. Suga' baan ta kaam, 'nsa' du taggōl tanda' bi du Anak Manusiya' ningko' ma bihing Tuhan Sangat Kawasa, sakap ni katau. Maka tanda' bi du iya paitu me' ma gabun min diyōm sulga'.”

⁶⁵ Manjari gese' uk imam-nakura' pakayan na, min dugal na. Uk na, “Aa itu halling pangkal ni

Tuhan! Daa na kitabi meha saksi' saddi! Take bi na halling na pangkal! ⁶⁶ Ayi pangahukum bi?"

Uk sambung manga aa ma palhimpunan hi', "Subay iya pibōtangan hukuman ni kamatay."

⁶⁷ Puwas na hi' liyuraan si Isa uk sigam ma bayihu' na. Pigtibu' isab iya uk sigam. Niya' isab sigam bayi nampak iya. ⁶⁸ Bo' uk sigam, "Bang kau na iya si Almasi, tōkōrun kono' bang sayi iya nampak kau itu!"

Si Petros mayilu in iya 'nsa' mulid si Isa

(Markus 14.66-72; Lukas 22.56-62; Yahiya 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Manjari ian si Petros ningko' ma halaman luma' hi'. Niya' pahi' ni iya dakayo' danda, ipatan imam-nakura'. Uk danda itu ni iya, "Kau iyu, bayi kau me' ma si Isa, iya aa Jalil ian."

⁷⁰ Suga' mayilu si Petros ma alōpan aa ian kamemon. "Nsa' katauhan ku," uk na, "bang ayi iya halling nu iyu." ⁷¹ Puwas na hi' pahi' iya tudju ni bo' lawang, bo' niya' ipatan danda saddi bayi makanda' iya. Pag'nda' na ma si Petros, uk na ni manga aa may'an, "Aa itu bayi me' ma si Isa, aa Nasaret ian."

⁷² Magtuwi mayilu si Petros pabing. Napahan iya di na. "Nsa' katauhan ku aa ian," uk na.

⁷³ 'Nsa' taggōl, pay'an ni si Petros manga aa asal magtanggaphean may'an. Uk sigam, "Katauhan kami du in kau bannal bayi sehe' di si Isa sabab takila ta du kau min bissala nu."

⁷⁴ Sakali napahan di na si Petros bo' uk na, "Nsa' katauhan ku aa ian!"

Saruun-duun du nigauk manuk, ⁷⁵ bo' taintōm uk si Petros iya bayi halling si Isa ma iya, iya bayi

uk na, “Ma 'nsa' le' nigauk manuk sangōm itu, mayilu du kau min tallu in aku 'nsa' katauhan nu.” Magtuwi paluwas si Petros minnihi'. Nangis iya, magkarukkaan tōōd.

27

Si Isa tiyukbalan ni si Gubnul Pilatu

(Markus 15.1; Lukas 23.1-2; Yahiya 18.28-32)

¹ Taabut peen pagkallat 'llaw, maggara' kaimaman langkaw kamemon maka manga kamaasan bangsa Yahudi bang salaingga piyatay uk sigam ma si Isa. ² Manjari bilangguan si Isa bo' iyampa tiyukbalan ni si Pilatu, gubnul bangsa Roma.

Kamatay si Judas

(Hinangan 1.18-19)

³ Pagtau si Judas, iya bayi nongan si Isa ni manga banta na, in si Isa bayi na pibōtangan hukuman ni kamatay, magtuwi iya magsusun. Jari pahi' iya ni kaimaman langkaw maka ni kamaasan, arak nambut min sigam sin bayi panamba iya, tallumpu' sin pilak. ⁴ Uk na ma sigam, “Mehe dusa ku sabab bayi kasongan ku aa 'nsa' taga dusa ni banta na, maka tiya' song piyatay.”

“Min kau na,” uk sigam. “'Nsa' du min kami.”

⁵ Sakali hiyantakan sin ian uk si Judas ma diyōm langgal bo' iyampa iya paluwas minnihi' nganggantung di na ma kallong na bo' matay.

⁶ Manjari kaimaman ian muwa' sin bayi hiyantakan uk si Judas hi'. Uk sigam, “Sin itu haram bang ma agama ta sabab bayi tambahan pamapatay aa. 'Nsa' manjari pitipun ni sin

langgal.” ⁷ Dakayo' peen paggara' sigam pasal sin ian, pigguna uk sigam pamalli tana' ni aa maghihinang pōga, manjari tana' pangubulan aa liyu. ⁸ Hangkan ko' tana' ian iyōnan “Tana' tamba laha” sampay ni kabuttihiian. ⁹ Na, ma sabab hinang ian niya' katawwaan na ma bayi tasulat uk si Nabi Irimiya ma diyōm kitab ma awwal le', iya uk na, “Manjari killo' uk sigam tallumpu' sin pilak bayi pag-isunan uk bangsa Israil pamalli baran aa, ¹⁰ bo' giyuna pamalli tana' ni aa maghihinang pōga. Iya na hi' bayi panohoan uk Tuhan ma aku.”

Si Isa siyumariya uk si Pilatu

(Markus 15.2-5; Lukas 23.3-5; Yahiya 18.33-38)

¹¹ Manjari ian si Isa nangge ma alōpan gubnul Pilatu, siyumariya uk na. “Kau iyu,” uk Gubnul, “sultan baha' ma bangsa Yahudi?”

Nambung si Isa, uk na, “Iya na uk nu iyu.”

¹² 'Nsa' iya bayi nambung manga tuntutan bayi panuntut ma iya uk kaimaman langkaw maka kamaasan.

¹³ Halling si Pilatu ni iya, uk na, “'Nsa' take nu baha' iya heka panuntut uk manga aa itu ma kau?”

¹⁴ Suga' si Isa ian 'nsa' niya' sambung na minsan dakabtang, hangkan inu-inu tōōd gubnul hi'.

Si Isa pibōtangan hukuman ni kamatay

(Markus 15.6-15; Lukas 23.13-25; Yahiya 18.39—19.16)

¹⁵ Na, kahaba' tahun, ma waktu paghinang bangsa Yahudi ma hinang Pangintōman, iya

kabiyaksahan gubnul subay niya' dakayo' pilisu palappa na, sayi-sayi pene' uk manga Yahudi. ¹⁶ Ma waktu ian niya' dakayo' pilisu babantugun, ōn na si Barabbas. ¹⁷ Manjari, makapagtipun peen pay'an kahekahan aa, tiyaw sigam uk si Pilatu. "Ayi kabayaan bi," uk na, "subay palappa ku? Si Barabbas atawa si Isa itu hi', iya iyōnan Almasi?" ¹⁸ Malayingkan katauhan na asal bang ayi sababan na hangkan si Isa bayi pitakka ni iya. Tuud sigam ngimbu ma si Isa.

¹⁹ Ningko' peen si Pilatu ma tōngōd paghukuman, niya' lapal piyabo ni iya uk handa na. Uk lapal, "Daa kau palamud ni hukuman aa maadil iyu. Sabab niya' taupi ku dibuhi' pasalan na, landu' aku bayi magkasusahan."

²⁰ Manjari baanan aa ian bayi talōgōs uk kaimaman langkaw maka uk kamaasan subay ngamu' pilappa si Barabbas, bo' si Isa iya siyoho' piyatay. ²¹ Suga' tiyaw sigam pabing uk Gubnul hi'. "Sayi ma diyōm duwangan pilisu itu," uk na, "subay palappa ku?"

"Si Barabbas," uk sigam.

²² Tiyaw si Pilatu ma sigam. "Inay ku," uk na, "si Isa itu, iya iyōnan Almasi?"

"Lansangun iya ni hag," uk sigam kamemon.

²³ Suga' tiyaw le' si Pilatu. Uk na, "Ayi bayi hinang na laat?"

Luhuy pakōsōg pangōlang manga aa hi'. Uk sigam, "Lansangun iya ni hag!" ²⁴ Pagtau si Pilatu in katipunan aa ian 'nsa' talang maka marayi' na mehe kahiluhalaan, magtuwi iya ngallo' bohe' bo' iyampa kosean na tangan na ma

alōpan sigam, paltandaan in iya papuwas min palkala' hi'. Uk na ni sigam, “Bang peen 'nsa' min aku bang aa itu piyatay. Min kahinangan bi na.”

²⁵ Nambung manga aa ian kamemon, uk sigam ma iya, “Akuhan kami kamatay na, minsan kami pabōtangan dusa sampay ni anak-mpu kami.”

²⁶ Sakali si Barabbas iya pilappa uk si Pilatu tudju ni baanan aa hi'. Bo' si Isa iya siyoho' liyapdōsan bo' iyampa tiyukbalan pilansang ni hag piyatay.

*Si Isa pigtunggingan uk manga sundalu
(Markus 15.16-20; Yahiya 19.2-3)*

²⁷ Manjari biyo si Isa uk manga sundalu gubnul ian pahi' ni diyōm luma' gubnul, bo' patipun pahi' ma katilibut na dambaan sundalu ian. ²⁸ Killoan uk sigam sammek na bo' pamajuba ma iya manta pula bo' sali' hantang sultan. ²⁹ Liyubid isab bahan itingan uk sigam, hinang sali' panumping sultan pibōtang ni kok na. Puwas na hi' piantanan iya kayu-kayu ma tangan na ni katau, bo' iyampa sigam pasujud ni dahuhan na bahasa magtungging. Uk sigam, “Assalamu alaykum, Appa' Sultan Yahudi!” ³⁰ Pigluraan iya uk sigam. Killo' uk sigam kayu-kayu bayi ma tangan na bo' pamappōk ni kok na. ³¹ Na, ubus peen uk sigam magtungging ma iya, magtuwi hiyurusan manta bayi pajuba na ian bo' iyampa iya pisammekan maka bayi sammek na tagna'. Puwas hi' biyo iya paluwas minnihi' bo' liyansang ni hag pamapatayan iya.

Si Isa liyansang ni hag
(Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43; Yahiya
19.17-27)

³² Salta' peen sigam paluwas min दौरा ian, niya' aa talanggal sigam lalla min lahat Kirini, ōn na si Simun. Liyōgōs iya uk manga sundalu, siyoho' nanggung hag si Isa. ³³ Pagtakka sigam peen ni jadjahan lahat iyōnan Golgota, hati na lahat "Baung Kok", ³⁴ arak pamainum sigam ma si Isa bohe' anggul (sali' tuba') kalamuran tambal pait. Suga' pagtananam na, 'nsa' iya nginum.

³⁵ Ubus peen uk manga sundalu bayi ngalansang si Isa ni hag sampay matangge hag na, pigbahigian uk sigam sammek na bo' pigkoot-kootan uk sigam bang sayi iya dapu na.

³⁶ Puwas na hi' ningko' sigam may'an nganjaga.

³⁷ Niya' sulat panuntut bayi pibōtang uk sigam ma hag min diyata' kok si Isa. Uk sulat hi': "Si Isa, Sultan bangsa Yahudi". ³⁸ Niya' isab duwangan mundu bayi liyansang ma hag sigam. Dakayo' ian pitangge ma bihing si Isa sakap ni katau, dakayo' ma sakap ni kayi.

³⁹ Na, pigudjuan si Isa uk aa maglawulabay. Pighanduk-handukan iya uk sigam pangudju'. ⁴⁰ "Allā," uk sigam, "kau na iya bilang ngalangkat langgal pagkulbanan ian, bo' pabangun nu pabing ma diyōm tallungallow! Ngalappasan kau di nu bang kau bannal Anak Tuhan. Pareyo' kau min hag iyu!"

⁴¹ Iya du magpangudju' manga imam langkaw maka manga guru ma sara' agama maka manga kamaasan. ⁴² "Aa itu," uk sigam, "tau ngalappas ma aa saddi suga' 'nsa' makalappas di na. Sultan

bangsa Israil kono! Bang iya ganta' maka-pareyoan di na min hag, ngahagad du kitabi ma iya! ⁴³ Mangandōl iya ma Tuhan, maka iya kono' Anak Tuhan. 'Nda' ta le' bang Tuhan baya' ngalappas ma iya!"

⁴⁴ Iya du duwangan mundu bayi liyansang pigdambean ma si Isa, me'-me' isab ngudju' iya.

Kamatay si Isa

(Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49; Yahiya 19.28-30)

⁴⁵ Na, lattu peen 'llaw, tawwa' lindōm kalohahan lahat hi' sampay ni lisag tallu kohap.

⁴⁶ Paglisag tallu manga, kōsōg uk si Isa ngalingan, uk na, "Eli, eli, lama sabaktani?" Hati na, "Tuhan ku, O Tuhan ku, angay na aku pasaran nu?"

⁴⁷ Pagtake itu uk manga aa magtanggihan may'an, uk sigam kasehean, "Ngalinganan iya si Nabi Eliyas." ⁴⁸ Magtuwi niya' dakayo' aa parayi'-dayi' ngahagōman lappus ni diyōm inuman kisōm (sali' tuba') bo' iyampa pasagnat na ni tong kayu-kayu. Arak pamainum na ma si Isa.

⁴⁹ Suga' 'nsa' aa kasehean ian. Uk sigam, "Ngagad le' kau. 'Nda' ta le' bang paluwas si Nabi Eliyas ngalappas ma iya."

⁵⁰ Sakali ngōlang si Isa pabayik, magtuwi bakkat napas na.

⁵¹ Saruun-duun du iya kulambu' bayi pangag-pang ma diyōm langgal pagkulbanan ian gese' pa duwa min diyata' na tudju pareyo'. Jōgjōg diyōm dunya, maka bilaan di na manga batu mehe.

⁵² Niya' isab kakubulan ukab maka heka manga

aa suku' Tuhan bayi papunduk, 'llum pabing min kamatay sigam. ⁵³ Magluwasan sigam min diyōm kubul, bo' puwas peen si Isa bayi 'llum pabing min kamatay na, magpay'an sigam ni Awrusalam, ni दौरा Mahasutsi. Heka aa bayi makanda' sigam may'an.

⁵⁴ Tananam peen linug maka pakaradjaan ian kamemon uk kapitan maka manga sundalu bayi sehe' na nganjaga ma pamapatay si Isa, magtuwi sigam tiyāw kalandu'. Uk sigam, “Bannal aa itu Anak Tuhan!”

⁵⁵ Heka isab manga danda bayi may'an nganda' min katahan. Sigam iya bayi me' paumpig ma si Isa ngadjalan iya, tagna' na ma lahat Jalil le'. ⁵⁶ Ian si Mariyam min Magdala, si Mariyam ina' si Ya'kub maka si Yusup, maka handa si Sibidi.

Pagkubul ma si Isa

(Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56; Yahiya 19.38-42)

⁵⁷ Pagsong kohap na, niya' takka pay'an dakayo' aa dayahan, aa min lahat Arimati. Ōn na si Yusup, dakayo' mulid si Isa isab. ⁵⁸ Pahi' si Yusup itu paalōp ni si Pilatu ngamu' patay si Isa. Jari magpanohoan si Pilatu ian ni manga sundalu na, siyoho' ngalloan patay si Isa ni si Yusup. ⁵⁹ Takallo' peen patay uk si Yusup itu, siyaput uk na maka kakana' bahu ⁶⁰ bo' iyampa biyōtang pahi' ni kubul bayi tagamahan na di na, kubul bahu bayi kiyali ma diyōm pampang batu. Puwas na hi' giyulungan uk na batu mehe panaplōk bo' lowang hi' bo' iyampa iya pakallo' min ian. ⁶¹ May'an asal si Mariyam aa Magdala,

maka Mariyam dakayo' na, ningko' ma dahuhan kubul ian.

Manga sundalu siyoho' nganjagahan kubul

⁶² Pagkallat 'llaw dakayo', hati na 'llaw Sabtu', patipun ni si Pilatu manga kaimaman langkaw maka manga Parisi. ⁶³ Uk sigam ni iya, “Tuwan, taintōm kami du bayi halling aa putingan ian ma waktu kallum na le'. Uk na bang taabut tallungallaw min kamatay na in iya 'llum du pabing. ⁶⁴ Hangkan kubul na ian subay soho' nu jiyagahan tōōd sampay taabut katallungallaw na. Kalu pahi' manga mulid na nangkaw mayat na bo' iyampa ma'-ma' ni kasehean in iya 'llum pabing min kamatay na. Bang ganta' salaihi' kalap le' puting sigam damuwi min bayi dahu.”

⁶⁵ “Na,” uk si Pilatu. “Bohun bi sundalu pahi' ni kubul bo' pajagahun bi tōōd.”

⁶⁶ Manjari mangngan na sigam pahi'. Niya' in-dan pipikit uk sigam ni taplōk batu bo' kitauhan bang niya' bayi ngukab iya. Siyoho' isab manga sundalu nganjaga may'an.

28

'Llum si Isa pabing min kamatay na

(Markus 16.1-10; Lukas 24.1-12; Yahiya 20.1-10)

¹ Pagka palabay na 'llaw Sabtu', bo' pagkallat 'llaw Ahad, ian si Mariyam aa Magdala maka Mariyam dakayo' ian pahi' nganda' kubul si Isa. ² Saruun-duun du bayi jōgjōg lahat uk linug kōsōg. Niya' dakayo' malaikat Tuhan bayi pareyo' min sulga' nganggulung taplōk batu min

lowang kubul bo' iyampa ningko' ma diyata' batu hi'. ³ Sawa dagbōs malaikat ian sali' sawa kirat, maka sammek na pote' tōōd. ⁴ Manga sundalu nganjaga ian bayi katakkahan tāw hangkan midpid. Sali' sigam aa matay 'nsa' makasayu.

⁵ Manjari missala malaikat ni duwangan danda hi'. “Daa kaam tiyāw,” uk na. “Katauhan ku in kaam meha si Isa, iya bayi piyatay ma diyata' hag. ⁶ 'Nsa' na iya maitu sabab 'llum na min kamatay na, sali' bayi halling na. Paitu kaam nganda' ni bayi pabahakan na. ⁷ Puwas na hi', pasaut kaam pahi' ni manga mulid na mohan sigam habal in iya pikallum na min kamatay na. Parahu du iya min sigam ni lahat Jalil, bo' may'an sigam nganda' iya. Intōmun bi bayi pama' ku itu ma kaam.”

⁸ Magtuwi sakadjap sadja sigam pakallo' min kubul. Tiyāw sigam dambiya', bo' kiyōgan isab dambiya'. Paragan sigam pahi' ma'-ma' ni manga mulid si Isa.

⁹ Ma labayan peen, saruun-duun du paluwas si Isa ngalanggal sigam. “Kaam ko' iyu,” uk na. Pasikōt sigam ni iya ngantanan nayi' na maka uk sigam mudji iya. ¹⁰ Uk si Isa, “Daa kaam tiyāw. Pahi' na kaam ma'-ma' ma manga danakan ku ian in sigam subay pahi' ni lahat Jalil. Ma hi' du sigam nganda' ma aku.”

Habal min manga jaga

¹¹ Sabu peen duwangan danda ian palanjaj ni papahian sigam, niya' pabayik ni diyōm दौरa manga sundalu kasehean bayi nganjagahan kubul. Biyaan uk sigam kaimaman

langkaw pasal bayi pakaradjaan ma pagkubulan hi'. ¹² Manjari magtipun kaimaman langkaw maka manga kamaasan maggara'. Iya paggara' sigam in manga sundalu ian subay biyuwanan sin heka. ¹³ Uk kaimaman hi', "Bain bi manga aa in kamuliran si Isa bayi pahi' waktu sangōm nangkaw mayat na salta' kaam bayi tuwi. ¹⁴ Suga' daa kaam susa bang itu ganta' kitauhan uk gubnul. Tau du kami missalahan iya bo' supaya kaam 'nsa' kataksilan."

¹⁵ Manjari killo' sin ian uk manga sundalu bo' pama' uk sigam sali' bayi panohoan kaimaman hi'. Sampay ni buttihi' iya na ko' hi' hunub-hunub pisaplag ma diyōm bangsa Yahudi, hati na mayat si Isa bayi kono' tiyangkaw uk manga mulid na.

*Patampal si Isa ni manga mulid na
(Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49; Yahiya
20.19-23; Hinangan 1.6-8)*

¹⁶ Manjari iya sangpu' kadda mulid si Isa ma hi' ni lahat Jalil, patukad ni dakayo' bud iya bayi pama' si Isa ma sigam. ¹⁷ Pag'nda' sigam ma si Isa, magtuwi sigam bayi mudji iya. Suga' niya' sigam kasehean magduwa-duwa ma diyōm atay sigam bang ian hi' bannal si Isa. ¹⁸ Pasikōt si Isa ni sigam, uk na, "Bayi na aku kabuwanan kawasa magbaya' ma dunya sampay ma sulga'. ¹⁹ Hangkan kaam soho' ku pahi' ni sabarang bangsa bo' sigam bo bi magmulid ma aku. Pandihun bi sigam min ōn Tuhan 'Mma', maka min ōn Anak, maka min ōn Nyawa Sutsi. ²⁰ Panduin bi sigam subay me' ma kamemon bayi

panohoan ku kaam. Maka itu intōmun bi pahap:
ðaran du aku ma iyu ma kaam sampay iyabutan
masa.”

Tammat

Kitab Injil

Sama, Pangutaran: Kitab Injil (New Testament)

copyright © 1994 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Sama, Pangutaran)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

2151cb29-f3ad-5b77-a81f-9337cdca0c86